วารสารข้าราชการ

ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๘

๑๖ ม.ค. ๒๕๑๘

วารสารข้าราชการ

ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๘

สารบาญ

จดหมายถึงบรรณาธิการ	๒
บทบรรณาธิการ	๖
เครื่องแบบข้าราชการพลเรือน กับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘	๑๐
ข้าราชการประจำกับกิจกรรมทางการเมือง	๑๗
การเลือกตั้งผู้แทนของข้าราชการพลเรือน เป็น อ.ก.พ. วิสามัญ	๒๐
ความขัดแย้งในระบบราชการ	๒๔
แนวความคิดในการปรับปรุงงานตำรวจ	๒๗
ทัศนะในการปฏิบัติราชการ : บทสัมภาษณ์	๓๗
กฎหมาย ระเบียบใหม่	๔๓
ปัญหาระเบียบข้าราชการพลเรือน	๕๔
ใหม่ๆ ในราชการ	๖๖
วิจารณทัศน์อันคับแคบ	๗๐
จดหมายเปิดผนึก	๗๕
มองคนละมุม : วันหนึ่งในฤดูร้อน	๘๓

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านการบริหารงานบุคคล
๒. เพื่อเผยแพร่แนวคิดในการปฏิบัติราชการ
๓. เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างข้าราชการ เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีสำหรับข้าราชการ

ท่านสมาชิกที่มีปัญหาเกี่ยวกับ กฎหมาย ระเบียบ และวินัยข้าราชการพลเรือน บัญหาคลัง หรือบัญหาขัดข้องใจอื่นใด โปรดส่งคำถามไปที่ "บรรณาธิการวารสาร" นี้

จำหน่ายปลีก เล่มละ ๕ บาท
สมาชิก ปีละ ๔๕ บาท รวมค่าส่ง
ติดต่อรับที่ผู้จัดการวารสารข้าราชการ
สำนักงาน ก.พ. ถนนพิษณุโลก
โทร. ๘๑๕๕๕ หรือ ๘๑๓๓๓ ต่อ ๓๕

ที่ปรึกษา
พันเอก จินดา ณ สงขลา
นายประวัฒ ณ นคร
นายโสรัจ สุจริตกุล

บรรณาธิการ
ดร. อาทิตย์ อุไรรัตน์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ
นายจิระพงษ์ สิวายะวิโรจน์
นายสุธี สุทธิสมบูรณ์

กองบรรณาธิการ
นายวรเทพ สวัสดี
นายเกียรติสม กลีนสุวรรณ
นายอดุล จันทรศักดิ์
นายเฉลิม ศรีผดุง
นายสีมา สีมานันท์
นายณรงค์ นุกูลการ

ผู้จัดการ
เรืออากาศเอก ผจง ทันดิเฉลิม

ผู้ช่วยผู้จัดการ
นายสมพงษ์ ศรีวิมล
ม.ร.ว. ชัยธวัช ศรีธวัช
นายจิระพงษ์ สิวายะวิโรจน์

ศิลปกรรม

จดหมายถึงบรรณาธิการ

ข้องใจการสอบรวมของสำนักงาน ก.พ.

เรียน บรรณาธิการวารสารข้าราชการ

ข้าพเจ้าคนหนึ่งที่เป็นสมาชิกวารสารข้าราชการมาหลายปีแล้ว แต่ไม่เคยแสดงความคิดเห็นอะไรมาเลย ขณะนี้ประชาธิปไตยกำลังบานเต็มที่จึงขอโอกาสออกความเห็นเสียบ้างเพียง ๒ ข้อ คือ

๑. เรื่องเกี่ยวกับการสอบแข่งขันของก.พ. โดย ก.พ. อ้างว่า "**เพื่อขจัดการเล่นพรรคเล่นพวก เพื่อเป็นธรรมแก่บุคคลทั่วไปให้ได้มากที่สุด โดยไม่เลือกชาติตระกูล หรือพวกพ้องใด ๆ ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน แข่งขันกันที่ความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล สามารถเรียกได้ว่าเป็นการสอบที่ไม่จำกัดวงแคบแต่ละบุคคลบางจำพวกเท่านั้น**" ข้อความตอนนี้ได้ลงไว้ในวารสารข้าราชการ ฉบับที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน ๒๕๑๗ ในคอลัมน์ใครได้ประโยชน์จากการสอบรวม หน้า ๑๐ บรรทัดที่ ๘– ๑๔ เรื่องนี้โดยหลักทั่วไป แล้วข้าพเจ้าและหลายคนได้อ่านแล้วต่างวิจารณ์กันว่า การรวมการสอบที่ ก.พ. กล่าวนั้นมีส่วนดีอยู่บ้าง เพราะเห็นว่า ก.พ. มีคลังข้อสอบที่รวบรวมจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งแต่ละครั้งที่มีการออกข้อสอบจะไม่มีใครทราบได้ว่าจะออกของกรรมการคนใด จึงเป็นการป้องกันการรั่วของข้อสอบได้เป็นอย่างดี สำหรับเรื่องการป้องกันการเล่นพรรคเล่นพวกนั้น ถ้าหากก.พ. ไม่ทำแบบเขียนด้วยมือแต่ลบด้วยเท้าแล้วก็คงจะป้องกันได้ดีเช่นเดียวกัน แต่การที่จะให้ความเสมอภาคและยุติธรรมนั้นยังมองไม่เห็นทางเลย ในเมื่อ ก.พ. รวบรวมอำนาจการรับสมัคร การสอบ ไปไว้ที่สำนักงาน ก.พ. เพียงแห่งเดียวซึ่งเป็นส่วนกลาง ก.พ.ย่อมทราบและเห็นอยู่แล้วว่า สำนักงาน ก.พ. มิได้มีสาขาหรือสำนักงานย่อยของ ก.พ. ในต่างจังหวัดเพื่อทำหน้าที่แทน ก.พ. เลย ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่ได้เปรียบในการสมัครและการสอบแข่งขันทุกครั้งก็จะได้แก่ผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ส่วนพวกที่เสียเปรียบก็คือผู้ที่อยู่ในต่างจังหวัดที่อยู่ห่างไกลออกไป การไปมาลำบาก ทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูง ก.พ. เป็นผู้วางระเบียบและขั้นตอนในการสอบเอง ตั้งแต่การสมัครผู้สมัครก็ต้องไปสมัครด้วยตัวเอง จะต้องคอยติดตามข่าวว่าตัวเองจะมีสิทธิเข้าสอบหรือไม่และสอบที่ไหน เมื่อไร ซึ่งคิดโดยเฉลี่ยแล้วผู้สมัครสอบจะ

ต้องเดินทางเข้ากรุงเทพมหานครอย่างน้อย ๓ ครั้ง และจะต้องเสียค่าใช้จ่ายประมาณ ๒,๐๐๐ บาทต่อคน ซึ่งค่าใช้จ่ายนี้ถ้าจะเปรียบเทียบกับผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมหานครแล้วจะเห็นได้ว่า ผู้อยู่ในต่างจังหวัดจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็น ๔ เท่าของผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร แค่นี้ ก.พ. ก็พอจะเปรียบเทียบได้แล้วว่าใครจะได้เปรียบและเสียเปรียบกว่ากัน ซึ่งก็เท่ากับว่า ก.พ. ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ที่ อยู่ในต่างจังหวัดที่มีฐานะความเป็นอยู่ปานกลางได้เข้ามาทดสอบความสามารถหรือความรู้โดยการเอากำแพงรายจ่ายมากั้นบุตรและธิดาของตาสี ตาสา ตามบ้านนอกคอกนาเสีย แล้วอย่างนี้จะถือว่า " เป็นการ สอบที่ไม่ จำกัดวงแคบแต่ละ บุคคลบางพวก อย่างนั้นหรือ"

ส่วนเรื่องความเป็นธรรม แก่บุคคลทั่วไปและความเสมอภาคนั้น ข้าพเจ้าเข้าใจว่า ทุกคนย่อมเสมอภาคกัน มีสิทธิเท่าเทียมกัน แต่เมื่อ ก.พ. ไม่ให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลทุกกลุ่มก็เท่ากับว่าทุกคนไม่เสมอภาคกันนั้นเอง เพราะคำว่า "เสมอภาค และยุติธรรม" หมายถึงการไม่ได้เปรียบ หรือเสียเปรียบแก่กัน แต่เมื่อผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงได้เปรียบผู้ที่อยู่ในต่างจังหวัดที่อยู่ห่างไกลออกไป ก็จะหาความยุติธรรมได้อย่างไรกัน

ในความคิดเห็นส่วนตัวของข้าพเจ้าซึ่งเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย และได้ผ่านการสอบแข่งขันมารวม ๒ ครั้ง คือที่จังหวัด และในกรม ซึ่งแต่ละครั้งก็เห็นว่ายุติธรรมด้วย ข้าพเจ้าไม่มีพรรคพวกที่จังหวัด หรือในกรม และภูมิลำเนาเดิมก็คือบ้านนอก (ต่างจังหวัด) แต่ก็สอบได้ทั้งสองครั้ง แต่เหตุที่แสดงความคิดเห็นมาในครั้งนี้ก็เพื่อความเสมอภาคและความยุติธรรมแก่เพื่อน ๆ ลูก ๆ และหลาน ๆ ในต่างจังหวัดที่ห่างไกลกรุงเทพมหานคร ซึ่งอาจเป็นผู้ที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด และมีขีดความสามารถสูงแต่ยากจน หรือมีฐานะพอมีพอกินแต่ไม่ มีโอกาสเข้ามา สมัครสอบในกรุงเทพมหานครได้ ได้มีโอกาสเข้ารับราชการเพื่อสนองพระเดชพระคุณชาติบ้านเมืองเมื่อมีโอกาสบ้าง โดยถ้าหาก ก.พ. จะส่งเจ้าหน้าที่ไปยังจังหวัดที่ประสงค์จะรับบุคคลเข้ารับราชการ เพื่อไปเป็นกรรมการรับสมัคร และตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครหรือถ้าเห็นว่าการรับสมัคร และการตรวจสอบคุณสมบัติไม่สำคัญอาจจะมอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ๆ ดำเนินการแทนก็ได้ แต่สำหรับการออกข้อสอบทุกวิชา ให้ก.พ. เป็นผู้ออกและส่งเจ้าหน้าที่ของก.พ. ไปเป็นกรรมการคุมสอบอย่างใกล้ชิด แล้วนำข้อสอบเข้าตรวจยังสำนักงาน ก.พ. ตลอดจนการประกาศผลการสอบด้วย แค่นี้ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการยุติธรรม และความเสมอภาคอย่างดีที่สุดแล้ว ส่วนเรื่องการที่ ก.พ. ต้องส่งเจ้าหน้าที่ไปควบ คุมการสอบ นั้นแม้ว่ารัฐบาลจะต้องเสียค่าใช้จ่ายไปบ้างก็ยังเป็นการดีที่ได้ให้ความสะดวก ความเสมอภาคและความยุติธรรมแก่บุตรและธิดาของตาสี ตาสา ทั้งจะได้บุคคลในท้องที่นั้นเข้ารับราชการซึ่งรู้ความต้องการของประชาชนในท้องที่ของตนดี จะ

ได้สร้างความเข้าใจและเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลและประชาชนด้วย และผู้ที่สอบเข้ารับราชการนั้นจะไม่ต้องดั้นรนเพื่อขอย้ายกลับภูมิลำเนาเดิมกันบ่อยครั้ง

๒. เรื่องการสอบคัดเลือกเพื่อเลื่อนระดับหรือชั้น ซึ่งส่วนมากมักจะถืออัตราเงินเดือนเป็นเกณฑ์ในการเลื่อน อย่างเช่นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรีของกรมหนึ่งสอบเพื่อเลื่อนเป็นชั้นโท ได้ที่ ๓๕ แต่กลับได้รับการบรรจุก่อนผู้ที่สอบได้ที่ ๑ เสียอีก ซึ่งภายหลังข้าพเจ้าทราบว่า ผู้ที่สอบได้ที่ ๓๕ นั้นเงินเดือนถึงชั้นโทแล้ว แต่ผู้ที่สอบได้ที่ ๑ เงินเดือนยังไม่ถึง จึงต้องรอไปก่อน ข้าพเจ้าเห็นว่าการสอบคัดเลือกเช่นนั้นน่าจะไม่ต้องสอบเสียเลยจะดีกว่า เพราะส่วนมากกรมจะคัดเลือกเฉพาะความเหมาะสม ซึ่งความเหมาะสมนั้นมิได้หมายความเพียงเงินเดือนแต่อย่างเดียว แต่การสอบเราวัดความรู้ความสามารถกัน คือผู้ใดมีความรู้ความสามารถดี ก็จะสอบได้ที่ดี ถ้าเพื่อความยุติธรรมแล้วควรจะบรรจุและแต่งตั้งผู้ที่สอบได้ที่ ๑ ไปก่อน เพราะถือว่าเขามีความรู้ ความสามารถดี แต่เงินเดือนไม่ถึงขั้นก็บรรจุไม่ได้ อย่างนี้จะสอบให้เปลืองงบประมาณไปทำไมกันครับ ควรจะใช้ระบบเลื่อนแต่อย่างเดียวก็คงจะพอ เพราะการทำเช่นนั้นย่อมทำความน้อยใจให้แก่ผู้ที่สอบได้ที่ ๑ แต่เป็นการส่งเสริมผู้ที่ทำงานแบบเช้าชามเย็นชาม ความรู้ความสามารถพอเสมอตัว แต่ที่ได้รับการบรรจุไปเพราะเหตุที่เป็นคนเก่าคนแก่ของกรม ซึ่งเป็นธรรมดาเมื่อรับราชการมานาน เงินเดือนความชั่วไม่มีความดีไม่ปรากฏก็ขึ้นปีละ ๑๐ บี ก็ ๑๐ ขั้น แต่คนที่ทำงานที่หลังหวังความก้าวหน้า พยายามค้นคว้าหาความรู้ และขยันทำงานอย่างเอาจริงเอาจัง มีความรู้ดีมีความริเริ่มดี และขีดความสามารถสูง ซึ่งกรมเองได้พิสูจน์มาแล้วด้วยการสอบและได้เห็นผลเป็นที่ประจักษ์แล้ว แต่กลับต้องรอไปจนกว่าเงินเดือนจะถึงชั้นนั้นๆ จึงเห็นว่าสมควรที่จะยกเลิกการสอบคัดเลือกเสียจะดีกว่า

ข้าราชการผู้น้อย
ต่างจังหวัด

เนื่องจากจดหมายเปิดผนึกโดยข้าราชการผู้น้อยในต่างจังหวัดดังกล่าวข้างต้นข้องใจการสอบรวมของสำนักงาน ก.พ. คณะผู้จัดทำวารสารข้าราชการจึงได้ขอให้เจ้าหน้าที่ กองการสอบ สำนักงาน ก.พ. ชี้แจงเหตุผลความเป็นไปเพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน จะควรรับฟังประการใด ขอถือโอกาสเสนอให้ท่านผู้อ่านได้พิจารณาพร้อมกันไปด้วย

คำอธิบายเรื่องการสอบของสำนักงาน ก.พ.

ก่อนอื่นต้องขอขอบคุณข้าราชการผู้น้อยในต่างจังหวัดซึ่ง กรุณาสละเวลาให้ ข้อคิดเห็นพร้อมทั้งเสนอแนะทางปฏิบัติอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเลือกสรรบุคคลในวงราชการให้เป็นธรรม แก่บุคคลทั้งหลายยิ่งขึ้น อยากจะบอกว่า ความเห็นทั้ง ๒ ข้อ ที่เสนอให้ทราบนั้น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและรับผิดชอบเกี่ยวกับการสอบของสำนักงาน ก.พ. ได้ครุ่นคิดและตระหนักถึงเหตุผลความจำเป็น ขั้นตอนการดำเนินงาน พร้อมทั้งปัญหาที่จะเกิดขึ้นอยู่แล้วดังจะเห็นได้จากแนวการดำเนินงานของสำนักงาน ก.พ. ดังต่อไปนี้

ในด้านการให้ความเสมอภาคแก่ผู้ที่อยู่ต่างจังหวัดไกล ๆ นั้น สำนักงาน ก.พ. ได้คำนึงถึงอยู่เสมอ และมีแผนที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้สมัครสอบโดยไม่จำเป็นต้องเดินทางเข้ากรุงเทพ ฯ โดยเฉพาะการสมัครสอบในทางปฏิบัติขณะนี้ได้เปิดโอกาสให้สมัครสอบทางไปรษณีย์ หรือสามารถสมัครสอบแทนกันได้ นอกจากนั้น ในอนาคตอันใกล้นี้สำนักงาน ก พ. จะพิจารณาให้ทาง จังหวัดดำเนินการ รับสมัคร สอบแทนได้ด้วย

สำหรับสถานที่สอบนั้นสำนักงาน ก.พ. กำลังพิจารณากำหนดศูนย์การสอบขึ้นในต่างจังหวัด โดยพิจารณาจังหวัดที่เป็น ศูนย์กลางของ จังหวัดใกล้เคียงการคมนาคมสะดวก ซึ่งการสอบในต่างจังหวัดนี้หากไม่มีปัญหาอื่นใดก็จะได้รีบดำเนินการโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ การสอบเท่าที่ผ่านมาซึ่งจัดสอบเฉพาะในกรุงเทพฯ นั้น ก็เพราะยังมีปริมาณงานด้านการสอบด้วย และ ก.พ. จัดสอบเฉพาะเพียงไม่กี่กรม และตามปกติทางกรมนั้น ๆ ก็เคยสอบเฉพาะในส่วนกลาง แต่การสอบบุคคลเข้ารับราชการในระยะต่อไปจำต้องกระจายการสอบไปยังส่วนต่างๆของประเทศให้มากที่สุด

ข้อคิดเห็นอีกประการหนึ่งซึ่งเสนอว่าการสอบคัดเลือกเพื่อเลื่อนระดับหรือเลื่อนชั้นควรยกเลิกเสีย เพราะทางปฏิบัติไม่สู้จะได้ประโยชน์มากนักจึงไม่ควรให้ข้าราชการต้องเสียเวลาในการสอบ ความเห็นข้อนี้มีเหตุผลที่ควรพิจารณาว่า การสอบคัดเลือกเพื่อเลื่อนระดับตำแหน่ง นอกจากพิจารณาผลการสอบแล้ว ยังต้องพิจารณาความเหมาะสมในด้านอื่นอีก อาทิ ความสามารถในการปฏิบัติงาน มนุษยสัมพันธ์ การปกครองบังคับบัญชา เป็นต้น เพื่อให้การเลื่อนตำแหน่งเหมาะสมที่สุด ซึ่งหากจะเลื่อนระดับตำแหน่งโดยพิจารณาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งอาจไม่เป็นธรรมแก่ข้าราชการทั่วไปได้ ทั้งนี้ ไม่ควรพิจารณาถึงกรณีที่ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบซึ่งเป็นข้อยกเว้นและในระยะต่อไปมีช่องทางที่จะแก้ปัญหาเช่นว่านี้ได้โดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ได้เปิดโอกาสให้ข้าราชการร้องทุกข์การใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่ถูกต้องของผู้บังคับบัญชาได้

อนึ่ง การสอบเพื่อเลื่อนระดับตำแหน่งอาจมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไปสำหรับตำแหน่งซึ่งมีลักษณะพิเศษ ทั้งนี้ ภายใต้หลักสูตรและวิธีการกว้างๆที่ ก.พ. กำหนด ซึ่งเชื่อว่า พอเป็นแนวในการพิจารณาความรู้ความสามารถโดยกรมอาจดำเนินการสอบคัดเลือกให้ยืดหยุ่นได้ ไม่สิ้นเปลืองงบประมาณและเสียเวลาในการสอบมากนัก และเห็นว่าเป็นวิธีการอย่างหนึ่งในกระบวนการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ได้คนดีมีความสามารถ ซึ่งไม่ควรจำกัดให้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาอย่างเดียวเท่านั้น ●

ในช่วงหนึ่งปีครึ่งของวิกฤติการณ์ และความผันผวนทางการเมืองที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบมาถึงระบบราชการพลเรือนอย่างเห็นได้ชัดแจ้ง ราชการพลเรือนอยู่ในสภาพที่พะว้าพะวังและสับสน เหมือนกับเรือที่ **ปราศจากหางเสือ** แม้ว่าทุกฝ่ายจะมีความตื่นตัวในบรรยากาศของ **"ประชาธิปไตย"** ทั้งในทางตรงและในทางอ้อม ตลอดจนความบีบคั้นที่จะให้สร้างความรู้นึกคิดที่เป็น **"ผู้รับใช้ประชาชน"** ให้เกิดขึ้นในทันทีทันใด แต่สิ่งเหล่านั้นเป็นเพียงปรากฏการณ์ผิวเผินภายนอก แม้ข้าราชการจะบริการประชาชนอย่างเต็มอกเต็มใจด้วยสีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส แต่ข้าราชการเองก็คงจะยังไม่ค่อยมั่นใจในที่ท่าของตนเองนัก ส่วนใหญ่คงจะพะวงว่าอะไรจะเกิดขึ้นต่อไป ความหวาดผวาและความไม่แน่ใจในอนาคตปรากฏอยู่ในสายตาข้าราชการโดยทั่วไป

แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีข้าราชการซึ่งได้แสดงให้เห็นชัดในสายตา อันแววววาว่า กระหยิ่มยิ้มย่องกับความ ไม่แน่ไม่นอน และความผันผวนทางการเมือง ยิ่งรัฐบาลมีสภาพไม่มั่นคงเท่าไร ก็ยิ่งเป็นโอกาสดีที่ตนจะได้แสวงหาผล ประโยชน์ และดำเนินการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของตนได้อย่างทะมัดทะแมงยิ่งขึ้น เพราะฝ่ายการเมืองคงจะไม่มีทั้งเวลาและปัญญาที่จะมาคอยสอดส่องดูแลหรือควบคุมการบริหารงานของข้าราชการประจำนัก และยิ่งฐานะของรัฐบาลอ่อนแอ่นอย่างที่เป็นอยู่ ข้าราชการที่มีสายตาแวววาวเหล่านั้นก็ยิ่งเชื่อว่า รัฐบาลคงจะไม่กล้าทำอะไรหักหาญนัก แม้จะบอกว่า **"เราทำได้"** พวกมีสายตาแวววาวบางคน ก็อาศัยความกล้าใช้วิธี **"ลักไก่"** โดยเข้าประกบ ประชิดตัวผู้มีอำนาจราชศักดิ์ทั้งหลายแหล่ เป็นการอำพรางและปกป้องมูลเหตุจูงใจทั้งหลายได้เป็นอย่างดี

แต่ไหนแต่ไรมา ข้าราชการประจำกับการเมืองสัมพันธ์กันใกล้ชิดแนบแน่น เหมือนกับการบังคับบัญชาสายตรงที่วิ่งจากนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีลงไปจนถึงประจำแผนกและเสมียนพนักงานข้าราชการประจำเจริญเติบโตขึ้นไปเรื่อย ๆ จนถึงโอกาสเหมาะ ก็ได้รับแต่งตั้งเป็นเสนาบดี และยังอาจเป็นทั้งเสนาบดีและข้าราช การประจำพร้อม ๆ กันไปด้วยก็ยังได้ การออกคำสั่งและเสนอแนะ ตลอดจนการ ให้คุณให้ โทษระหว่าง ข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำก็วิ่งขึ้นวิ่งลง โดยไม่มี อะไร ขวางกั้น ข้าราชการประจำเคยชินตั้งแต่ไหนแต่ไรมากับการที่จะเสนอตัวเพื่อรับใช้ฝ่าย การเมืองด้วยความกระหยิ่มและลำพองจนออกหน้า ซึ่งก็น่าชมเชยข้าราชการ

เหล่านั้นที่ทำตัวเป็นข้าบาทบริจาริกาที่ซื่อสัตย์ และได้ดิบได้ดีไปตาม ๆ กัน

ข้าราชการจึงเคยชินกับการเป็นผู้รับแต่คำสั่งให้ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คำสั่งใดที่ไม่ชัดแจ้งอันอาจปฏิบัติได้เป็นหลายทาง ข้าราชการประจำก็จะต้องย้อนซักถามฝ่ายการเมืองจนกว่าจะชัดแจ้ง - สิ่งใดที่ฝ่ายการเมืองไม่สั่งให้ทำ ก็น้อยนักที่ข้าราชการประจำจะใส่ใจทำ แต่สิ่งใดที่เป็นความประสงค์ของฝ่ายการเมือง ฝ่ายประจำก็จะรับทำด้วยความกุลีกุจอ

ความจริงข้อนี้ไม่ใช่เกิดขึ้นในแผ่นดินของ *"ถนอมธิปไตย"* เท่านั้น แต่ *"สัญญาธิปไตย"* และ *"คึกฤทธิ์ธิปไตย"* ก็ยังเป็นความจริงอยู่

ตัวอย่างล่าสุด ที่เห็นได้ชัดที่สุด อันแสดงให้เห็นว่า ข้าราชการประจำเคยชินกับการรับคำบังคับบัญชา และไม่สามารถตัดสินใจอันใดได้ หากฝ่ายการเมืองไม่สั่งในลักษณะที่ปลอกกล้วยเข้าปากให้ เช่น คำสั่งให้ข้าราชการหยุดพักร้อน กระบวนการทั้งหลายที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายให้ข้าราชการหยุดพักร้อนก็ดี และการปฏิบัติงานตามคำสั่งดังกล่าวแล้วก็ดี นับเป็นบทศึกษาเฉพาะกรณีน่าสนใจ ชี้ให้เห็นว่า การตัดสินใจนั้นมิได้ขึ้นอยู่กับข้อมูลและเหตุผลที่รอบคอบ กล่าวคือ การหยุดพักร้อนนั้นเป็นเงื่อนไขการทำงานซึ่งเป็นการบริหารงานบุคคลของทางราชการ จำเป็นจะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับเงื่อนไขการทำงานอื่นๆ เช่น สิทธิในการหยุดต่าง ๆ ประกอบด้วย การตัดสินใจครั้งนี้มิได้ตัดสินใจจากทางเลือกที่ได้วิเคราะห์แล้วหลาย ๆ ทาง หากแต่เป็นการตัดสินจากความคิดที่ผุดขึ้นมาในสมอง และแฝงไว้ด้วยรสชาติทางการเมือง ฝ่ายข้าราชการประจำเมื่อได้รับคำสั่งให้ข้าราชการหยุดพักร้อนได้ ๑๐ วัน ก็จนด้วยเกล้าว่า ๑๐ วันนั้น จะต้องหยุดครั้งเดียวหรือ ๒ ครั้ง หรือหยุดหลายครั้ง แล้วการนับวันหยุดนั้น จะนับวันเสาร์และอาทิตย์รวมเข้าไปด้วยหรือไม่ เพราะไม่ทราบว่าจะปฏิบัติอย่างไร จึงต้องถามไปยังคณะรัฐมนตรีอีก คณะรัฐมนตรีก็แสนจะใจดี ทั้ง ๆ ที่มีปัญหาการบ้านการเมืองหนักอกอยู่มากมาย ก็ยังตัดสินให้ว่า ต้องหยุดครั้งเดียวติดต่อกัน ข้าราชการประจำในระดับปลัดกระทรวง หรือในกรณีกระทรวงกลาโหม ก็ต้องระดับพลเอกจึงจะปฏิบัติได้

แล้วอย่างนี้นะหรือ จะไปรบทัพจับศึก หรือพัฒนาการอะไรได้สำเร็จ

เรื่องนี้ยังไม่จบสิ้น ได้มีผู้เสนอเข้าไปอีกว่า หยุดพักร้อนเพิ่มขึ้นแล้ว จะไม่ลดวันหยุดวันลาอีกด้วยหรือ ซึ่งคณะรัฐมนตรีก็มอบให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับไปศึกษาเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

ก็ไหนว่า "ทำได้" ทำไมเรื่องชี้ปะตัวแค่นี้ จึงไม่ทำให้เสร็จเสียในคราวเดียวกัน

ฝ่ายการเมืองซึ่งไม่คุ้นเคยกับการทำงานแบบเช้าชามเย็นชาม ก็คงจะนึกอยู่ในใจว่า ข้าราชการประจำนี่ช่างไม่รับผิดชอบและบ้องตื้นเอาเสียจริง ๆ แค่นี้ก็ไม่มีปัญญา แต่นึกให้ดีแล้ว ก็น่าเห็นใจข้าราชการประจำ เพราะตั้งแต่รุ่นปู่รุ่นพ่อ เราก็ได้รับการอบรมสั่งสอนและยึดเป็นหลักปฏิบัติมาว่า ท่านสั่งอะไร

ก็ให้ทำตาม แล้วก็ไม่เคยต้องตัดสินใจรับผิดชอบอะไรเท่าไหร่ มีอะไรก็บัด ๆ ไปให้พ้นตัว แล้วจะมาเปลี่ยนปูบบี้ได้อย่างไร ดังนั้นความรับผิดชอบส่วนหนึ่งก็ต้องอยู่ที่ฝ่ายการเมือง ต้องห้ามใจที่จะไม่ทำให้ข้าราชการเคยตัวกับการทำงานง่าย ๆ แบบนั้น

ตัวอย่างเรื่องการพักร้อนของข้าราช การเพียงตัวอย่างเดียวก็แสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่องของกลไกในการกำหนดนโยบาย และการปฏิบัติ ตามนโยบาย ตลอดจนกำ หนดของความ รับผิดชอบของข้าราชการ

เรื่องอย่างนี้ยังมีอีกมากมายนัก

ราชการพลเรือนเป็นจักรกลหนึ่งมา ซึ่งมีกลไกและส่วนประกอบที่ยุ่งเหยิงและสับสน โดยหลักการแล้วกลไกลจักรกลหนึ่งนี้จะต้องดำเนินงานได้ตลอดเวลาไม่ว่าอากาศจะร้อนจะหนาว ฝนจะตกหรือมีพายุ ไม่ว่าบรรยากาศทางการเมืองจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ไม่ว่าใครจะมาเป็นรัฐบาล ความเห็นโดยทั่วไปก็พยายามที่จะสร้างเกราะกำลังเครื่องจักรกลใหญ่นี้ มิให้การเมืองมามีอิทธิพลเหนือและก้าวก่ายการทำงาน ในในขณะเดียวกัน เราก็เชื่อกด้วยว่า จักรกลหนึ่งนี้จะทำงานไปอย่างประสิทธิภาพหรือไม่ ก็ย่อมต้องขึ้นอยู่กับแนวทางที่ฝ่ายการเมืองได้วางไว้ไม่ และการควบคุมที่ฝ่ายการเมืองจะดูแลให้จักรกลของราชการทำงานให้ได้ผลตามเป้าหมาย หรือพูดง่าย ๆ ว่า ฝ่ายการเมืองต้องสามารถและอยู่ในฐานะที่จะควบคุมฝ่ายประจำได้

แต่เท่าที่เป็นอยู่ไม่ค่อยแน่ใจว่า ในสังคมไทยที่มีวงศาคณาญาติและพรรคพวกพัวพันกันนัวเนีย เราจะวางครอบไม่ให้การเมืองมีอิทธิพลเหนือข้าราชการประจำ และไม่ให้ข้าราชการประจำมีอิทธิพลเหนือการเมือง ทั้งทางตรงและทางอ้อมได้อย่างไร เท่าที่ดู ๆ การห้ามสองสิ่งนี้สำหรับสังคมไทย ก็เหมือนกับการข้ามพระอาทิตย์ไม่ให้ส่องแสง

และก็เป็นเช่นนั้นจริง ๆ คือ ฝ่ายการเมืองไม่สามารถควบคุมข้าราชการประจำ และการทำงานของข้าราชการได้ อีกทั้งหลายกรณี ข้าราชการประจำยังมีอิทธิพลเหนือฝ่ายการเมือง และอาจดำเนินการใดใดที่แตกต่างไปจากเจตนารมณ์ของฝ่ายการเมือง โดยฝ่ายการเมืองไม่มีทางที่จะทราบและติดตามได้

ถ้าจะเปรียบ ความสัมพันธ์ ระหว่าง ฝ่ายการเมืองกับฝ่ายประจำ [ก็อาจเทียบได้กับนกที่มาเกาะอยู่บนภูเขาขยะ นกตัวนั้นหรือกลุ่มนั้น จะใหญ่ขนาดแร้งหรือนกอินทรีก็ตาม ก็คงไม่มีปัญญาเกินไปกว่าที่จะขุดคุ้ยขยะที่อยู่ส่วนบนของภูเขานั้น ส่วนที่อยู่ลึก ๆ ข้างใต้เป็นยังไงก็คงเป็นยังงั้นอยู่ต่อไป

ประเพณีที่มีการ "ฮั้ว" กัน ในการประมูลการก่อสร้าง หรือซื้อของเฉพาะในหมู่ของพวกตน ระหว่างพ่อค้าและข้าราชการที่เกี่ยวข้อง ประเพณีการเอารถยนต์หลวงใหม่ ๆ ไปขายให้พรรคพวกของตนในราคาถูก ประเพณีการช่วยเหลือแต่พรรคพวกของตนให้ได้ตำแหน่งดี ๆ งานดี ๆ โอกาสดี ๆ โดยมิคำนึงว่าพวกของตนจะมีความสามารถเพียงใด หรือการช่วยเหลือคนทั้ง ๆ ที่ผิด ประเพณีการเสาะส่ายหาเศษหาเลย หาทางใช้หน้าที่การงานเพื่อประโยชน์ของตนเอง ประเพณีการไม่เอาใจใส่ถือว่าธุระไม่ใช่ ขอให้กินเงินเดือนไปเดือนหนึ่ง ๆ ประเพณีการทำงาน

โดยใช้แต่เล่ห์เหลี่ยมและตัวหนังสือ ซึ่งแสดงว่าตนเจนเวทีในการทำงาน โดยไม่คำนึงว่า การทำเช่นนั้นจะเกิดประโยชน์แก่ทางราชการหรือไม่ แต่การใช้อำนาจหน้าที่กลั่นแกล้งผู้อื่น ยังคงมีลักษณะเด่นชัดอยู่อีกมากมายภายใต้ภูเขาขยะมหึมานั้น ซึ่งฝ่ายควบคุมไม่มีโอกาสทำอะไรได้

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดอีกประการหนึ่งคือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ออกกฎหมายว่าด้วย คุณสมบัติพนักงานรัฐวิสาหกิจ โดยมีบทบัญญัติและเจตนารมณ์ไว้อย่างชัดแจ้งว่า ไม่ต้องการให้ข้าราชการประจำซึ่งมีหน้าที่การงานอยู่แล้ว และกินเงินเดือนของภาษีอากรอยู่ทางหนึ่งแล้ว ไปเป็นพนักงานไปทำงานในรัฐวิสาหกิจและกินเงินเดือนในรัฐวิสาหกิจอีกทางหนึ่งด้วย ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า การกระทำดังกล่าวนอกจากจะทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพแล้ว ยังเป็นการเอาเปรียบราชการ และสิ้นเปลืองเงินภาษีอากรของประชาชนอีกด้วย กฎหมายดังกล่าวก็ได้ระบุไว้อย่างชัดแจ้งแล้วว่า ไม่มีข้อยกเว้นสำหรับรัฐวิสาหกิจใดๆ ให้บรรดาข้าราชการที่ไปหากิน ๒ ทางเช่นนั้นกลับคืนสังกัดเดิมภายใน ๑ เดือน นับตั้งแต่วันประกาศใช้กฎหมายนั้น แต่ก็มีรัฐวิสาหกิจบางแห่ง เช่น การทางพิเศษแห่งประเทศไทย ได้ปฏิบัติการฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าว โดยยินยอมให้พนักงานตั้งแต่ ผู้ว่าการ รองผู้ว่าการลงไป ซึ่งเป็นข้าราชการประจำ ยังทำงานให้รัฐวิสาหกิจได้ และได้รับเงินเดือน ๒ ทาง อยู่จนถึงในบัดนี้ โดยรัฐบาลหรือรัฐสภาไม่มีโอกาสรู้เลย

อย่างนี้เรียกว่า ข้าราชการประจำมีอิทธิพลที่จะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยไม่มีผู้ใดควบคุมได้ อันเป็นตัวอย่างที่ทำให้ราชการเสียหาย

ความชั่วร้ายในราชการที่มีอยู่ทั้งหลายแหล่ก็อยู่ที่คนทั้งสิ้น และคนเหล่านี้ก็มักจะอยู่ที่ตัวใหญ่ๆ ทั้งนั้น ทางราชการไม่ได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของคนเท่าที่ควร สิ่งตอบแทนและสิ่งจูงใจทั้งหลายก็มิให้ใช้ไปอย่างไม่เหมาะสมไม่ได้เป็นเครื่องกระตุ้นให้คนทำดี มาตรการในการลงโทษผู้กระทำไม่ดี ก็ละเอียดเสียจนจับได้แต่พวกหอยพวกปูที่หลงเข้ามาติดกับ ส่วนพวกไดโนเสาทั้งหลายที่ยังไม่สูญพันธุ์ ก็ยังเดินชุคอหรือไม่ก็คลานยั้วเยี้ยอยู่อย่างผยองพองขน

น่าจะถึงเวลาแล้วที่จะต้องมีการประเมินบรรดาไดโนเสา โดยข้าราชการทั้งหลายว่า บุคคลในระดับสูง เช่น ตั้งแต่ในระดับหัวหน้ากองขึ้นไป ควรจะให้ข้าราชการทั้งกองหรือทั้งกรมได้ประเมินว่า มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติเป็นอย่างไร มีคุณสมบัติที่จะรับผิดชอบหน่วยงานนั้นเพียงใด มีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อส่วนรวมประการใดบ้าง แล้วผู้ใดที่ปรากฏว่าได้รับการประเมินต่ำกว่ามาตรฐานที่ควร ก็ควรจะได้มีการสอบสวนพฤติกรรมทันที การประเมินนี้ หากจะกระทำกันได้เป็นประจำทุกปีก็จะยิ่งดี

ทั้งนี้ เพื่อจะกำจัดไดโนเสา ให้สูญพันธุ์ไปจริงๆ เสียที.

เครื่องแบบข้าราชการพลเรือนกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘

กฎสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ ๕๕ (พ.ศ. ๒๕๐๘) และฉบับที่ ๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๙) ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้กำหนดเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนไว้ ๔ ชนิด คือ

๑. เครื่องแบบปกติมี ๓ ประเภท

๑.๑ เครื่องแบบปกติขาว

๑.๒ เครื่องแบบปกติกากีคอตั้ง

๑.๓ เครื่องแบบปกติกากีคอพับ

๒. เครื่องแบบครึ่งยศ

๓. เครื่องแบบเต็มยศ

๔. เครื่องแบบสโมสร

ทั้งนี้ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการปฏิบัติงานและเพื่อความสะดวกแก่ประชาชนในการติดต่อ ตลอดจนการเข้าร่วมในงานพิธีต่าง ๆ แต่หลังจากนั้นก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเรื่อยมาจนกระทั่งให้มีการแต่งกายสุภาพตามแบบสากลนิยม (ผูกเนคไท) ได้ เว้นแต่ในสถานที่ราชการบางแห่งและในส่วนภูมิภาคที่ยังกำหนดให้มีการแต่งเครื่องแบบในการปฏิบัติราชการประจำวัน หรือบางกรณีกำหนดให้มีการแต่งเครื่องแบบในงานพิธีต่าง ๆ โดยระบุไว้ว่าให้แต่งแบบใด

เครื่องแบบที่ยังใช้อยู่บ่อยครั้ง

๑. เครื่องแบบที่ยังใช้อยู่บ่อยครั้ง

- เสื้อของข้าราชการชายแบบราชปะแตนสีขาวใช้กระดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่มีตราครุฑ ๕ เม็ด ข้าราชการหญิงใช้เสื้อนอกคอแบะปกบ้านสีขาว มีกระเป๋าล่างสองข้างใช้กระดุมโลหะสีทองขนาดเล็กมีตราครุฑ ๒ เม็ด
- หมวกสีขาว ผ้าพันรอบหมวกสีขาวมีตราครุฑปักด้วยด้นสีทองบนสักหลาดสีขาวเป็นหน้าหมวก
- เครื่องหมายสังกัดติดที่คอเสื้อทั้งสองข้าง
- เครื่องหมายสองชั้น เป็นอินทรธนูแข็งปักด้วยด้นทองเป็นสายช่อชัยพฤกษ์บนพื้นสักหลาดดำ
- กางเกงสีขาวไม่พับปลายขา หรือกระโปรง

- รองเท้าหุ้มส้นสีดำแบบผูกเชือก ถุงเท้าดำ สำหรับข้าราชการหญิงรองเท้าส้นสูงไม่เกิน ๗ ซ.ม. ถุงเท้ายาวสีเนื้อ

๒. เครื่องแบบปกติกากีคอพับ

- เสื้อเชิ้ตแขนสั้นหรือแขนยาวสีกากี มีกระเป๋าและฝาที่หน้าอกทั้งสองข้าง
- กางเกงไม่พับปลายขา หรือกระโปรงสีเดียวกับเสื้อ
- เข็มขัดผ้าถักสีกากี หัวเข็มขัดโลหะดุนนูนรูปครุฑสีทอง
- รองเท้าผูกหุ้มส้นหรือหุ้มข้อสีดำ ถุงเท้าสีดำ
- เครื่องหมายสังกัดที่ปกเสื้อด้านหน้าทั้งสองข้าง
- เครื่องหมายแสดงชั้นเป็นอินทรธนูอ่อนปักด้วยดิ้นทองเป็นขีด
- หมวกสีกากีจะใช้หรือไม่ใช้ก็ได้
- ในโอกาสไปงานพิธีหรือเข้าที่ชุมนุมชนใช้เสื้อเชิ้ตแขนยาวผูกผ้าผูกคอ (เนคไท) สีดำสอดชายไว้ในอกเสื้อใต้กระดุมเม็ดที่สอง

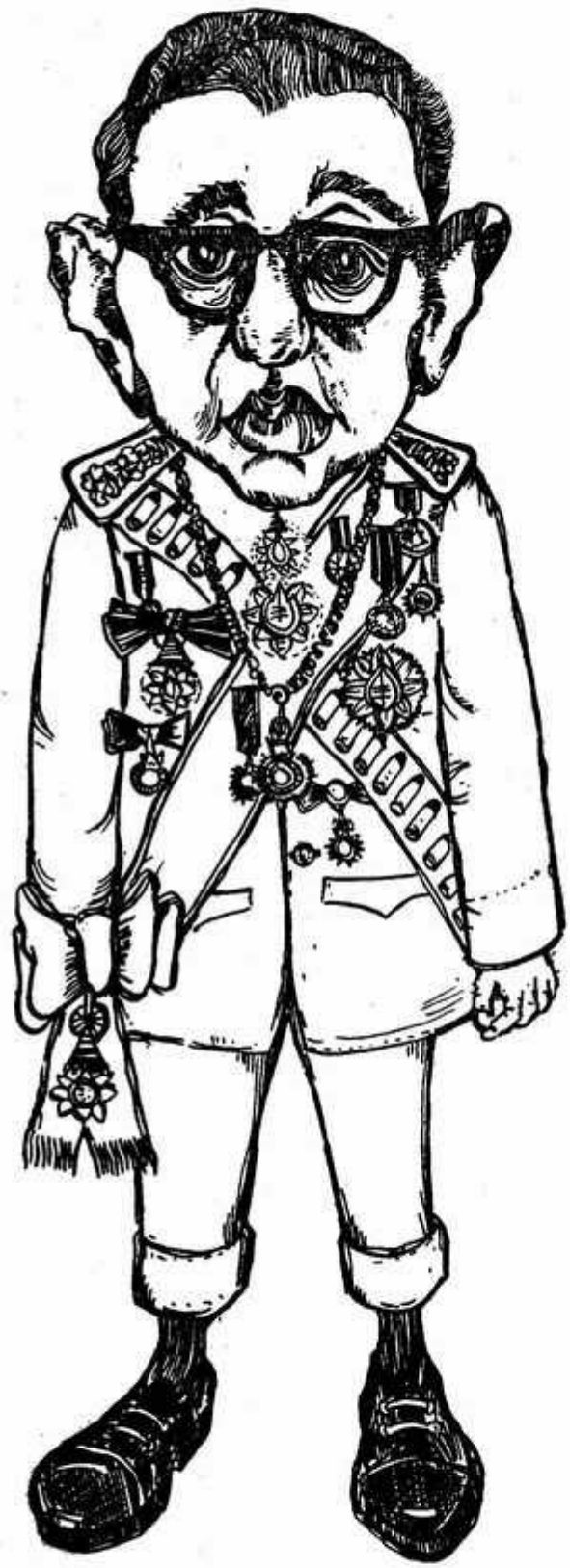

เครื่องแบบชนิดอื่น คือ เครื่องแบบปกติกากี คอตั้ง เครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบเต็มยศและเครื่องแบบสโมสรนั้นไม่มีโอกาสจะได้ใช้นัก นอกจากในงานรัฐพิธีหรือพระราชพิธีซึ่งระบุไว้ว่าให้แต่งเครื่องแบบชนิดใด

ส่วนเครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้นให้ประดับตามระเบียบว่าด้วยการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์แต่ละตระกูลแต่ละชนิดไป

สำหรับการแต่งกายในการปฏิบัติราชการของข้าราชการโดยทั่วไปนั้น ได้มีระเบียบสำนักนายรัฐมนตรี เรื่องการไว้ผมและแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ทำงานในรัฐวิสาหกิจ ฉบับลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๑๖ ซึ่งออกตามมติคณะรัฐมนตรี กำหนดให้

๑. ผู้ชายห้ามไว้ผมยาวปิดคอปิดผม

๒. ผู้หญิงห้ามใส่กระโปรงสั้นกว่าหัวเข่า

๓. ทั้งชาย และหญิง ห้ามกางเกงขัดต่ำกว่าสะดือ

จะเห็นได้ว่าเครื่องแบบของข้าราชการพลเรือนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้กำหนดให้มีเครื่องหมายแสดงชั้นเป็นอินทรธนูซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๕๗ คือ มีเครื่องหมายแสดงชั้นประจำตัวของข้าราชการ ๕ ชั้น คือ

๑. ชั้นจัตวา ๒. ชั้นตรี ๓. ชั้นโท ๔. ชั้นเอก ๕. ชั้นพิเศษ

แต่เมื่อได้มีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ ซึ่งจะต้องยกเลิกการมีชั้นประจำตัวของข้าราชการเสียและกำหนดให้มีระดับตำแหน่งออกเป็น ๑๑ ระดับ ตามหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งแล้ว จึงต้องไปแก้ไขกฎสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับดังกล่าว อย่างไรก็ดียังมีบทเฉพาะกาลให้ใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๕๗ ไปพลางก่อนจนกว่า ก.พ. จะกำหนดตำแหน่งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่แล้วเสร็จ แต่ไม่เกิน ๑ ปี ในระหว่างนี้ข้าราชการพลเรือนจึงยังมีชั้นอยู่และแต่งเครื่องแบบตามเดิมไปก่อนได้ ส่วนเครื่องแบบใหม่ซึ่งรวมทั้งเครื่องหมายแสดงระดับตำแหน่งก็จะต้องมีการเสนอแก้ไขกฎสำนักนายกรัฐมนตรีให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่กับต่อไป ซึ่งขณะนี้สำนักงาน ก.พ. กำลังดำเนินการในเรื่องนี้อยู่แล้ว

อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปแล้วในขณะนี้มีความเห็นเกี่ยวกับเครื่องแบบของข้าราชการพลเรือนอยู่ ๓ ความเห็นใหญ่ด้วยกัน คือ

๑. เห็นควรมีเครื่องแบบของข้าราชการพลเรือนต่อไปทุกชนิดต้องแต่งเครื่องแบบกันทุกคน โดยมีเหตุผลว่า

๑.๑ เพื่อความประหยัด เพราะแต่งเครื่องแบบตลอดสัปดาห์

๑.๒ ข้าราชการเป็นผู้มีระเบียบวินัย และเครื่องแบบทำให้บ่องกันข้าราชการมิให้หนีงานได้ เพราะทำให้รู้ว่าใครเป็นใคร อยู่ที่ไหน ทำหน้าที่อะไร

๑.๓ เป็นสิ่งจูงใจให้ข้าราชการสำนึกในความเป็นข้าราชการผู้มีหน้าที่บริการประชาชน และมุ่งที่จะทำงานให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพเพื่อจะได้แต่งเครื่องแบบได้สวยงามดียิ่งขึ้น รวมทั้งจูงใจให้คนมาทำงานมากขึ้น

๒. ควรมีเครื่องแบบสำหรับงานพระราชพิธีกับเครื่องแบบปกติ ที่สวมใส่มาปฏิบัติงานทุกวันเพียง ๒ แบบก็พอ โดยมีเหตุผลว่า เครื่องแบบสำหรับงานพระราชพิธี และรัฐพิธีนั้นมีไว้เพื่อสำหรับแต่งในโอกาสที่จะต้องเข้าเผ้าในหลวง ฯ ในงานดังกล่าว และเครื่องแบบปกติที่สวมใส่มาปฏิบัติงานทุกวัน เพื่อให้รู้ว่าเป็นข้าราชการเพื่อประชาชนจะได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง และเพื่อควบคุมความประพฤติของข้าราชการด้วย ส่วนเครื่องหมายสังกัดและระดับตำแหน่งก็ควรมีไว้สำหรับเครื่องแบบชนิดเต็มยศ สำหรับงานพระราชพิธีและรัฐพิธีเท่านั้น โดยให้ใช้เครื่องหมายเดิมปรับเข้ากับระดับตำแหน่งต่าง ๆ

๓. ไม่เห็นควรให้มีเครื่องแบบของข้าราชการพลเรือนอีกต่อไป โดยมีเหตุผลว่า

๓.๑ เครื่องแบบทำให้ข้าราชการมีฐานะแตกต่างไปจากประชาชน ทำให้ข้าราชการหลงอำนาจสร้างบารมี คิดว่าตนเองเหนือกว่าประชาชน ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ตามนโยบายของทางราชการ และตามหน้าที่ของงาน และการยกเลิกชั้นของข้าราชการไม่ได้ทำให้ฐานะของข้าราชการที่แตกต่างจากประชาชนนั้นลดลงแต่อย่างใด

๓.๒ เครื่องแบบทำให้ข้าราชการทำงานเพื่อหวังระดับตำแหน่งสูงขึ้น ไม่ทำงานเพื่องาน ซึ่งทำให้เกิดการวิ่งเต้นประจบสอพลอ คอรัปชั่นเพื่อให้ได้ระดับตำแหน่งสูงขึ้น

จากความเห็นต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วนั้น จึงใคร่ขอเสนอความเห็นว่าหากจะมีเครื่องแบบของข้าราชการพลเรือนต่อไปแล้ว ก็ควรกำหนดให้มีเครื่องแบบ ดังนี้

๑. เครื่องแบบสำหรับงานพระราชพิธี หรือรัฐพิธีในโอกาสที่เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งควรให้มีเครื่องแบบปกติขาว เครื่องแบบเต็มยศ เครื่องแบบครึ่งยศ และเครื่องแบบสโมสร ไว้เพื่อใช้แต่งในโอกาสต่าง ๆ แล้วแต่กรณี ส่วนอินทรธนูของเครื่องแบบต่าง ๆ ดังกล่าวอันเป็นอินทรธนูแข็งซึ่งเดิมเป็นเครื่องหมายแสดงชั้นประจำตัวของข้าราชการปรับใช้เครื่องหมายแสดงชั้นเดิมนั้น ให้เข้ากับระดับตำแหน่งใหม่ ทั้งนี้เพื่อความประหยัดจะได้ไม่ต้องซื้อหาใหม่ ดังต่อไปนี้

ก. ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ ๑ ใช้อินทรธนูเครื่องหมายชั้น จัตวาเดิม

ข. ,, – ,, ๒ ,, – ,, ตรี ,,

ค. ,, – ,, ๓-๔ ,, – ,, โท ,,

ง. ,, – ,, ๕-๖ ,, – ,, เอก ,,

จ. ,, – ,, ๗-๑๑ ,, – ,, พิเศษ ,,

๒. เครื่องแบบปกติ เป็นเครื่องแบบสำหรับปฏิบัติงานประจำของข้าราชการพลเรือนโดยทั่วไป ไม่รวมถึงเครื่องแบบของเจ้าหน้าที่ตำรวจทหารยศ นายตรวจสรรพสามิต สัตวแพทย์ เจ้าหน้าที่ศุลกากร ฯลฯ ซึ่งมีกฎเฉพาะว่าด้วยเครื่องแบบของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวอยู่แล้ว และอาจเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับระดับตำแหน่งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนครั้งใหม่ได้ในภายหลัง เครื่องแบบปกติ เป็นการยกเลิกเครื่องแบบปกติเดิมซึ่งมี ๓ แบบเสีย แล้วกำหนดขึ้นใหม่ เป็นเพียงแบบเดียว โดยมีแต่เพียงเครื่องหมายสังกัดบนคอปกเสื้อและป้ายชื่อทำด้วยโลหะที่บนอกเสื้อก็พอ ไม่มีเครื่องหมายแสดงระดับตำแหน่งบนอินทรธนูอีกต่อไป แต่ทั้งนี้ ข้าราชการพลเรือนจะต้องแต่งเครื่องแบบปกตินี้กันทุกคนไม่ว่าระดับใดก็ตาม จะแต่งบ้างหรือแต่งตามสากลนิยม (ผูกเทคไท) ไม่ได้ ส่วนการจะออกแบบเสื้อและกางเกงหรือกระโปรงนั้น ควรคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ คือ

ก. ให้มีความประหยัด โดยอาจจะไม่ต้องตัดเสื้อหรือกางเกงหรือกระโปรงใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งใช้กางเกงหรือ กระโปรงตามแบบเดิมซึ่งมีกันอยู่แทบทุกคน

ข. ให้มีความเหมาะสมกับสภาพอากาศของประเทศไทย ซึ่งเป็นเมืองร้อน โดยควรใช้ผ้าเนื้อบางสีอ่อนตัดเสื้อ และไม่ต้องผูกเนคไทให้ร้อนอึดอัดไม่สะดวกในการทำงานเพราะข้าราชการส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานในห้องปรับอากาศ รวมทั้งไม่ต้องเสียเงินสั้นเปลืองกับการซื้อไหสวย ๆ ใหม่ ๆ ใช้กันอีกด้วย

ค. ให้มีความแตกต่างกับประชาชนน้อยที่สุด คือรูปแบบเสื้อควรเป็นแบบธรรมดาเรียบ ๆ ไม่ต้องมีอินทรธนูสำหรับติดเครื่องหมายใด ๆ ทั้งสิ้น รวมทั้งไม่ควรจำกัดสีของเสื้อและกางเกงหรือกระโปรงด้วย

ง. ให้มีความแตกต่างระหว่างข้าราชการด้วยกันน้อยที่สุด คือไม่ต้องมีอินทรธนูสำหรับติดเครื่องหมายแสดงระดับตำแหน่ง และไม่ต้องประดับแถบแสดงเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับเพราะเห็นแล้วเข้าใจได้ทันทีว่าผู้ที่ประดับแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้นควรจะดำรงตำแหน่งระดับใด อัตราเงินเดือนเท่าใด

แต่อย่างไรก็ตาม รูปแบบของเสื้อต้องเป็นรูปเดียวกันหมด เพราะไม่เช่นนั้นแล้วก็คงไม่เป็นเครื่องแบบหรือเรียกว่าเครื่องแบบ เพียงแต่ไม่จำกัดสีเท่านั้น ส่วนกางเกงหรือกระโปรงก็ไม่จำกัดสีและควรเป็นไปตามสมัยนิยมและรสนิยมของแต่ละคน

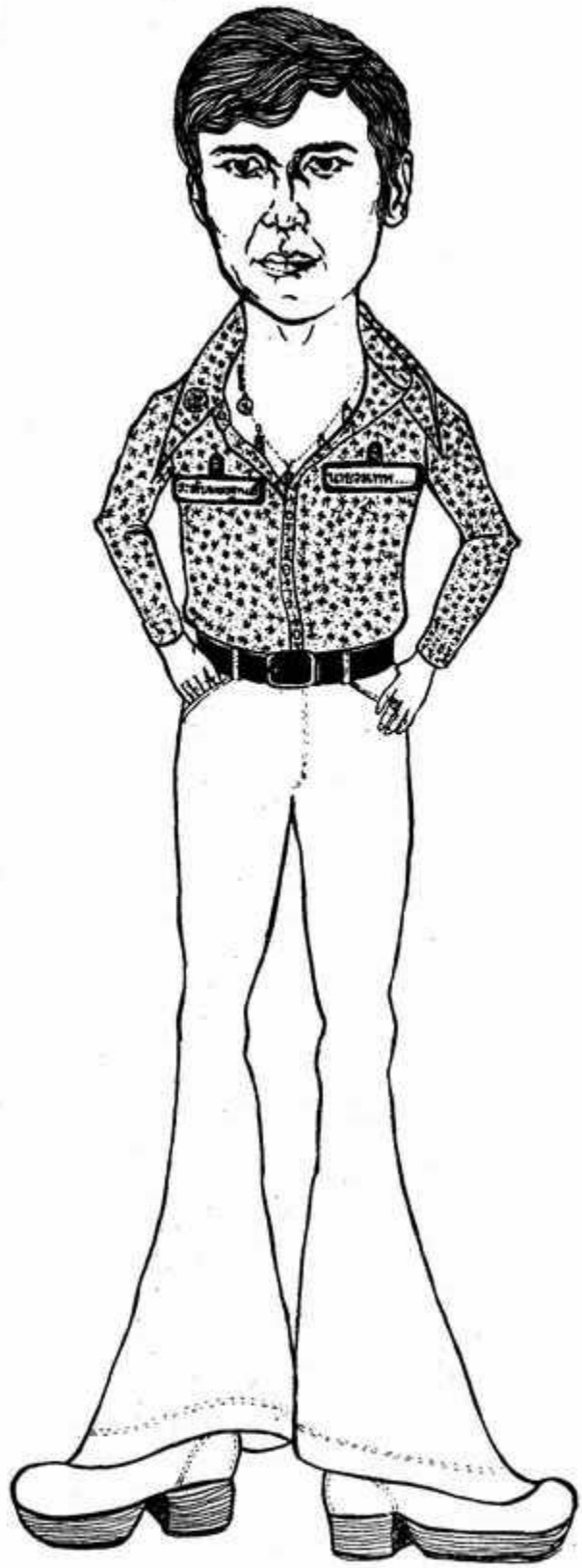

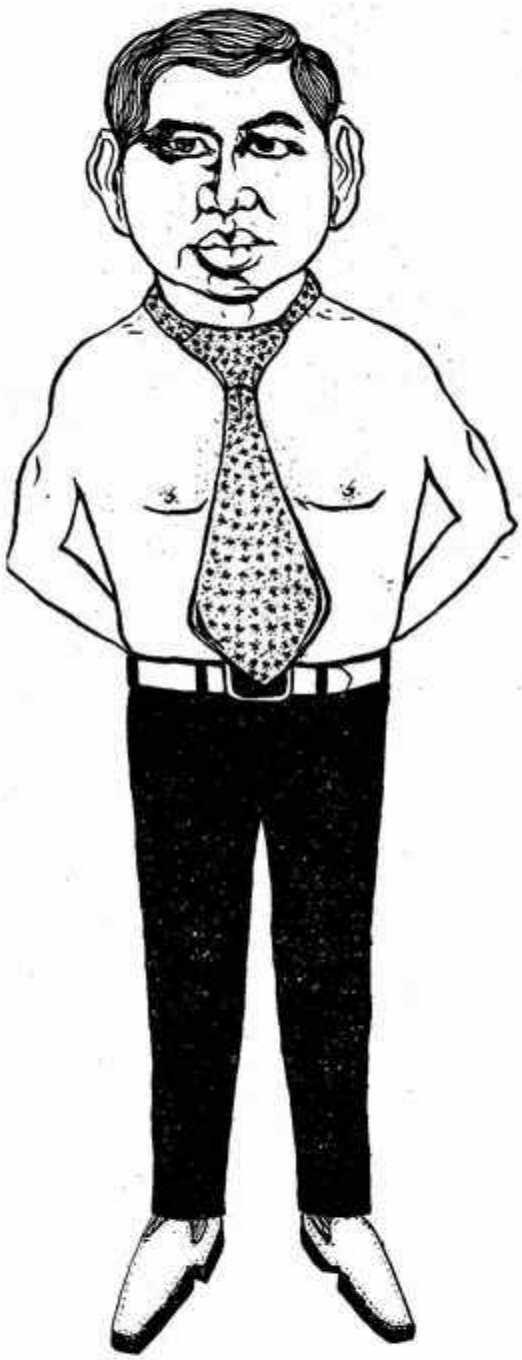

ดังนั้น ในชั้นนี้จึงพอสรุปได้ว่า เสื้อควรใช้ผ้าเนื้อหนาสีเข้มเรียบเท่านั้น ส่วนรูปแบบของเสื้อจะเป็นอย่างไรจึงจะเหมาะสมตามองค์ประกอบที่กล่าวมาแล้วนั้น ก็ขอให้ท่านได้ช่วยกันพิจารณาออกความเห็นหรือหากท่านผู้ใดจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไปก็ขอความกรุณาแสดงความคิดเห็นของท่านไปยังวารสารข้าราชการด้วย เพื่อจะได้หาข้อยุติสำหรับเรื่องเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ กันได้เสียที

อนึ่ง เครื่องแบบปกติที่ว่านี้คงจะยังไม่มีผลใช้บังคับให้แต่งทันทีที่ ก.พ. ได้กำหนดตำแหน่งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่แล้วเสร็จ และแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนเสร็จเรียบร้อย แต่คงจะต้องมีบทเฉพาะกาลให้ใช้เครื่องแบบเดิมไปก่อนโดยอนุโลมตามระดับตำแหน่งเทียบกับชั้นของเดิม ซึ่งควรจะเป็นระยะเวลา ๑–๒ ปี เพื่อมิให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ข้าราชการที่จะต้องตัดเครื่องแบบใหม่ โดยคำนึงถึงว่าเมื่อเครื่องแบบเดิมชำรุดเสื่อมสภาพไปก็จะต้องมีการตัดกันใหม่ตามแบบใหม่ที่จะกำหนดกันขึ้นมา ดังนั้น ข้าราชการพลเรือนทั้งหลายยังไม่ควรตกอกตกใจว่า จะต้องตัดและแต่งเครื่องแบบใหม่ทันที ทำให้เสียเศรษฐกิจส่วนตัวหรือของครอบครัวอย่างกระทันหัน ●

ข้าราชการประจำกับกิจกรรมทางการเมือง

สมาน รังสิโยกฤษฎ์

ในฐานะที่ข้าราชการประจำก็เป็นประชาชนคนหนึ่ง ซึ่งก็ย่อมมีสิทธิตามรัฐธรรมนูญในการที่จะแสดงความคิดเห็นในการปกครองประเทศ เลือกนโยบายที่ตนพอใจมากที่สุด ตลอดจนควรจะมีโอกาสรวมกลุ่มทางการเมืองได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งข้าราชการประจำก็ควรมีสิทธิที่จะนิยมในอุดมคติหรือนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมืองใด ๆ ก็ได้เท่าที่จะไม่เสียผลแก่ราชการ และอยู่ในขอบเขตตามที่กฎหมายกำหนดไว้

แต่ตามหลักการบริหารงานบุคคลในระบบคุณ-

ธรรม (Merit System) นั้น กำหนดไว้ว่า ข้าราชการประจำจะต้องเป็นกลางทางการเมือง (Political Neutrality) ซึ่งหมายความว่า ข้าราชการประจำมีหน้าที่ปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดไว้โดยไม่คำนึงว่า จะมีความเชื่อส่วนตัวเกี่ยวกับการเมืองหรือการดำเนินนโยบายของรัฐบาลนั้นเป็นอย่างไร อันจะเป็นการป้องกันการใช้อำนาจหน้าที่ราชการเพื่อประโยชน์ทางการเมือง และเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคง และความสม่ำเสมอในการปฏิบัติราชการ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ข้าราชการประจำจะไม่ปฏิบัติราชการเพราะเหตุที่ไม่ชอบนโยบายของรัฐบาลไม่ได้

เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็ทำให้เกิดปัญหาว่า ข้าราชการประจำควรจะมีขอบเขตในการเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างไร จึงจะเป็นการเหมาะสม เช่น ข้าราชการประจำจะเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองได้หรือไม่ ข้าราชการประจำจะไปปราศรัยช่วยรณรงค์หาเสียงให้แก่พรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกได้หรือไม่ ข้าราชการประจำจะบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งได้หรือไม่ ข้าราชการประจำจะเข้าร่วมชุมนุม หรือประชุมทางการเมืองได้หรือไม่ ฯลฯ รวมตลอดถึงกรณีที่ข้าราชการประจำบางคนได้เข้าไปพัวพันกับการเมืองโดยเปิดเผย เช่น พ.ต.ต. อนันต์ เสนาขันธ์ ว่าเป็นการเหมาะสมหรือไม่ เป็นต้น

ในเรื่องนี้ นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ จะบัญญัติว่า สมาชิกวุฒิสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่ง หรือเงินเดือนประจำ นอกจากข้าราชการการเมืองมิได้ (มาตรา ๑๐๒) ข้าราชการประจำจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ (มาตรา ๑๐๓) ข้าราชการประจำสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ [มาตรา ๑๑๙ (๖)] และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๙ จะบัญญัติว่า ข้าราชการประจำต้องไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง [มาตรา ๒๔ (๔)] ข้าราชการประจำต้องไม่เป็นกรรมการพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมืองแล้ว ก็ไม่ได้มีการบัญญัติในเรื่องอื่น ๆ อีกเลย จึงเป็นการยากที่จะชี้ได้ว่า การกระทำอย่างไหนเหมาะสม และอย่างไหนไม่เหมาะสม

แต่จะอย่างไรก็ตาม การที่จะพิจารณาว่าข้าราชการประจำ ควรจะเข้าร่วมในกิจกรรมทางเมืองอย่างไร แค่ไหน จึงจะเป็นการเหมาะสมนั้น เห็นควรจะต้องยึดหลักที่ว่าการกระทำดังกล่าวนั้น จะต้องไม่เป็นการทำลายความเป็นกลางทางการเมืองของข้าราชการประจำเป็นหลักสำคัญ ซึ่งจะขอเสนอเพื่อเป็นแนวทางไว้ ดังต่อไปนี้

(๑) **ท่านอาจจะ** : สมัครเป็นสมาชิกและลงคะแนนเสียงให้แก่พรรคการเมืองหนึ่ง ตามที่ท่านชอบ

แต่ไม่ควร : รณรงค์หาเสียงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง หรือพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง

(๒) **ท่านอาจจะ** : ช่วยควบคุมการจัดทำทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

แต่ไม่ควร : เข้าไปดำเนินการจัดทำทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อพรรคใดพรรคหนึ่งเพียงพรรคเดียว

(๓) **ท่านอาจจะ** : แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง และปัญหาทางการเมือง

แต่ไม่ควร : ทำการรณรงค์หาเสียงโดยการปราศรัย หรือเข้าร่วมในกิจกรรมอื่นเพื่อเลือกผู้สมัครในนามของพรรคใดพรรคหนึ่ง

(๔) **ท่านอาจจะ** : เข้าไปมีส่วนในการรณรงค์หาเสียงในสถานที่ที่ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคการเมือง

แต่ไม่ควร : เข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียง หากปรากฏว่า มีผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง

(๕) **ท่านอาจจะ** : บริจาคเงินแก่พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง หรือเข้าร่วมในการจัดหาทุนของพรรคการเมือง

แต่ไม่ควร : เป็นผู้เก็บเงินหรือขายบัตรเพื่อจัดหาทุนให้แก่พรรคการเมือง

(๖) **ท่านอาจจะ** : ประดับเหรียญ กระดุม หรือติดแผ่นสติคเก้อร์ของพรรคการเมือง

แต่ไม่ควร : เป็นผู้แจกสิ่งของ ที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคใดพรรคหนึ่ง

(๗) **ท่านอาจจะ** : เข้าร่วมชุมนุมหรือประชุมทางการเมือง

แต่ไม่ควร : เป็นผู้จัดให้มีการชุมนุมหรือประชุมทางการเมือง

(๘) **ท่านอาจจะ** : ร่วมในสโมสรทางการเมืองหรือพรรคการเมือง

แต่ไม่ควร : เข้าดำรงตำแหน่งในสโมสรทางการเมือง หรือพรรคการเมือง

(๙) **ท่านอาจจะ** : เชิญชื่อในคำร้องขอเสนอชื่อผู้ที่เห็นสมควรเข้าแข่งขัน

แต่ไม่ควร : เป็นผู้เวียนคำร้องขอเสนอชื่อดังกล่าว

(๑๐) **ท่านอาจจะ** : รณรงค์เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการประชามติ การแก้ไขรัฐธรรมนูญ หรือเทศบัญญัติ ฯลฯ

แต่ไม่ควร : รณรงค์เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคใดพรรคหนึ่ง

จะเห็นได้ว่า แนวทางดังกล่าวข้างต้น นอกจากจะมีผลเป็นการบ้องกันข้าราชการประจำใช้อำนาจหน้าที่หรืออิทธิพลของการเป็นข้าราชการเข้าไปแทรกแซงการเลือกตั้ง หรือทำให้ผลการเลือกตั้งเปลี่ยนไป และเป็นการบ้องกันข้าราชการประจำที่จะเข้าไปเป็นผู้บริหารงานพรรคการเมืองหรือเป็นผู้รณรงค์หาเสียงของพรรคการเมืองแล้ว ยังจะใช้เป็นแนวทางสำหรับข้าราชการประจำที่จะพิจารณาว่า ควรจะเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างไร แค่ไหน จึงจะเหมาะสมอีกด้วย.....

การเลือกตั้งผู้แทนของข้าราชการพลเรือน เป็น อ.ก.พ. วิสามัญ

สมศักดิ์ ศุภะรัชฎเดช

กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ ได้มีหลักการใหม่ ๆ ที่นับว่าเป็นข้อดีอยู่หลายประการ ข้อดีประการหนึ่งที่นับว่ามีความสำคัญไม่น้อย ก็คือ กฎหมายได้ยอมรับรู้ถึงบทบาทและสิทธิของข้าราชการมากยิ่งขึ้น ด้วยการให้ข้าราชการมีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ อันเกี่ยวกับสิทธิ ประโยชน์ หรืออนาคตของการเป็นข้าราชการ ทั้งนี้ โดยกฎหมายได้บัญญัติให้มีผู้แทนของข้าราชการพลเรือนเข้าร่วมเป็น อ.ก.พ. วิสามัญบางคณะของ ก.พ. และอาจมีผู้แทนของกลุ่มข้าราชการพลเรือนเข้าร่วมประชุมในฐานะที่ปรึกษาของ อ.ก.พ. กรม อ.ก.พ. จังหวัด หรือ อ.ก.พ. ที่ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กรมของส่วนราชการต่าง ๆ ได้ด้วย แต่ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะการเลือกตั้งผู้แทนของข้าราชการพลเรือน เพื่อตั้งเป็น อ.ก.พ. วิสามัญของ ก.พ. เท่านั้น

หลักกฎหมาย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๑๑ บัญญัติว่า "ก.พ. มีอำนาจตั้งอนุกรรมการวิสามัญ เรียกโดยย่อว่า "อ.ก.พ. วิสามัญ" เพื่อทำการใด ๆ แทนได้

การตั้ง อ.ก.พ. วิสามัญเพื่อทำหน้าที่พิจารณาเรื่องการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การร้องทุกข์หรือการอุทธรณ์ ให้ตั้งจากข้าราชการพลเรือนผู้ได้รับเลือกจากข้าราชการพลเรือน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ. จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนอนุกรรมการทั้งหมด

อนุกรรมการซึ่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนผู้ได้รับเลือกจากข้าราชการพลเรือน ถ้าออกจากข้าราชการพลเรือน ให้พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่กรรมการซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง พ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ อ.ก.พ. วิสามัญที่ได้รับแต่งตั้งจาก ก.พ. คณะนั้นพ้นจากตำแหน่งไปด้วย ในระหว่างที่ยังมิได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งกรรมการใหม่ ให้ อ.ก.พ. วิสามัญปฏิบัติหน้าที่ไปก่อนจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้ง อ.ก.พ. วิสามัญใหม่"

โดยนัยแห่งบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวนี้ การตั้งผู้แทนของข้าราชการพลเรือนเป็น อ.ก.พ. วิสามัญนั้น จะต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ต้องเป็นการตั้ง อ.ก.พ. วิสามัญเพื่อทำหน้าที่พิจารณาเรื่องการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การร้องทุกข์หรือการอุทธรณ์

๒. อ.ก.พ. วิสามัญตามข้อ ๑ ต้องเป็นผู้แทนของข้าราชการพลเรือนซึ่งมาจากการเลือกตั้งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวน อ.ก.พ. ดังกล่าวทั้งหมด

๓. หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งผู้แทนของข้าราชการพลเรือน เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งผู้แทนของข้าราชการพลเรือน

ตามหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้น ก.พ. ก็จะต้องออกกฎ ก.พ. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งผู้แทนของข้าราชการพลเรือน เพื่อจะได้ตั้งผู้ที่ได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนสูงสุดจำนวนหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เป็น อ.ก.พ. วิสามัญเพื่อทำหน้าที่พิจารณาเรื่องการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การร้องทุกข์หรือการอุทธรณ์ต่อไป

ปัญหามีว่า ควรจะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งกันอย่างไร ทั้งนี้ เพราะข้าราชการพลเรือนที่สังกัดอยู่ในกระทรวงกรมต่าง ๆ มีจำนวนมากด้วยกัน และการเลือกตั้งก็ควรให้เป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และประหยัดพอสมควร ในชั้นนี้เห็นว่าควรจะได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้ง ๒ ชั้น ดังนี้

๑. เลือกตั้งผู้แทนของข้าราชการของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ

๒. เลือกตั้งผู้แทนของข้าราชการพลเรือน โดยให้ผู้แทนของข้าราชการของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ นั้นมาเลือกตั้งกันเองที่สำนักงาน ก.พ.

การเลือกตั้งผู้แทนของข้าราชการของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ

การเลือกตั้งในชั้นแรกนี้ กระทรวงทบวงกรมต่างๆ เป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้งโดยให้ตั้งคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งขึ้นคณะหนึ่ง ดำเนินการประกาศรับสมัครเลือกตั้ง โดยให้มีกำหนดเวลารับสมัครไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

สำหรับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครเลือกตั้งต้องเป็นข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน จะเป็นข้าราชการระดับใดก็ได้

ส่วนคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นก็เช่นเดียวกันกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง พูดง่าย ๆ ก็คือข้าราชการพลเรือนทุกคนมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และใช้สิทธิเลือกตั้งได้ ทั้งนี้ เพราะกฎหมายมิได้จำกัดคุณสมบัติไว้โดยเฉพาะ

เมื่อครบกำหนดรับสมัครเลือกตั้งแล้ว ก็ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งกำหนดระยะเวลาให้ใช้สิทธิเลือกตั้งไว้ ซึ่งอย่างช้าที่สุดไม่ควรเกิน ๑ เดือน

การเลือกตั้ง ให้ใช้บัตรเลือกตั้งตามแบบที่จะกำหนดไว้ท้ายกฎ ก.พ. ซึ่งผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งจะส่งบัตรเลือกตั้งนั้นให้แก่คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งโดยตรง หรือคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งไว้ให้ก็ได้ หรือจะส่งโดยวิธีอย่างไรตามที่คณะกรรมการดังกล่าวเห็นสมควรก็ได้ สำหรับข้าราชการที่อยู่ต่างจังหวัดหรือต่างประเทศจะใช้สิทธิเลือกตั้งโดยส่งบัตรเลือกตั้งทางไปรษณีย์ก็ย่อมกระทำได้

เมื่อครบกำหนดเวลาให้ใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว ก็ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้ง ตรวจนับคะแนน

การตรวจนับคะแนนจะใช้วิธีการอย่างไรก็ได้ตามแต่จะเห็นสมควรแต่ต้องกระทำโดยเปิดเผย เสร็จแล้วให้กระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดแจ้งรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกตั้งคะแนนสูงสุดเพียง ๑ คน ไปยังสำนักงาน ก.พ. ภายในระยะเวลาที่จะกำหนด

สำหรับกรณีมีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียว ก็ไม่จำเป็นต้องดำเนินการเลือกตั้งโดยถือว่าผู้นั้นเป็นผู้แทนข้าราชการของกระทรวงทบวงกรมนั้น และให้กระทรวงทบวงกรมนั้น ๆ แจ้งรายชื่อผู้นั้นไปยังสำนักงาน ก.พ. ได้ทันที

การเลือกตั้งผู้แทนของข้าราชการพลเรือน ณ สำนักงาน ก.พ.

การเลือกตั้งในชั้นนี้ เป็นการเลือกตั้งชั้นที่ ๒ สำนักงาน ก.พ. จะเป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้ง โดยสำนักงาน ก.พ. จะจัดทำบัญชีรายชื่อผู้แทนข้าราชการของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ไว้ แล้วกำหนดวันเลือกตั้งผู้แทนของข้าราชการพลเรือน และแจ้งให้ผู้แทนข้าราชการของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ทราบ เพื่อไปเลือกตั้งกันเองในระหว่างผู้แทนข้าราชการดังกล่าว ณ สำนักงาน ก.พ. ตามวันและเวลาที่กำหนด

เมื่อเลือกตั้งเสร็จแล้ว ก็จะจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเรียงตามลำดับคะแนนที่ได้รับเลือกไว้ ผู้ที่ได้เลือกด้วยคะแนนสูงสุดจำนวนหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จะได้รับการแต่งตั้งเป็น อ.ก.พ. วิสามัญดังที่กล่าวข้างต้นต่อไป ส่วนที่เหลือก็ขึ้นบัญชีไว้ก่อนมีกำหนด ๒ ปี ตามวาระของการดำรงตำแหน่งของ อ.ก.พ.

ถ้าผู้ที่ได้รับแต่งตั้งดังว่านี้ ต้องพ้นจากตำแหน่งไปก่อนหมดวาระ ก็จะได้ตั้งผู้ที่ได้รับคะแนนรองลงไปเป็น อ.ก.พ. วิสามัญสับแทนต่อไป

เมื่อครบกำหนด ๒ ปี ตามวาระของ อ.ก.พ. ก็จะต้องดำเนินการเลือกตั้งกันใหม่ ตามวิธีการดังกล่าวมาแล้ว

เท่าที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นเพียงความคิดความเห็นในแง่มุมหนึ่งเท่านั้น ซึ่งอาจมีความคิดความเห็นในแง่มุมอื่นอีก ไม่จำเป็นต้องถือตามนี้เสมอไป อีกทั้งเรื่องนี้ก็นับว่าเป็นเรื่องใหม่ในวงราชการพลเรือน ฉะนั้น การกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ก็ดี การใช้สิทธิเลือกตั้งก็ดี ย่อมต้องการความคิดเห็นต่าง ๆ ของบุคคลหลายฝ่าย และด้วยความรอบคอบพอสมควร เพื่อให้การเลือกตั้งได้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย และได้ผู้แทนของข้าราชการพลเรือนที่ดี สามารถเป็นปากเป็นเสียงแทนข้าราชการพลเรือนทั้งหมดได้ ทั้งนี้ ก็มิใช่เพื่ออะไรอื่น นอกจากเพื่อความเป็นธรรมแก่ข้าราชการพลเรือนทั้งมวล ●

ความขัดแย้งในระบบข้าราชการ

"สิทธิพงษ์"

เวลานี้ถ้าพิเคราะห์ระบบข้าราชการโดยส่วนรวมจะเห็นเค้าแห่งความขัดแย้งเกิดขึ้นในหลายลักษณะ

ความขัดแย้งนี้มีสาเหตุมาจากสภาพความเป็นอยู่ของข้าราชการ ความแตกต่างเหลื่อมล้ำระหว่างข้าราชการ ความไม่พอใจ ไม่เชื่อถือ และปรากฏการณ์ที่เป็นจริงในระบบข้าราชการ

ก่อน ๑๔ ต.ค. ๑๖ ข้าราชการหลายคนแอบชุบชิบถึงผู้บริหารประเทศด้วยความรู้สึกที่ไม่ดี แต่ก็ยังมีความหวาดกลัวและไม่กล้าแสดงความคิดเห็นอะไรมาก ขณะเดียวกันก็ยังตั้งใจทำงานให้ตามปกติ เพราะเคยเชื่อกันว่าความคิดและการกระทำของผู้บริหารประเทศเป็นสิ่งถูกต้องควรประพฤติปฏิบัติตามเสมอ

แต่แล้วผลที่เกิดขึ้นมันตรงกันข้ามกันเหลือเกิน ผู้ที่เคยพร่ำบ่นแต่คำว่า จงทำดี จงทำดี กลับชอบทำแต่สิ่งที่ไม่ดี เคยห้ามปรามมิให้ทุจริตกลับทุจริตเสียเอง เคยขอร้องให้ทุกคนเห็นแก่ประเทศชาติกลับเอาผลประโยชน์ของประเทศชาติขายให้ผู้อื่นเสีย

ความเสียใจและผิดหวังในตัวผู้นำดังกล่าว เลยเป็นเหตุให้ข้าราชการทั้งหลายพากันเสื่อมความศรัทธาต่อผู้นำ และรู้สึกไม่ไว้วางใจแม้ว่าจะพูดจาเป็นที่น่าเชื่อถือเพียงใดก็ตาม อันนี้เป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ข้าราชการเหนื่อยหน่าย ไม่สนใจ ไม่เต็มใจแต่จะทำงานไปตามยถากรรมเพียงเพื่อให้มันหมดเวลาไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น

ในการทำงานแบบรวมหมู่ เป็นที่ยอมรับกันตามหลักบริหารงานว่า ลักษณะผู้นำที่เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้น ส่งเสริม ให้ผู้ปฏิบัติงานทั้งหลายมีความกระตือรือล้น และตั้งใจทำงานมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ลักษณะผู้นำก็เป็นตัวการที่ทำให้เกิดปัญหาได้เช่นเดียวกัน

ปัญหาอันเนื่องมาจากผู้นำเท่าที่ปรากฏจะก่อตัวในรูปไม่พอใจคำสั่งของผู้บังคับบัญชา และเมื่อเกิดความรู้สึกเช่นว่านี้แล้ว ก็จะไม่ยุติอยู่แค่นั้น แต่จะพยายามต่อต้านโดยรวมกลุ่มกันเพื่อแสดงความคิดเห็นหรือเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ซึ่งอาจทำกันเป็นการภายในเงียบ ๆ เช่น ทำบันทึกลงลายมือชื่อหลายคนเสนอผู้บังคับบัญชาระดับสูง หรือหนักขึ้นก็ทำเป็นแถลงการณ์แจกจ่ายแก่บุคคลทั่วไปให้ร่วมรับรู้ด้วย และที่รุนแรงถึงขั้นเขียนโปสเตอร์ประท้วงขับไล่เลยก็มี ทั้งนี้ จะสังเกตได้จากข่าวในหนังสือพิมพ์ที่มีอยู่เสมอ และเรื่องที่เกิดขึ้นก็ไม่อาจคาดคะเนได้ว่าจะขยายขอบเขตและวิธีการออกไปอย่างไรอีก

ปรากฏการณ์ดังกล่าวเชื่อว่าบรรดาผู้นำทั้งหลายคงจะนั่งทำงานด้วยความรู้สึกที่ไม่ค่อยสบายใจนัก และอยากให้มีบรรยากาศที่น่าทำงานมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เมื่อเป็นเช่นนี้ จำเป็นที่ผู้นำทั้งหลายจะต้องให้ความสำคัญกับลักษณะของผู้นำที่ดี จะต้องเปลี่ยนความคิดที่เคยยึดมั่นในตัวเองจนเกินไป จะต้องเข้าใจท่าทีความนึกคิดของบุคคลในสังคมและประการสำคัญจะต้องสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงาน ศรัทธาที่เกิดจากการทำงานอย่างจริงจัง การทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี การทำงานโดยเห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติจริง ๆ ปัญหาที่ควรคำนึงก็คือ การกระทำอย่างไรจึงจะสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในจิตใจของผู้ร่วมปฏิบัติงานทุกคน ใครที่กำลังเป็นผู้นำอยู่หรือต้องการจะเป็นผู้นำต่อไปจำต้องใคร่ครวญถึงปัญหานี้ได้แล้ว

ความขัดแย้งอีกลักษณะหนึ่งมีสาเหตุมาจากความคิดและทางปฏิบัติที่แตกต่างกัน คือ ฝ่ายหนึ่งต้องการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและทัศนในการปฏิบัติราชการซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและช่องว่างในระบบราชการมากขึ้น โดยฝ่ายนี้เห็นว่าข้าราชการทุกคนมีส่วนทำงานให้ประเทศชาติเท่าเทียมกัน การปฏิบัติราชการถึงแม้ต้องแบ่งหน้าที่แตกต่างลดหลั่นกันไป ก็เป็นความจำเป็นเพื่อประสิทธิภาพของงานมิใช่เพื่อสร้างความเหลื่อมล้ำระหว่างบุคคล ด้วยเหตุนี้ผู้ร่วมปฏิบัติงานทั้งหลายจะต้องถือว่ามีความสำคัญใกล้เคียงกัน หากขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไปก็มีโอกาสเกิดความเสียหายแก่ระบบราชการได้เช่นกัน เพราะฉะนั้น ผลประโยชน์และค่าตอบแทนที่ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานทั้งหลายตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน จึงไม่ควรกำหนดให้แตกต่างกันมากมาย อันเป็นต้นเหตุให้เกิดความเหลื่อมล้ำกันในสังคม เช่น เงินเดือนไม่ควรจะแตกต่างกันถึง ๑๐ เท่า สภาพที่ทำงานถ้ามีเครื่องปรับอากาศมีพรมปูพื้นห้องก็ควรจะมีเหมือนกัน รถประจำตำแหน่งถ้ามีให้ข้าราชการบางคนได้ ก็ควรจัดหารถให้ข้าราชการทุกคนนั่งเหมือนกัน อย่างนี้เป็นต้น

ที่นี้อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า ผลตอบแทนที่ได้รับตลอดจนอำนาจการปกครองบังคับบัญชายังจำเป็นต้องแตกต่าง

กันไปตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งสูงก็ควรได้ค่าตอบแทนสูง พร้อมกับอ้างหลักว่าต้องงานเท่ากันเงินถึงจะเท่ากัน ถ้าไปกำหนดให้เท่ากันหมดแล้วจะมีใครยอมรับผิดชอบงานเล่า แต่ละคนจะชักกะตายทำงาน ไม่สนใจที่จะพัฒนาตัวเองเพราะไม่มีความจำเป็นต้องขวนขวายแต่อย่างใด

เมื่อคิดกันคนละเหตุผลอย่างนี้ จะเห็นว่ามีทางประนีประนอมกันได้ยาก ผลก็คือ ความขัดแย้งระหว่างข้าราชการทั้ง ๒ ฝ่ายนี้ ซึ่งโดยข้อเท็จจริงมีสาเหตุมาจากแนวความคิดที่ตรงข้ามกัน และสภาพของระบบเงินเดือนรวมทั้งประโยชน์ตอบแทนข้าราชการไม่อยู่ในระดับที่สามารถสนองความต้องการของข้าราชการให้สอดคล้องกับภาวะการครองชีพและผ่อนคลายความขัดแย้งให้ลดน้อยได้

ปัญหาเร่งด่วนอันเนื่องจากความขัดแย้งในส่วนนี้จึงต้องแก้ไขที่สภาพการครองชีพของข้าราชการ ทั้งนี้ อย่างน้อยที่สุดความต้องการพื้นฐานในเรื่องปัจจัยสี่ ทางราชการจะต้องให้ความสำคัญและช่วยเหลืออย่างจริงจัง มิใช่ปล่อยให้ดิ้นรนต่อสู้กันเองอย่างเช่นปัจจุบัน เพราะนั่นก็เท่ากับยินยอมโดยปริยายให้ข้าราชการทั้งหลายแสวงหาผลประโยชน์เพิ่มเติมเอาเองโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งก็คือแต่พูด ๆ กัน ไม่มีทางแก้ไขได้เพราะไม่ได้แก้กันที่ต้นตอใหญ่เสียก่อน

เรื่องนี้ทางราชการต้องยอมรับว่า ข้าราชการทุกคนจำต้องมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองและครอบครัว และมีหลักประกันว่า เมื่อพ้นจากราชการไปแล้วยังมีที่อยู่อาศัยต่อไป แต่ทุกวันนี้ เราปล่อยไปตามมีตามเกิด การช่วยเหลือในเรื่องค่าเช่าบ้าน ก็มิได้สอดคล้องกับความเป็นจริงแต่อย่างใดเลย แต่กลับคิดแบบคนมีอำนาจว่า ช่วยแค่นี้ก็ดีถมไปแล้ว เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยนี้ เป็นสิ่งที่ข้าราชการส่วนใหญ่พากันวิตกกังวลใจมาก เพราะค่าตอบแทนที่ได้รับจากทางราชการไม่มีทางจัดหาที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเองได้ จึงถึงเวลาแล้วที่ทางราชการต้องวางโครงการ เพื่อให้ข้าราชการทุกคนได้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง

นอกจากที่อยู่อาศัยแล้วปัจจัยอื่น ๆ ทางราชการก็ต้องให้ความสนใจ จะต้องวางมาตรการให้ข้าราชการมีโอกาสจัดซื้อจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคทั้งหลายในราคาที่เป็นธรรม และเหมาะสมกับค่าตอบแทนที่ได้รับจากทางราชการด้วย

ความขัดแย้งอีกประการหนึ่งได้แก่การต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมในระบบราชการ โดยฝ่ายหนึ่งต้องการทำงานเพื่อสร้างสรรประเทศชาติ รับใช้ประชาชน ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งพยายามอาศัยอำนาจหน้าที่ร่วมมือกันฉกฉวยผลประโยชน์เพื่อตนเองและพรรคพวก หรือไม่ก็นิ่งเฉย ทำเป็นทองไม่รู้ร้อนยึดถือสุภาษิตแต่ว่ารู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี เมื่อมีการกระทำที่ผิดแบบธรรมเนียมก็เป็นที่เพ่งเล็งแก่เพื่อนร่วมงาน เช่น พยายามทำงานให้เสร็จโดยรวดเร็ว หรือทำงานโดยไม่เรียกร้องค่าตอบแทนใด ๆ ก็มักถูกต่อต้านไม่ให้ความร่วมมือ เรื่องอย่างนี้ผู้ที่เข้ารับราชการใหม่ ๆ มักจะมีความคิดเห็นคัดค้านรุนแรงแต่ในไม่ช้าก็จะถูกดูดกลืนเข้าไปในระบบราชการเหมือน ๆ กัน ความขัดแย้งในลักษณะนี้จะเห็นได้ชัด สำหรับการปฏิบัติ

ราชการในส่วนภูมิภาคโดยเฉพาะผู้ที่รับผิดชอบระดับจังหวัดหรืออำเภอ คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอทั้งหลาย มักจะปรารถให้พึงท่านองว่า ทุกวันนี้ทำงานได้ลำบากยากเย็นมาก ถ้าทำไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ ให้ความสะดวกแก่ประชาชนหรือผู้มาติดต่อทั้งหลาย ไม่ปล่อยให้มีการตุกติกใด ๆ การก่อสร้างการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ก็ควบคุมให้ถูกต้องและได้ประโยชน์แก่ทางราชการมากที่สุด ทำอย่างนี้แทนที่จะเป็นผลดีกับตัวเอง ปรากฏว่าไปขัดผลประโยชน์ของผู้ที่มีส่วนได้ซึ่งกระเส็นกระสายอยู่ภายใต้ระเบียบปฏิบัติของทางราชการ มักไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน บางครั้งถึงกับได้รับบัตรสนเท่ห์หรือหนังสือร้องเรียนกัน คราวนี้ ถ้าเกิดตามใจผู้ร่วมงานปล่อยให้ปฏิบัติไปตามแบบธรรมเนียมเดิม ผลเสียก็จะตกแก่ประชาชน อันนี้ยิ่งจะเป็นปัญหาใหญ่ เพราะประชาชนเดี๋ยวนี้ถ้าไม่พอใจก็อาจชักชวนกันเดินขบวนเรียกร้องกันได้ง่าย ๆ เหมือนกัน

ความขัดแย้งในส่วนนี้จึงต้องสังคายนาระบบระเบียบปฏิบัติราชการเป็นการใหญ่ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงความนึกคิดที่ไม่ถูกต้องเสีย จะต้องส่งเสริมความคิดและการกระทำที่เป็นแบบอย่าง เอาการเอางาน ต้องเลิกเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ พูดกันตรงไปตรงมา จะทำแบบปากว่าตาขยิบต่อไปอีกไม่ได้แล้ว

มีกฎที่เป็นจริงอยู่อย่างหนึ่งว่า ความขัดแย้งใดๆย่อมผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่ดีขึ้นกว่าเดิม เช่น ความขัดแย้งระหว่างการทำงานโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวกับการทำงานเพื่อประเทศชาติโดยส่วนรวม หรือความขัดแย้งอันเนื่องมาจากการกระทำเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคมกับการกระทำเพื่อสร้างความอยุติธรรมในสังคม ความขัดแย้งเช่นว่านี้ ในที่สุดจะช่วยให้ทุกคนทำงานเพื่อส่วนรวม และทำงานเพื่อความชอบธรรมในสังคมอย่างแน่นอน เพราะสิ่งนี้เป็นสัจจธรรมที่ค้ำจุนสังคมมนุษย์มาจนทุกวันนี้ แต่หากไม่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น ก็จะมองไม่เห็นว่า อะไรคือประโยชน์ส่วนรวมไม่มีโอกาสเปรียบเทียบให้เลือกปฏิบัติว่าอะไรคือแนวทางที่ถูกต้องอะไรคือแนวทางที่จะต้องหาทางกำจัดเสีย และก็จะกลายเป็นกลุ่มบุคคลที่ล้าหลังในสังคมอยู่ต่อไป

อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาถึงความขัดแย้งในระบบข้าราชการโดยส่วนรวมจะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องของบุคคล ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเป็นข้าราชการระดับชั้นผู้น้อยซึ่งเป็นข้าราชการส่วนใหญ่และต้องทนอยู่ในสภาพที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมเมื่อเทียบกับข้าราชการอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นข้าราชการระดับสูงเพียงส่วนน้อย รูปแบบของความขัดแย้งก็คือระบบข้าราชการจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เกิดความเป็นธรรม ระหว่างข้าราชการฝ่ายต่าง ๆ โดยข้าราชการส่วนใหญ่เห็นพ้องด้วย แต่จะประสบปัญหา เพราะข้าราชการส่วนน้อย ซึ่งได้รับความกระทบกระเทือนบ้าง จะหามาตรการยับยั้งหรือขัดขวางการเปลี่ยนแปลงให้ล่าช้าไป ซึ่งก็จะทำให้การเปลี่ยนแปลงหยุดชะงักลงได้ เพียงชั่วครั้งชั่วคราวเท่านั้น แต่ในที่สุดย่อมไม่อาจต้านทานการเปลี่ยนแปลงเพื่อความเป็นธรรมในสังคมข้าราชการได้อย่างแน่นอน ●

แนวความคิดในการปรับปรุงงานตำรวจ

พ.ต.ต. สุวรรณ สุวรรณเวโช

กรมตำรวจเป็นส่วนราชการขนาดใหญ่ มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานร่วมกันอยู่เป็นจำนวนมาก มีเขตอำนาจที่จะต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทั่วราชอาณาจักร สำหรับส่วนที่จะต้องติดต่อกับประชาชนโดยตรงนั้นจะต้องปฏิบัติงานให้บริการประชาชนตลอด ๒๔ ชั่วโมงทุกวัน เพื่อป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและรักษาความสงบเรียบร้อยทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค แต่ในปัจจุบันนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ปริมาณอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกแห่ง มีการก่อให้เกิดความหวาดกลัวแก่ประชาชนทั่วราชอาณาจักรมากยิ่งขึ้นทุกขณะ ได้แก่พวกผู้ก่อการร้ายที่ได้ปฏิบัติการทำลายขวัญประชาชนอย่างหนัก และมีประสิทธิภาพสูงทั้งนี้เพราะมีความรู้ ความชำนาญที่ได้ฝึกฝนมาโดยเฉพาะ การกระทำจึงเต็มไปด้วยเล่ห์เหลี่ยมหลายประการ มีสมรรคพรรคพวกเป็นจำนวนมาก ทั้งยังมีอาวุธที่ร้ายแรงสำหรับใช้เฉพาะในราชการสงครามอย่างเหลือเฟือ และมีกำลังเงินสนับสนุนอย่างมากมายไม่มีขอบเขตจำกัด ในขณะเดียวกันนี้สัมพันธภาพของประชาชนกับตำรวจก็มีแต่เลวลงทุกที เมื่อตำรวจมิได้ทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองและให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนอย่างแท้จริง เพราะมุ่งกอบโกยผลประโยชน์ให้กับตนเองเป็นที่ตั้ง เป็นการซ้ำเติมให้สภาวการณ์ของบ้านเมืองทรุดหนักลง ประชาชนก็พากันเกลียดชังตำรวจอย่างเป็นที่น่าวิตก เหตุการณ์ทั้งปวงนี้ส่วนใหญ่เกิดจากสภาพการปฏิบัติงานของตำรวจที่ผันแปรไปตามการกระทำของผู้บังคับบัญชาซึ่งมุ่งแต่จะกอบโกยรีดไถ

ผลประโยชน์จากผู้ใช้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานใกล้ชิดโดยตรงกับประชาชน ทำให้ขวัญในการทำงานของผู้ปฏิบัติการสูญสลายไปสิ้น ย่อมไม่มีปัญหาว่าจะต้องเกิดผลกระทบให้ผู้ใช้บังคับบัญชานั้นไปข่มเหง รีดไถเอาประโยชน์จาก ประชาชน อีกต่อ หนึ่งโดยไม่ มีทางเลือก ความหวังในการที่กรมตำรวจมุ่งจะสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศให้รุ่งเรืองสืบต่อไปก็เป็นอันล้มเหลวโดยสิ้นเชิง ความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อเจ้าพนักงานตำรวจก็เหมาะแทบจะไม่หลงเหลืออยู่

ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขงานตำรวจให้มีสมรรถภาพดีพร้อมที่จะผนึกกำลังกับฝ่ายปกครองและประชาชน เพื่อร่วมกันป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้หมดสิ้นไป อันจะก่อให้เกิดสันติสุขที่ถาวรภายในประเทศตลอดไป

๑. โครงการปรับปรุงกรมตำรวจ

ในการปรับปรุงกรมตำรวจนั้นมีแนวความคิดให้ปรับปรุงตัวบุคคลผู้ปฏิบัติงาน ปรับปรุงระบบงาน ปรับปรุงการประสานงาน และปรับปรุงหน่วยงาน– พร้อมกันทั้ง ๔ ด้าน การปรับปรุงจึงมีลักษณะเป็นแบบสมดุลย์ โดยจะต้องแบ่งขั้นตอนในการปรับปรุงออกเป็น ๒ โครงการคือ.–

๑.๑ โครงการระยะสั้น คือโครงการที่มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้าใจและศรัทธาในการปฏิบัติงานของตำรวจ ทำให้มีทัศนคติต่อตำรวจในทางที่ดี เป็นการแก้ไขปัญหาที่อาจกระทำได้โดยง่าย ซึ่งกรมตำรวจสามารถแก้ไขได้เอง และสามารถกระทำได้ในระยะเวลาอันสั้น เช่น การออกระเบียบข้อบังคับ และกำหนดแนวทางปฏิบัติของข้าราชการตำรวจเป็นต้น

๑.๒ โครงการระยะยาว คือโครงการที่เพิ่มประสิทธิภาพของตำรวจในการบริหารประชาชน โดยจะต้องปรับปรุงหลายด้านไปพร้อมกัน และการปรับปรุงนั้นเป็นโครงการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น และเมื่อปฏิบัติแล้วจะต้องทำเป็นโครงการต่อเนื่องกันไปโดยไม่หยุดยั้ง

๒. เป้าหมายในการดำเนินงาน

เพื่อที่จะขยายแนวความคิด ในการผนึกกำลังเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของกรมตำรวจ จึงกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานไว้ ๔ ประการ คือ

๒.๑ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้ผลดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

๒.๒ เพื่อให้ประชาชนมีศรัทธาเชื่อมั่นในการทำงานของตำรวจเพิ่มขึ้น ไม่เจ็บช้ำน้ำใจจากการกระทำของตำรวจ และไม่สมัครใจไปเข้ากับพวกผู้ก่อการร้ายกลับมาต่อต้านรัฐบาล

๒.๓ เพื่อให้การปฏิบัติงานของตำรวจได้รับความร่วมมือจากฝ่ายปกครอง ข้าราชการหน่วยอื่น ๆ และประชาชนมากยิ่งขึ้น

๒.๔ เพื่อสร้างขวัญในการทำงานของตำรวจให้ดีขึ้น

๓. แนวความคิดในการปรับปรุง

ในการปรับปรุงกรมตำรวจเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้น ในโอกาสแรกจะต้องทำการปรับปรุงหน่วยงานและการดำเนินงาน ๕ อย่างด้วยกัน คือ

๓.๑ ปรับปรุงการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ให้ได้รับการร่วมมือจากข้าราชการฝ่ายปกครองและประชาชน

๓.๒ ปรับปรุงการบริหารกำลังพล ของกรมตำรวจ

๓.๓ ปรับปรุงด้านสวัสดิการของตำรวจ

๓.๔ ปรับปรุงการใช้คอมพิวเตอร์เข้าช่วยในการบริหาร

๓.๕ ปรับปรุงกองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ

๓.๖ ปรับปรุงวิธีการปราบปรามข้าราชการทุจริต

๓.๗ ปรับปรุงการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ

๓.๘ ปรับปรุงการฝึกอบรมข้าราชการตำรวจในระดับต่าง ๆ

๓.๙ ปรับปรุงหน่วยงานหลักของกรมตำรวจโดยส่วนรวม

๔. การขยายแนวความคิดในการปรับปรุงหน่วยงานและระบบงานตำรวจ

เพื่อให้บังเกิดผลตามเป้าหมายที่ตำรวจสามารถป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และประชาชนมีศรัทธาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น กรมตำรวจน่าจะได้กำหนดแนวความคิดในการดำเนินงานที่มีลักษณะประสานเป้าหมาย เพื่อให้เป้าหมายในการดำเนินงานมีลักษณะสอดคล้องกันไป กล่าวคือความสำเร็จในเป้าหมายหนึ่งจะช่วย ส่งเสริมความสำเร็จในอีกเป้าหมายหนึ่ง แนวความคิดในการดำเนินการนี้เป็นวงจรของงานที่ต้องปรับปรุงและดำเนินไปพร้อม ๆ กันในระยะแรก ๕ ประการ คือ.–

๔.๑ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และการร่วมมือกับฝ่ายปกครองและประชาชน

การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจะได้ผลดีนั้นจะต้องประกอบด้วย การที่ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกรมตำรวจ สามารถทราบสภาพและปัญหาของอาชญากรรม ทั้ง ในส่วนกลาง และ ส่วนภูมิภาค ได้ทุกเวลาและทันต่อเหตุการณ์ สามารถทราบได้ว่าเวลานั้นในเขตพื้นที่ใดมีสภาพอาชญากรรมเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ตกลงใช้แผน ในการ ป้องกันและ ปราบ ปรามได้ตรงกับกรณีและมี ผู้บังคับบัญชา รับผิดชอบ ในเรื่องนี้โดยเฉพาะ มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในกรมตำรวจ ซึ่งหมายถึงว่าจะต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกันเป็นประจำ โดยมีเจ้าหน้าที่บรรยายสรุปสถานภาพ ของ อาชญา กรรม และ เสนอปัญหาในทางปฏิบัติเข้าสู่ที่ประชุมเพื่อตกลงใจดำเนิน

การ เมื่อตกลงใจดำเนินการแล้วได้รับความสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆและประชาชนในเขตพื้นที่นั้นให้ความร่วมมืออย่างจริงใจ การปราบปรามอาชญากรรมในท้องที่ต่าง ๆ ก็จะได้ผลสมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้ยังต้องมี นโยบาย ที่จะ ป้องกัน มิให้ เกิด อาชญากรรมขึ้นด้วยการเอาใจใส่ในเรื่องเด็กและเยาวชน ไปพร้อมกันด้วย หากมีปัญหาในเรื่องความประพฤติของเด็กจะได้ร่วมกับบิดามารดา ผู้ปกครองหรือโรงเรียนแก้ไขก่อนที่เด็กจะกลายเป็นยุวชนอาชญากร อันจะเป็นอีกทาง หนึ่งที่ ช่วยทั้ง ในด้านการ ลดอาชญากรรม และได้รับความร่วมมือจากประชาชน ในท้องที่ ได้มากยิ่งขึ้น ฉะนั้นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจึงต้องประกอบด้วยโครงการดังนี้.-

๑) วางแนวปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้รับความร่วมมือและความเข้าใจอันดีจากฝ่ายปกครอง เช่น การวาง ระเบียบ ในการรายงาน ตัว ของ นายตำรวจทุกระดับ ในส่วนภูมิภาคให้รายงานตัวต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

๒) พิจารณาเปลี่ยนตัวบุคคลในระดับผู้กำกับจนถึงชั้นผู้บัญชาการ เพื่อให้ได้คนที่มีความสามารถมาทำงาน

๓) จัดพิมพ์หนังสือคู่มือในการติดต่อราชการสถานีตำรวจแจกจ่ายประชาชน และจัดพิมพ์โปสเตอร์แสดงขั้นตอนการติดต่อราชการในสถานีตำรวจ

๔) ออกคำสั่งกำชับให้ข้าราชการตำรวจตระหนักถึงว่า จะต้องมีมรรยาทอันดีงามใช้ถ้อยคำสุภาพและอ่อนหวานกับ ประชาชน ผู้มา ติดต่อขอ ความช่วยเหลือ

๕) โครงการร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมกับฝ่ายปกครองและประชาชน

๖) แผนป้องกันและปราบประมอาชญากรรม

๗) โครงการเด็กและเยาวชน

๘) การกำหนดคุณสมบัติ พื้นความรู้ และการควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน

๔.๒ การปรับปรุงการบริหารกำลังพลของกรมตำรวจ

ตามหลักการบริหารงานบุคคล การใช้คนให้ถูกกับงานถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุด และในการใช้คนนั้น จะต้องรู้จักพิจารณาสนับสนุนคนที่มีความรู้ความ สามารถให้ได้รับ ความสำเร็จใน การงานมากยิ่งขึ้น แล้วหน่วยงานนั้นจะเจริญขึ้นได้ กรมตำรวจก็เช่นกัน เนื่องจากเป็นส่วนราช การขนาดใหญ่ ความสำคัญของการบริหารกำลังพลจึงมีมาก ในเรื่องนี้จะต้องมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่แน่นอนวางไว้เป็นบรรทัดฐาน ซึ่งหมายถึงว่าในทางปฏิบัติจริงๆ จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวด้วย มิใช่ปฏิบัติตามอำเภอใจของผู้มีอำนาจหรือเจ้าหน้าที่ ตบตาผู้บังคับบัญชา มีการยกเว้นหลักเกณฑ์เพื่อพวกพ้องที่ไม่มีความรู้ความสามารถ หรือเพื่อผลประโยชน์ที่เป็นเงินทอง เช่นที่เคยปฏิบัติมา ทั้งนี้เพราะการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาถือว่าเป็นความขมขื่นและเสื่อมโทรมที่จะต้องแก้ไขอย่างรีบด่วน ในการพิจารณาบำเหน็จความชอบในระดับกรมปรากฏว่าผู้ที่วิ่งเต้น กับเจ้าหน้าที่และยอม เสียเงินให้กับนาย

หน้าสามารถได้บำเหน็จ ๒ ชั้น ยังเป็นที่ปรากฏอยู่ ข้าราชการตำรวจตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต แต่ไม่มีเงินส่งเสียเป็นเครื่องบรรณาการผู้บังคับบัญชาส่วนใหญ่จะถูกพิจารณาว่าเป็นข้าราชการประเภทสอง มีความดีอยู่เหมือนกันแต่สมควรจะแต่งตั้งให้ไปปราบปราม ผู้ก่อการร้าย หรือไปประจำทำงานในถิ่นทุรกันดารชายแดน เพราะไม่มีความชอบซึ่งหมายถึงจะต้องเสี่ยงต่อชีวิตมากกว่าผู้อื่น เนื่องจากไม่เป็นที่สบอารมณ์ของผู้บังคับบัญชาที่เห็นว่าเงินอย่างเดียวเท่านั้นเป็นสิ่งพึงปรารถนา ลักษณะการวิ่งเต้นเพื่อขอให้ได้รับการแต่งตั้งหรือโยกย้ายไปอยู่ในท้องที่ที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ ซึ่งคาดว่าจะมีช่องทางหารายได้จากการทุจริตได้มาก จึงมีอยู่ทั่วไป ตำแหน่งที่มีลักษณะเอื้ออำนวยให้สามารถประกอบการทุจริตได้เหล่านี้ จะต้องประมูลกันด้วยเงินราคาพอสมควร ฉะนั้นเมื่อนายตำรวจผู้หนึ่งผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้ไปครองตำแหน่งตามความประสงค์แล้ว ในโอกาสต่อมาจึงต้องถอนทุกคืนด้วยการตั้งบ่อนการพนันเพื่อเรียกเก็บเงินรีดไถประชาชนทุกโอกาส ด้วยการจัดงานและออกบัตรเชิญตามเทศกาลต่าง ๆ และเรียกร้องเอาเงินจากการทำสำนวนการสอบสวน ก่อให้เกิดลัทธิเอาอย่างและมีอยู่ไม่น้อยที่ข้าราชการตำรวจชั้นผู้น้อยได้ฉวยโอกาสกระทำผิดในหน้าที่เรียกร้องเอาเงินจากประชาชนหรือผู้ไม่สุจริต โดยอ้างว่าต้องหาเงินส่งเสียผู้บังคับบัญชาชั้นสูงเป็นรายเดือนและรายงวด ซึ่งเป็นภารกระทำที่น่าละอายอย่างยิ่ง และทำให้เกียรติของตำรวจตกลงไปอย่างน่าเสียดาย

ฉะนั้น หากจะได้มีการพิจารณาความดีความชอบและเลื่อนตำแหน่งด้วยความเป็นธรรมมีระบบการโยกย้ายสับเปลี่ยนหมุนเวียนที่ไม่สามารถวิ่งเต้นหรือซื้อด้วยเงินและเจ้าหน้าที่บริหารงานบุคคลมีอิสระในการทำงานภายใต้การตรวจสอบผลงานอย่างใกล้ชิดของผู้บังคับบัญชาแล้ว จะทำให้การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมได้ผลดียิ่งขึ้น จะทำให้กรมตำรวจใช้คนได้ตรงกับความรู้ ความสามารถ และทำให้ขวัญของข้าราชการตำรวจดีขึ้นได้ด้วย การปรับปรุงการบริหารกำลังพล ซึ่งเป็นงานเทคนิคพิเศษต้องการเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เรื่องการบริหารงานบุคคลโดยเฉพาะนี้ จะต้องประกอบกับการดำเนินการอีก ๕ ประการคือ

๑) โครงการปรับปรุงตัวพนักงานสอบสวน

๒) โครงการโยกย้ายสับเปลี่ยนหมุนเวียนข้าราชการตำรวจ

๓) หลักการพิจารณาความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง และการใช้ระบบปลดถ่ายข้าราชการมาใช้

๔) การจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบด้านกำลังพล

๔.๓ การสวัสดิการข้าราชการตำรวจ

งานสวัสดิการตำรวจเป็นงานที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการทำงาน โดยเฉพาะเป็นโครงการบำรุงขวัญผู้ได้บังคับบัญชาอย่างดีเลิศ เพราะการทำให้ข้าราชการสุขกายสบายใจได้ จะมีผลในการทำงานให้บริการประชาชนได้เป็นอย่างมาก แต่ถ้าหากปล่อยละเลยแล้วจะทำให้ภาระทางใจของข้าราชการตำรวจเสื่อมโทรมลงเช่นกัน ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าแหล่ง

เสื่อมโทรมนั้น นอกจากเป็นแหล่งที่อยู่ของชนชั้นต่ำแล้ว ยังมีแหล่งเสื่อมโทรมอีกแหล่งหนึ่งคือบ้านพักตำรวจ ทั้งนี้เพราะกรมตำรวจในอดีตไม่เคยดูแลในเรื่องสวัสดิการอย่างจริงจัง แต่กลับปล่อยให้มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงในกองสวัสดิการ กรมตำรวจอีกด้วย

ฉะนั้น กรมตำรวจจะต้องพิจารณาเรื่องสวัสดิการตำรวจอย่างรีบด่วนอีกโครงการหนึ่ง การที่จะให้สวัสดิการข้าราชการตำรวจ น่าจะพิจารณา ๒ ทาง คือ การลดรายจ่ายของครอบครัวตำรวจ และการเพิ่มรายได้ที่ไม่ขัดกับการปฏิบัติราชการ โดยจัดโครงการดังนี้

๑) ปรับปรุงการบริหารภายในกองสวัสดิการตรวจสอบและเร่งรัดการให้บริการด้านสวัสดิการที่ดำเนินการอยู่แล้วให้ได้ผลดีขึ้น ไม่ให้เกิดความล่าช้าเนื่องจากเจ้าหน้าที่ละเลย หรือหน่วงเหนี่ยวเพื่อหาผลประโยชน์

๒) จัดสหกรณ์ตำรวจแบบกว้างขวาง เพื่อให้มีการช่วยเหลือระหว่างข้าราชการตำรวจด้วยกันเป็นโครงการต่อเนื่อง

๓.) โครงการบ้านพักข้าราชการตำรวจ และการจัดหาอาชีพให้ครอบครัวข้าราชการตำรวจ

๔.๔ การใช้คอมพิวเตอร์เข้าช่วยในการบริหารงาน

กรมตำรวจเป็นส่วนราชการขนาดใหญ่ มีข้าราชการตำรวจประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ คน และให้บริการประชาชนทั่วประเทศ งานตรวจสอบบางส่วนของตำรวจจะต้องใช้ความรวดเร็วให้ทันกับเหตุการณ์ เพราะการที่ตำรวจปฏิบัติงานเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันอาชญากรรมนั้น ในบางกรณีเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนถึงอิสระภาพของประชาชน เช่น การตรวจค้นหรือการกักตัวผู้ต้องสงสัยไว้ เป็นต้น จึงควรใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เข้าช่วยในการปฏิบัติงาน

งานที่จะใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วย เหลือได้ คืองานการทะเบียน และการตรวจสอบต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะเมื่อให้ข้อมูล เครื่องจะตอบในเรื่องนั้น ๆ ได้ภายในเวลาไม่กี่วินาที ฉะนั้นจึงควรมีโครงการในเรื่องคอมพิวเตอร์ ๒ โครงการ คือ.–

๑) โครงการขยายการใช้คอมพิวเตอร์ในงานต่าง ๆ เช่น กองทะเบียนและการตรวจสอบในเรื่องจราจร

๒) โครงการฝึกอบรมนักเทคนิคที่จะทำงานด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

๔.๕ การปรับปรุงกองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ

ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจนั้น ต้องถือว่ากองวิจัยและวางแผน เปรียบเสมือนสมองของอธิบดีและผู้บังคับบัญชาชั้นสูงเพราะภาระหน้าที่ของกองวิจัยและวางแผน คือการเฝ้าติดตามความเคลื่อนไหวและสถิติอาชญากรรมทุกประเภทที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมตำรวจ แล้วนำมาวิเคราะห์และเสนอแนะผู้บังคับบัญชา ในการตัดสินใจสั่งการ หรือจัดทำแผนป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โครงร่างการจัดแบ่งหน่วยงานของกองวิจัยและวางแผน เป็นการแบ่งที่เหมาะสมกับสภาพของการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ในปัจจุบันอยู่แล้ว เพราะมีแผนกประมวลรายงานทั่วราชอาณาจักร แผนก

สถิติคดีในส่วนกลาง แผนกสถิติคดีในส่วนภูมิภาค แผนกวิจัย แผนกวางแผน และแผนกพิจารณา สำนวนเรื่องข้าราชการ ฝ่ายปกครองและตำรวจกระทำความผิดร่วมกัน หากแต่ว่าในกองวิจัยและวางแผน ขาดเจ้าหน้าที่ในระดับกลางที่มีคุณภาพ ประจำทำงานอย่างเพียงพอ และขาดนักวิจัยที่มีความรู้ความสามารถ จึงไม่ สามารถ ดำเนินงาน ให้ เป็น ประ โยชน์ ต่อ กรม ตำรวจได้

ฉะนั้น จึงควรปรับปรุงเรื่องตัวบุคคลของกองวิจัยและวางแผน ให้สามารถดำเนินงานให้เป็นประโยชน์ต่อกรมตำรวจได้อย่างจริงจัง ซึ่งจะต้องดำเนินการ ปรับปรุงภาร กิจ ของกองวิจัย และวางแผน ด้วย การปรับอัตรากำลังและวิธีดำเนินการเพื่อให้สามารถใช้คอมพิวเตอร์ประมวล สถิติคดี อาญาควบคุมการดำเนินงานของพนักงานสอบสวน และ วิจัยปัญหาอาชญากรรมได้ จึงควรมี ๒ โครงการ คือ.–

๑) โครงการพัฒนาตัวบุคคล เจ้าหน้าที่ระดับกลาง

๒) โครงการปรับปรุงอัตรากำลัง และระบบงานเพื่อใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยเหลือ

๔.๖ การปราบปรามข้าราชการทุจริต

ปัจจุบัน ประชาชนมอง เห็นว่าข้าราช การเป็นคนละฝ่ายกับประชาชน ในวงราชการมีแต่การทุจริต และฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่มีข้าราชการหน่วยงานใดที่จะเห็นประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนโดยช่วยกันปราบปรามการทุจริต กลับมีแต่ช่วยเหลือปกปิดความผิดและส่งเสริมกันและกัน ให้ทุจริตเบียดบังเอาผลประโยชน์ของส่วนรวมไปเป็นของส่วนตัว ประชาชนจึงมองเห็นว่า ข้าราชการเป็น ผู้ เบียดบังเอา เงิน ภาษีอากรของราษฎรไปเป็นผลประโยชน์ส่วนตน และกดขี่ข่มเหงราษฎรในชนบทเพื่อข่มขู่ราษฎร ให้ยินยอมให้ผลประโยชน์บางประการ เช่น การรับสินบนจากการช่วยเหลือและปกป้องนายทุนอันธพาล ฉุดคร่าลูกสาวชาวบ้านไปบำเรอความใคร่เป็นต้น ประชาชนจึงมองหน่วยราชการเป็นศัตรู หากมีหนทางที่จะตอบโต้ได้ก็จะดำเนินการทุกวิถีทางเช่นกัน ประกอบกับฝ่ายผู้ก่อการร้าย คอยโฆษณาชี้ถึงความผิดของข้าราชการและบิดเบือนข้อเท็จจริงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ประชาชนแยกตัวจากฝ่ายรัฐบาลเข้าร่วมมือกับผู้ก่อการร้ายมากยิ่งขึ้น

ฉะนั้น หากกรมตำรวจมีความประสงค์จะอยู่กับฝ่ายประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ โดยดำเนินนโยบายให้เป็นที่พึ่งของประชาชนได้แล้ว จะทำให้ประชาชนหันมาสนับสนุนกรมตำรวจมากยิ่งขึ้น โครงการต่างๆ ที่ตำรวจสามารถดำเนินการได้ภายในขอบเขตของกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ คือ การปราบปรามข้าราชการทุจริตทั้งในส่วนกรมตำรวจและกระทรวงทบวงกรมอื่น แล้วประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบดำเนินคดีกับข้าราชการและผู้สนับสนุนทุกฝ่ายที่กระทำผิดอาญาโดยไม่เห็นแก่หน้า เพื่อให้ประชาชนมีศรัทธาในรัฐบาล เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายดังกล่าว กรมตำรวจต้องปรับปรุงกองกำกับการ ๑ กองปราบปราม ให้สามารถทำงานได้โดยไม่ต้องหวั่นเกรงอิทธิพลทางการเมืองและอำนาจมืด ไม่ยอมให้ผู้บังคับบัญชาใช้

อำนาจการทำงานของกองกำกับการ ๖ กองปราบปราม ที่มีอยู่ไปตามอำเภอใจ เพื่อสร้างความสำคัญให้กับตัวเองโดยไม่คำนึงถึงประเทศชาติ

๔.๗ การปราบปรามยาเสพติดให้โทษ

ปัจจุบันปัญหายาเสพติดให้โทษถือว่าเป็นปัญหาใหม่ เพราะทำให้ประชาชนของประเทศเสื่อมคุณภาพ ได้มีความพยายามที่จะจัดตั้งหน่วยงานดำเนินการในเรื่องนี้โดยเฉพาะ กรมตำรวจได้จัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษขึ้นดำเนินการในเรื่องนี้ ในขณะเดียวกัน ก.ก. ๗ กองปราบปรามก็มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบอยู่อีกส่วนหนึ่งด้วย แต่สังกัดอยู่ในกองปราบปราม จึงเห็นสมควรลดปัญหาการบริหารงานและมีการปรับปรุงหน่วยงานใหม่เพื่อให้มีสายงานรับผิดชอบ สามารถดำเนินการอย่างได้ผลตลอดทั้งประเทศ

๔.๘ การฝึกอบรมข้าราชการตำรวจระดับต่าง ๆ

๑) ใช้ระบบคุณธรรมในการคัดเลือกตัวบุคคลเข้ารับราชการ โดยพยายามสนับสนุนให้การดำเนินงานของกองบัญชาการศึกษาปลอดจากอิทธิพล ของหน่วยงานอื่นให้มากที่สุด เพื่อให้มีอิสระในการดำเนินการสอบคัดเลือกอย่างเต็มที่ เพราะเป็นช่องทางเดียวที่บุคคลภายนอกจะเข้ารับราชการกรมตำรวจได้โดยไม่ต้องวิ่งเต้นเสียเงิน

๒) เลิกระเบียบที่ให้อำนาจต่าง ๆ แก่ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงรับบุคคลภายนอกเข้ามาทำงานในหน่วยงานของตนโดยไม่ต้องผ่านการสอบคัดเลือก แม้จะเป็นการบรรจุตามความต้องการพิเศษ ก็จะต้องประกาศให้ผู้ที่มีคุณวุฒิตามความต้องการนั้น ๆ ทราบโดยเท่าเทียมกัน

๓) วางนโยบายในการทำแผนใหญ่ในโครงการพัฒนาตัวบุคคลของกรมตำรวจให้แน่นอน เพื่อให้มีขั้นตอนของการฝึกอบรมในระดับต่าง ๆ มากขึ้น และเหมาะสมกับการเลื่อนยศและตำแหน่ง เช่น ร.ร. นายสิบ ร.ร. จ่าตำรวจ ร.ร. นายร้อย ร.ร. ผู้บังคับกอง และ ร.ร. ผู้กำกับ เป็นต้น

๔) การฝึกอบรมในสาขาวิชาชีพ เช่น การปราบปรามผู้ก่อการร้าย, การสืบสวน, การดับเพลิง ฯลฯ ให้หน่วยงานที่มีความสามารถจะดำเนินการฝึกอบรมได้ เสนอแผนมารวมไว้กับแผนใหญ่ในข้อ ๓ เมื่อแผนกจัดกำลังพล ลข.ตร. ได้สำรวจทราบถึงความต้องการทางด้านกำลังพลของแต่ละหน่วยแล้ว จะได้แจ้งยอดจำนวนผู้เข้ารับการอบรมเพื่อวางแผนการฝึกและกำหนดระยะเวลาและสถานที่อบรมเป็นรายปี

๔.๙ การปรับปรุงหน่วยงานหลักของตำรวจโดยส่วนรวม

ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในปัจจุบันนี้ บช.น. และ บช.ภ. เป็นหน่วยงานหลัก แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปอย่างมาก ปริมาณงานและคุณภาพของงานตำรวจในปัจจุบันนี้มากกว่าหน่วยงานข้าราชการพลเรือนอื่น จึงน่าจะได้ปฏิรูปหน่วยงานนี้เสียใหม่ โดยยุบกองบัญชาการตำรวจนครบาล และกองบัญชาการตำรวจภูธรแล้วแบ่งใหม่เป็น ๕ กองบัญชาการ ดังนี้.-

๑) กองบัญชาการตำรวจภาค ๑ คุมเขตพื้นที่นครบาลเดิมและกองบังคับการตำรวจภูธรเขต ๗ เดิม

๒) กองบัญชาการตำรวจภาค ๒ คุมเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจภูธรเขต ๑ และเขต ๒ เดิม

๓) กองบัญชาการตำรวจภาค ๓ คุมเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจภูธรเขต ๓ และเขต ๔ เดิม

๔) กองบัญชาการตำรวจภาค ๔ คุมเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจภูธรเขต ๕ และเขต ๖ เดิม

๕) กองบัญชาการตำรวจภาค ๕ คุมเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจภูธรเขต ๘ และเขต ๙ เดิม

โดยมีแนวความคิดให้กองบัญชาการตำรวจแต่ละภาคจัดระเบียบปฏิบัติราชการแบบนครบาลเดิมในเขตเทศบาล และจัดแบบภูธรเดิมนอกเขตเทศบาล และแยกงานสืบสวนสอบสวนออกจากการปราบปรามจับกุม แต่ให้มีการทำงานในลักษณะสนับสนุนและประสานกันภายใต้ผู้บังคับบัญชาระดับ สภ. อ. คนเดียวกัน ●

ทัศนะในการปฏิบัติราชการ

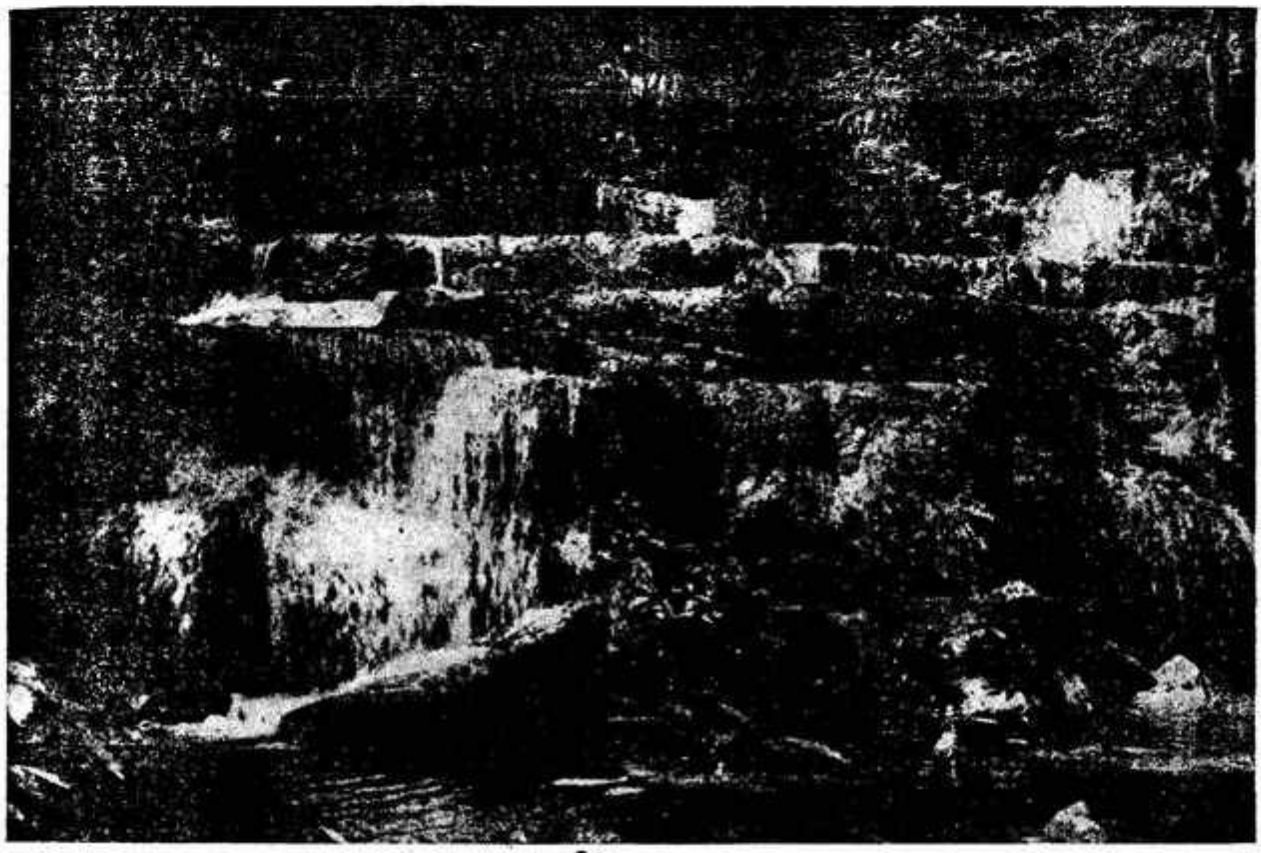

บทสัมภาษณ์ ผ่อง เล่งอี๊

อารัมภบท

ท่ามกลางความร้อนอบอ้าวของอากาศเดือนเมษายนบวกกับความหงุดหงิดในชีวิต ความเบื่อหน่ายชวนให้หลายคนอยากหาทางหลบหลีกปลีกตัวไปจากสภาพจำเจของชีวิตประจำวัน หลุดไปสู่ธรรมชาติที่เป็นป่าเขาลำเนาไพร แมกไม้และบุปผานานาพันธุ์ พอคลายความร้อนในอารมณ์ให้ลดน้อยไปบ้าง

เพื่อสนองความปรารถนาของข้าราชการหลายท่าน อีกทั้งเป็นการนำผู้อ่านไปพบสภาพการทำงานและทัศนะของข้าราชการอีกแบบหนึ่งซึ่งต่างไปจากลักษณะการทำงานโดยทั่วไป วารสารข้าราชการจึงใคร่เสนอการทำงานด้านอนุรักษ์สัตว์ป่า อันเป็นงานที่เด่นส่วนหนึ่งซึ่งกำลังอยู่ในความสนใจและได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายกลุ่มในขณะนี้

งานอนุรักษ์สัตว์ป่า ครั้งหนึ่งจะเรียกว่าเป็นงานที่ไม่ได้รับความสนใจเลยก็ว่าได้ เรื่องราวของสัตว์ป่าจึงเป็นเรื่องลึกลับที่คนทั่วไปไม่เข้าใจเหตุผลความเป็นไปมากนัก เพราะสภาพโดยทั่วไปเป็นงานที่มีลักษณะแบบบีบทองหลังพระ ไม่มีผลงานให้เห็นได้ชัด ประโยชน์ที่ได้ต้องรอเป็นเวลานาน และที่สำคัญต้องเผชิญกับความกดดันจากบุคคลหลายกลุ่ม ทั้งพ่อค้าหมอเถื่อน ชาวบ้านที่อาชีพค้าขายสัตว์ป่าซึ่งทำกันมานมนานแล้ว แต่เวลานี้อาจพูดได้ว่างานอนุรักษ์สัตว์ป่าเป็นงานที่บุคคลทั่วไปได้ตระหนักถึงความจำเป็น มองเห็นถึงภัยพิบัติอันจะพึงเกิดแก่ประเทศชาติโดยส่วนรวม เป็นผลให้มีผู้สนใจและสมัครใจเข้าร่วมดำเนินงาน เป็นหูเป็นตาแทนเจ้าหน้าที่ทำให้การงานกว้างขวาง และประสบผลสำเร็จมากขึ้น ข้อนี้คุณผ่อง ฯ ยืนยันอย่างหนักแน่นว่าประชาชนส่วนหนึ่งมีความนึกคิดอย่างที่กล่าวข้างต้นจริง ๆ

เมื่อพูดถึงงานอนุรักษ์สัตว์ป่าก็หนีไม่พ้นต้องแนะนำ **คุณผ่อง เล่งอี** ข้าราชการชั้นเอก สังกัดกรมป่าไม้ บุคคลสำคัญด้านนี้คนหนึ่งซึ่งร่วมคลุกคลีและต่อสู้งานอนุรักษ์สัตว์ป่ามาตั้งแต่ต้นโดยตลอด

เรื่องราวอันโด่งดังกรณีทุ่งใหญ่อันถือได้ว่าเป็นมูลกรณีประการหนึ่งของเหตุการณ์ วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ คุณผ่อง ฯ ปรารภว่า "*จะถามความคิดเห็นในเรื่องใดผมยินดีตอบเต็มที่ แต่เรื่องทุ่งใหญ่ขอเถอะครับ อย่าไปรื้อฟื้นเรื่องที่มันยุติไปแล้วให้กระทบกระเทือนผู้ใดอีกเลย บทเรียนในครั้งกระนั้นให้ถือเสมือนเป็นอุทธาหรณ์แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก็แล้วกัน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นตอบไม่ได้ว่าฝ่ายไหนเป็นฝ่ายชนะ แต่ที่แน่ ๆ ก็คือสัตว์ป่าทั้งหลายดูเหมือน*

จะได้รับความเห็นอกเห็นใจจากบุคคลในวงการต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งเป็นข้อน่าภาคภูมิใจสำหรับงานด้านอนุรักษ์สัตว์ป่าซึ่งเพิ่งจะริเริ่มต้นทำกันอย่างจริงจังไม่นานมานี้เอง"

นี่เป็นทัศนะโดยย่อในเรื่องทุ่งใหญ่จากผู้ที่ใกล้ชิดและทราบรายละเอียดมากที่สุดคนหนึ่ง ซึ่งเราคิดว่าไม่ควรจะเข้าชื่อเรื่องทุ่งใหญ่จากคุณผ่อง เล่งอี้ให้มากไปกว่านี้อีก

เกี่ยวกับการอนุรักษ์สัตว์ป่าคุณผ่อง ฯ ออกตัวว่า **"ความสำเร็จของงานด้านนี้ขึ้นอยู่กับบุคคลหลายคนด้วยกัน ซึ่งต้องมีความตั้งใจและเต็มใจทำงานให้เป็นผลดีมากที่สุด"**

เราเชื่อว่าเรื่องราวของคุณผ่อง เล่งอี้ โดยย่อที่สุดนี้คงชวนให้เราเสียเวลาติดตามรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติการทำงานและข้อคิดเห็นอันมีต่อการปฏิบัติราชการในหน้าที่ของคุณผ่อง เล่งอี้ ให้มากไปกว่านี้อีกสักหน่อย

ประวัติการทำงานโดยสังเขป

ถึงแม้คุณผ่อง เล่งอี้ จะชี้แจงให้เราทราบว่างานด้านอนุรักษ์สัตว์ป่าประสบความสำเร็จด้วยความร่วมมือจากข้าราชการและประชาชนทั่วไปก็ดี การปฏิบัติงานอันมีขอบเขตกว้างขวางเช่นนี้จำต้องมีบุคคลที่เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงเอาใจใส่ดูแลทำงานอย่างจริงจังและรับผิดชอบในงานด้านนี้ ปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของคุณผ่อง เล่งอี้ ซึ่งคลุกคลีงานนี้มาแต่ต้น

หลังจากได้รับปริญญาตรีทางวนศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ คุณผ่อง เล่งอี้ ได้ตัดสินใจกระโดดเข้าสู่แวดวงราชการในตำแหน่งนักวิชาการป่าไม้ตรี ประจำกองบำรุง กรมป่าไม้ ได้รับเงินเดือนขั้นต้น ๑,๐๐๐ บาท เมื่อ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๕

ทำงานในตำแหน่งนักวิชาการป่าไม้ตรีจนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๐๖ จึงได้รับทุน ก.พ. ไปศึกษาต่อ ณ สหรัฐอเมริกา เรียนอยู่ ๒ ปี สำเร็จปริญญาโททางจัดการสัตว์ป่าจากมหาวิทยาลัยมอนตานา จึงเดินทางกลับมาดำรงตำแหน่งนักวิชาการป่าไม้โทที่กองบำรุงตามเดิม

ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการป่าไม้โทอยู่ถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๔ จึงได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการป่าไม้เอก กองบำรุง รับผิดชอบเป็นหัวหน้าโครงการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ตามลำดับ

ขณะนี้คุณผ่อง เล่งอี้ ได้รับแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งหัวหน้ากองอนุรักษ์สัตว์ป่า ได้รับเงินเดือนขั้นเอก อันดับ ๑ ขั้น ๔,๖๐๐ บาท

งานในหน้าที่ความรับผิดชอบ

งานอนุรักษ์สัตว์ป่านี้หากพิจารณาถึงหน้าที่ความรับชอบโดยผิวเผินจะเห็นว่ามีขอบเขตจำกัด เพื่อป้องกันการสูญพันธุ์ของสัตว์ป่าในประเทศไทย แต่หากพิจารณาโดยลึกซึ้งจะพบความมุ่งหมายที่สำคัญกว่านั้น กล่าวคือ **เป็นการรักษาต้นน้ำลำธารและป้องกันการทำลายป่า เพราะการอนุรักษ์สัตว์ป่ามีผลครอบคลุมการรักษาต้นไม้ทำลายป่าในเขตคุ้มครองสัตว์ป่าด้วย**

อย่างไรก็ตามงานด้านนี้มีขอบเขตกว้างขวาง และเป็นไปไม่ได้ที่รัฐบาลจะแบกภาระในการดูแลรักษาและป้องกันการทำลายป่าได้ทั่วถึง และเท่าที่เห็นในต่างประเทศก็มิใช่เรื่องที่รัฐบาลจะรับผิดชอบทั้งหมด แต่งานด้านนี้จะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน จะต้องให้การศึกษาแก่ประชาชน ชี้ให้ประชาชนและบุคคลวงการต่าง ๆ เห็นความสำคัญ ช่วยเหลือเป็นหูเป็นตาให้รัฐบาล การปฏิบัติงานด้านนี้จึงจะบรรลุผลสำเร็จได้

ปัญหาการทำงานที่หนักใจ คือทำอย่างไรประชาชนและบุคคลวงการต่าง ๆ จึงจะเล็งเห็นความสำคัญ คุณผ่องเห็นว่างานส่วนนี้ยังพอมีลู่ทางทำได้ แม้จะได้ผลในระยะยาว คือการให้การศึกษาแก่ประชาชนในระดับต่าง ๆ อย่างทั่วถึง การจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เพื่อต่อรองหรือผลักดันการใช้อิทธิพลบุกรุกทำลายป่า ซึ่งงานดังกล่าวนี้ได้เริ่มดำเนินการมานานแล้ว โดยการจัดหน่วยงานประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ไปตามโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาทั้งหลาย ซึ่งเท่าที่ติดตามผลดูปรากฏว่า ได้รับความสำคัญและประสบผลสำเร็จไม่น้อย

การทำงานที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งอยู่นอกเหนือขอบข่ายการปฏิบัติงานของกรมป่าไม้ แต่จะมีผลเกี่ยวพันไปถึงการทำลายป่าอย่างมากก็คือการปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้ราษฎรได้มีที่ทำกินเป็นกิจจะลักษณะ และคุ้มครองความเป็นธรรมในการถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ให้กระจายไปสู่ผู้ที่ทำประโยชน์ในที่ดินอย่างแท้จริง จากประสบการณ์พบว่า การทำลายป่าสาเหตุส่วนใหญ่เป็นเพราะระบบการถือกรรมสิทธิ์ที่ดินทำให้ชาวไร่ชาวนาสูญเสียที่ดินแล้วบุกรุกเข้าไปทำลายป่าเพื่อยึดครองที่ดิน **จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการปฏิรูปที่ดินเป็นการล่วงก่อนที่ประเทศไทยซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ยังมีพื้นฐานการเกษตรกรรมจะประสบภาวะวิบัติจากภัยธรรมชาติเพราะป่าเขาถูกทำลายจนหมดอย่างแน่นอน**

อนึ่ง คุณผ่อง ฯ ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมป่าไม้ ซึ่งมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากบุคคลภายนอกว่า หากเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้รู้เห็นเป็นใจกับผู้ที่ทำลายป่าเสียเองแล้ว จะมีวิธีการแก้ไขได้อย่างไร เรื่องนี้มีทางแก้ไขได้โดย**หัวหน้าหน่วยงานต้องปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกน้อง เมื่อเป็นคนดีเสียแล้วจะทำอะไรเด็ดขาดจริงจังก็ไม่ต้องเกรงกลัวผู้ใด** แต่เท่าที่มีปัญหาเกิดขึ้นเพราะถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกัน จึงมักมีกรณีทำงานเป็นกลุ่มเป็นก๊วนไม่สามารถแก้ไขได้ ขณะนี้ถึงเวลาแล้วจะต้องดำเนินการอย่างเด็ดขาด จะเห็นแก่หน้ากันไม่ได้ อย่างไรก็ตามคุณผ่องยอมรับว่า เป็นปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติของบุคคลซึ่งต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของบุคคลให้ยึดมั่นในสิ่งดีงาม ถูกต้อง ก็ควรเริ่มต้นลงมือบ้างดีกว่าไม่ทำอะไรเสียเลย

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

จากการสอบถามคุณผ่อง เล่งอี๊ เกี่ยวกับแนวคิดในการทำงานและอุดมการณ์ในการทำงานของเขา เขากล่าวอย่างถ่อมตนแบบคนไทยว่า ไม่ค่อยมีอะไรหรอกครับ พอคุยกันเข้าอีกหน่อยหนึ่งเรื่องเหล่านี้ก็

ทะยอยออกมา คุณผ่องกล่าวว่าในการทำงานของตนนั้น

๑. ในฐานะที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาควรปฏิบัติตนดังต่อไปนี้

๑.๑ งานทั้งหลายนั้นต้องเริ่มจากผู้ใต้บังคับบัญชาว่าจะทำงานอะไรบ้าง แล้วค่อยทำเสนอขึ้นไป ในเรื่องที่เสนอขึ้นไปนั้นมีความคิดเห็นอย่างไร มีวิธีการดำเนินการอย่างไร แล้วเสนอให้ผู้บังคับบัญชาสั่งการ

๑.๒ ต้องเป็นผู้ริเริ่มสร้างงานขึ้นมา ไม่ต้องรอให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ทำ

๑.๓ ควรทำงานเพื่องาน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม มิใช่ทำงานเพื่อตัวเอง

๑.๔ ต้องกล้าเสี่ยง กล้าทำสิ่งที่เห็นว่าถูกต้อง

๑.๕ ทุกคนต้องรู้ว่าตนเองมีหน้าที่ทำอะไร เมื่อรู้หน้าที่ว่าต้องทำอะไรแล้วก็ควรจะตั้งใจทำงานนั้นให้ได้ผลดี

๒. ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา

ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา คุณผ่องมีความเห็นว่า ผู้ที่เป็นผู้บังคับบัญชาควรปฏิบัติตนดังนี้

๒.๑ ต้องประพฤติตัวดีเป็นตัวอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

๒.๒ ต้องสร้างศรัทธาให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา จะทำให้ผู้น้อยเคารพนับถือ เชื่อฟังและปฏิบัติตาม

๒.๓ ต้องเป็นคนที่ทำอะไรทำจริง

๒.๔ เป็นคนที่มีความยุติธรรมต่อทุกคน

๒.๕ ต้องไม่ถือพรรคถือพวก หรือสร้างอาณาจักร ควรมุ่งเรื่องงานเป็นสำคัญ

๒.๖ ผู้บังคับบัญชาต้องรู้ว่าหน้าที่ของตนเองคืออะไร จะต้องทำอย่างไร ไม่ใช่ทำงานซึ่งมิใช่หน้าที่ของตน

๒.๗ ต้องรับผิดชอบต่องานที่ออกมาไม่ว่าจะเกิดผลดีผลเสีย

๒.๘ ต้องให้ความสำคัญแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน

๒.๕ ต้องให้การอบรมงานเพื่อเตรียมตัว

คนที่จะเป็นตัวแทนเมื่อผู้บังคับบัญชาต้องออกไปหรือได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่น เพื่อให้คนเหล่านั้นสามารถทำงานได้ ไม่ใช่ว่าจะเก่งอยู่เฉพาะผู้บังคับบัญชา หรือหัวหน้ากองเพียงคนเดียว

คุณผ่องฯ กล่าวว่า คนที่เป็นผู้บังคับบัญชานั้น หากสร้างศรัทธาให้เกิดแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาแล้ว ผู้ใต้บังคับบัญชาจะเคารพนับถือ งานก็จะเดินไปได้ด้วยดี นอกจากนี้คุณผ่องยังกล่าวอย่างประทับใจอีกว่า เมื่อคุณผ่องสั่งงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำแล้ว หากมีเรื่องอะไรผิดพลาดขึ้นมา คุณผ่อง "จะรับผิดชอบแต่ผู้เดียว" นี่เป็นความเด็ดเดี่ยวประการหนึ่งที่จะสร้างศรัทธาให้แก่ลูกน้อง

ก่อนจากกันคุณผ่องยังกระซิบว่า *"งานทั้งหลายจะสำเร็จด้วยดีก็อยู่ที่ทุกคนจะรู้จักหน้าที่ของเขาหรือไม่ เพียงใด แล้วพยายามทำตามหน้าที่ของตนที่มีอยู่โดยไม่ทรยศต่อวิชาชีพที่ได้เรียนมาและไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน*

เราจากมาด้วยความรู้สึกที่ดีว่า ยังมีข้าราชการที่มีอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อชาติอยู่ ●

ที่ สร. ๐๒๐๓/ว. ๔๘ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑ เมษายน ๒๕๑๘

เรื่อง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติตามโครงการพัฒนาท้องถิ่น และช่วยประชาชนในชนบทให้มีงานทำในฤดูแล้ง พ.ศ. ๒๕๑๘

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ระเบียบดังกล่าวข้างต้น

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติตามโครงการพัฒนาท้องถิ่น และช่วยประชาชนในชนบทให้มีงานทำในฤดูแล้ง พ.ศ. ๒๕๑๘ ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป และขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร. ๘๐๐๐๗

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการปฏิบัติตามโครงการพัฒนาท้องถิ่น และช่วยประชาชนในชนบทให้มีงานทำในฤดูแล้ง พ.ศ. ๒๕๑๘

เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลซึ่งได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ ในอันที่จะจัดสรรเงิน จำนวน ๒,๕๐๐ ล้านบาท เพื่อให้การพัฒนาในท้องถิ่นตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น และเพื่อให้มีการใช้แรงงานในท้องถิ่นนั้นในหน้าแล้งก่อนสิ้นฤดูการทำไร่ ทำนา ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ชาวไร่ชาวนากำลังว่างงาน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ตามมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงวางระเบียบเพื่อปฏิบัติตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นและช่วยประชาชนในชนบทให้มีงานทำในฤดูแล้ง พ.ศ. ๒๕๑๘ ดังต่อไปนี้

หมวดที่ ๑
บ้อความทั้วไป

ข้อ ๑ ระเบียบนี้ให้เรียกว่า "ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นและช่วยประชาชนในชนบทให้มีงานทำในฤดูแล้ง พ.ศ. ๒๕๑๘"

ข้อ ๒ ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นต้นไป

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใดที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

"สภาตำบล" หมายความว่า สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๒๒/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ เรื่องระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้านและสภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

"ประธานกรรมการสภาตำบล" ในตำบลที่ยังมิได้จัดตั้งสภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ หมายความว่ากำนันผู้ที่ได้รับมอบหมายจากนายอำเภอให้เป็นประธานสภาตำบล ในตำบลที่จัดตั้งสภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ หมายความว่า ประธานกรรมการสภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว

"กรรมการสภาตำบล" ในตำบลที่ยังมิได้จัดตั้งสภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ หมายความว่า สมาชิกสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๒๒๒/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ ในตำบลที่จัดตั้งสภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ หมายความว่า กรรมการสภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าว

ข้อ ๔ ในตำบลที่ยังมิได้จัดตั้งสภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ให้นายอำเภอมอบหมายให้กำนันเป็นประธานสภาตำบลเพื่อพิจารณาดำเนินการตามระเบียบนี้

หมวดที่ ๒

คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการโครงการพัฒนาท้องถิ่นและช่วยประชาชนในชนบทให้มีงานทำในฤดูแล้ง พ.ศ. ๒๕๑๘

ข้อ ๕ ให้มีกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการโครงการพัฒนาท้องถิ่นและช่วยประชาชนในชนบทให้มีงานทำในฤดูแล้ง พ.ศ. ๒๕๑๘" เรียกโดยย่อว่า "คณะกรรมการ ปชล." ประกอบด้วย

๑.	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	เป็น	ประธานกรรมการ
๒.	ปลัดกระทรวงมหาดไทย	เป็น	รองประธานกรรมการ
๓.	อธิบดีกรมการปกครอง	เป็น	กรรมการ
๔.	อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน	เป็น	กรรมการ
๕.	เลขาธิการสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท	เป็น	กรรมการ
๖.	อธิบดีกรมบัญชีกลาง	เป็น	กรรมการ
๗.	รองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	เป็น	กรรมการ
๘.	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฝ่ายวิชาการ	เป็น	กรรมการ
๙.	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนมหาดไทย	เป็น	กรรมการ
๑๐.	ผู้แทนคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	เป็น	กรรมการ

๑๑. วิทยากรพิเศษ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการ
การเมือง การปกครอง สำนักนโยบาย
และแผนมหาดไทย เป็น กรรมการและเลขานุการ

๑๒. ผู้อำนวยการกองปกครองท้องที่กรมการปกครอง เป็น กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการ ปชล. มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล การดำเนินการดังกล่าวให้รวมถึงการกำหนดโครงการและแผนงานที่หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องจะพึงปฏิบัติ การมอบหมายหน้าที่ให้คณะอนุกรรมการ ปชล. ประจำเขตตามข้อ ๖ กระทำแทน และการดำเนินการอย่างอื่นตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เพื่อการนี้ ให้มีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานเฉพาะกิจได้เมื่อเห็นสมควร และมีอำนาจเรียกบุคคลในหน่วยราชการ องค์การของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ มาชี้แจงหรือส่งเอกสารข้อมูลหรือสถิติใด ๆ ได้

ให้คณะอนุกรรมการปฏิบัติงานเฉพาะกิจมีสิทธิเบิกเบี้ยประชุมได้เช่นเดียวกับคณะอนุกรรมการ ปชล. ประจำเขต ตามข้อ ๖

ข้อ ๖ ให้มีคณะอนุกรรมการโครงการพัฒนาท้องถิ่นและช่วยประชาชนในชนบทให้มีงานทำในฤดูแล้ง พ.ศ. ๒๕๑๙ เรียกโดยย่อว่า "คณะอนุกรรมการ ปชล." รวม ๙ คณะ ปฏิบัติหน้าที่ประจำเขตตามเขตการบริหารของกระทรวงมหาดไทยทั้ง ๙ เขต ประกอบด้วย

๑. ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย	เป็น	ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง	เป็น	รองประธานอนุกรรมการ
๓. ผู้แทนสำนักงบประมาณ	เป็น	อนุกรรมการ
๔. ผู้แทนคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	เป็น	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนกรมบัญชีกลาง	เป็น	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทนกรมชลประทาน	เป็น	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน	เป็น	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท	เป็น	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนสำนักนโยบายและแผนมหาดไทย	เป็น	อนุกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการ ปชล. มีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ปชล. ปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบและอนุมัติโครงการที่สภาตำบลได้ให้ความเห็นชอบแล้วแจ้งการอนุมัติ หรือไม่อนุมัติ

ให้สภาตำบลทราบ และให้รายงานผลการปฏิบัติหรืออุปสรรคข้อขัดข้องให้คณะกรรมการ ปชล. ทราบเป็นระยะ ๆ แล้วรายงานผลขั้นสุดท้ายเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อการนี้ ให้มีอำนาจเรียกบุคคลในหน่วยราชการ องค์การของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ มาช่วยราชการ หรือให้ชี้แจง หรือส่งเอกสาร ข้อมูล หรือสถิติใด ๆ ได้

หมวดที่ ๓

การเสนอโครงการของสภาตำบล

ข้อ ๗ ให้สภาตำบลแต่ละแห่งจัดทำโครงการพัฒนาตำบลในท้องที่ของตนโครงการหนึ่ง หรือหลายโครงการเกี่ยวกับงานประเภทต่อไปนี้

ประเภทที่ ๑ งานขุดคู คลอง งานสร้างทำนบ ถนน ถังน้ำ อ่างเก็บน้ำ สะพาน ไม้ หรือฝายกั้นน้ำ

ประเภทที่ ๒ งานซ่อม ปรับปรุง ขยาย ต่อเติมงานประเภทที่ ๑ หรืออาคารสิ่งก่อสร้างสาธารณะ ซึ่งได้แก่โรงเรียน สถานอนามัย หรือที่ทำการศูนย์ของตำบล

ข้อ ๘ โครงการแต่ละโครงการจะต้องเป็นไปในลักษณะดังต่อไปนี้

๑. เป็นงานที่สามารถจัดทำให้เสร็จสิ้นได้ภายใน ๓ เดือน คือ ระหว่างตั้งแต่เดือนเมษายน จนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๘

๒. เป็นงานที่สามารถใช้แรงงานในท้องถิ่น

๓. เป็นงานที่ไม่ซ้ำกับงานตามโครงการที่ได้รับอนุมัติไปก่อนแล้ว

๔. เป็นงานตามโครงการที่ไม่ผูกพันเงินงบประมาณในปีต่อไป

ข้อ ๙ ก่อนจัดทำโครงการ ให้ประธานกรรมการสภาตำบลจัดให้มีการประชุมกรรมการสภาตำบล เพื่อพิจารณาการพัฒนาตำบลตามความต้องการของประชาชนในตำบลนั้น แล้วจัดทำเป็นโครงการ โดยแสดงรายละเอียดของงานที่จะทำพร้อมทั้งค่าใช้จ่ายและรายละเอียดการใช้จ่ายตามโครงการ โครงการละ ๕ ชุด เมื่อจัดทำเสร็จแล้ว ให้ประธานกรรมการสภาตำบลเสนอโครงการ โครงการละ ๔ ชุด ต่อนายอำเภอแห่งท้องที่ที่ตำบลนั้นตั้งอยู่ในเขตโดยด่วน

ให้นายอำเภอรวบรวมโครงการของสภาตำบลทุกตำบล แล้วเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดของตนโดยมิชักช้า แล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งโครงการต่อไปยังคณะอนุกรรมการ ปชล. ประจำเขต เพื่อพิจารณาอนุมัติโดยด่วน

ข้อ ๑๐ เมื่อคณะอนุกรรมการ ปชล. ประจำเขต อนุมัติโครงการของจังหวัดใดแล้ว ให้รีบแจ้งให้คณะกรรมการ ปชล. เพื่อแจ้งให้กรมบัญชีกลางทราบแล้วให้กรมบัญชีกลางจัดสรรเงินอุดหนุนโครงการพัฒนาท้องถิ่นและช่วยประชาชนในชนบทให้มีงานทำในฤดูแล้ง พ.ศ. ๒๕๑๘ เรียกโดยย่อว่า "เงินอุดหนุน ปชล." ส่งไปยังจังหวัดทันที

หมวดที่ ๔
การดำเนินการตามโครงการและการเบิกจ่ายเงิน

ข้อ ๑๑ เมื่อคณะอนุกรรมการ ปชล. ประจำเขต ได้อนุมัติโครงการและค่าใช้จ่ายตามโครงการของสภาตำบลใดแล้ว ให้แจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อแจ้งให้สภาตำบลโดยผ่านนายอำเภอท้องที่ กับให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้แผนกปกครองจังหวัดทราบด้วยเช่นกัน

ข้อ ๑๒ ในการดำเนินการตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ ให้มีคณะกรรมการของสภาตำบลคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการดำเนินการตามโครงการพัฒนาท้องถิ่น และช่วยประชาชนในชนบทให้มีงานทำในฤดูแล้งประจำตำบล" เรียกโดยย่อว่า "คณะกรรมการ ปชลต." ประกอบด้วย

๑. กำนัน เป็น ประธานกรรมการ
๒. แพทย์ประจำตำบล เป็น กรรมการ
๓. ผู้ใหญ่บ้านหนึ่งคน ซึ่งสภาตำบลแต่งตั้ง เป็น กรรมการ
๔. ราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิสองคน ซึ่งเป็นสมาชิกสภาตำบล หรือเป็นคณะกรรมการสภาตำบล ซึ่งสภาตำบลแต่งตั้ง เป็น กรรมการ

และให้เลขานุการสภาตำบลเป็นเลขานุการคณะกรรมการ ปชลต.

ข้อ ๑๓ การก่อหนี้ผูกพัน การสั่งซื้อ และการจ้าง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ปชลต. ที่จะดำเนินการได้ตามที่เห็นสมควร และให้ดำเนินการทันทีที่ได้รับอนุมัติโครงการ

ข้อ ๑๔ เมื่อถึงกำหนดชำระเงินให้แก่เจ้าหนี้หรือผู้รับเงิน ให้คณะกรรมการ ปชลต. แจ้งให้แผนกปกครองจังหวัดทราบ เพื่อดำเนินการเบิกจ่ายเงินจากคลังต่อไป

เมื่อได้จ่ายเงินให้แก่เจ้าหนี้หรือผู้รับเงินไปแล้ว ให้คณะกรรมการ ปชล. รวบรวมใบสำคัญคู่จ่าย หรือหลักฐานการจ่ายให้แผนกปกครองจังหวัดภายใน ๗ วัน เพื่อให้แผนกปกครองจังหวัดรวบรวมส่งให้สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบต่อไป

ข้อ ๑๕ เงินอุดหนุน ปชล. ที่จัดสรรในจังหวัดนั้น ให้แผนกปกครองเบิกจ่ายได้เป็นเงินก้อน เว้นแต่เงินอุดหนุน ปชล. ที่จะจ่ายเป็นครุภัณฑ์ จะต้องมีรายการกำหนดไว้ในโครงการนั้นด้วย

บทที่ ๕
การติดตามผลการปฏิบัติ

ข้อ ๑๖ ให้มีการตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติตามโครงการ โดยให้ปลัดกระทรวงมหาดไทย จัดให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย และผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง และเจ้าหน้าที่อื่นตามความจำเป็น ตรวจสอบการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล แล้วรายงานให้คณะกรรมการ ปชล. ทราบ เพื่อรายงานต่อนายกรัฐมนตรีต่อไป

ข้อ ๑๗ ให้คณะกรรมการ ปชล. ดูแลและช่วยเหลือให้ความสะดวกแก่คณะอนุกรรมการ ปชล. เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้โดยรวดเร็ว พร้อมทั้งพิจารณาหาทางแก้ไขอุปสรรคและข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินการ แล้วรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๙

คึกฤทธิ์ ปราโมช

(หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช)

นายกรัฐมนตรี

การหยุดพักผ่อนประจำปี

ที่ สร. ๐๒๐๑/ว. ๘๖ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒ เมษายน ๒๕๐๙

เรื่อง การหยุดพักผ่อนประจำปี

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ด้วยเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้เสนอเห็นสมควรอนุญาตให้ข้าราชการและลูกจ้างของหน่วยราชการต่าง ๆ ผลัดเปลี่ยนกันหยุดราชการ เพื่อพักผ่อนประจำปี ได้ปีละไม่เกิน ๑๐ วัน โดยไม่ถือเป็นวันลา และให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาอนุญาตตามความเหมาะสม มิให้เสียหายแก่ราชการ

ฯ พณ ฯ นายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาแล้ว มีบัญชาให้เสนอคณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๐๙ ลงมติเห็นชอบด้วยตามที่เสนอ และให้ถือปฏิบัติต่อไปได้

จึงเรียนยืนยันมา และขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีทราบต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองกลาง

โทร. ๘๐๒๒๔๐

การเบิกค่ารักษาพยาบาล

ที่ กค. ๐๕๐๒/ว. ๖๒๓๓ กระทรวงการคลัง

๙ มีนาคม ๒๕๐๗

เรื่อง การเบิกค่ารักษาพยาบาล

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค. ๐๕๐๒/๒๒๐ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๐๗

ตามที่กระทรวงการคลังชี้ชอมความเข้าใจเกี่ยวกับแว่นตาที่ใช้ใส่ภายหลังการผ่าตัดแก้วตา เพื่อรักษาโรคต้อกระจกว่า เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการบำบัดรักษาที่จะนำมาขอเบิกเงินช่วยเหลือตามระเบียบการช่วยเหลือข้าราชการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลได้ สำหรับแว่นตามองไกล ๑ คู่ และแว่นตามองใกล้ ๑ คู่ ในราคาไม่เกินคู่ละ ๓๐๐ บาท นั้น

บัดนี้ กระทรวงการคลังเห็นว่า เลนซ์ซึ่งใช้ใส่ภายหลังการผ่าตัดแก้วตาเพื่อรักษาโรคต้อกระจกก็เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการบำบัดรักษาอย่างหนึ่งที่จะนำมาขอเบิกเงินช่วยเหลือได้เช่นเดียวกัน การใส่เลนซ์ จะใส่ข้างเดียวหรือทั้งสองข้างก็ได้ แล้วแต่กรณีการเจ็บป่วย แต่ทั้งนี้ให้เบิกได้เท่าราคาแว่นตา ๒ คู่ คือ ไม่เกิน ๖๐๐ บาท

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้หน่วยราชการในสังกัดทราบ เพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

เอียด นาครทรรพ

(นายเอียด นาครทรรพ)

รองปลัดกระทรวง สั่งราชการแทน

ปลัดกระทรวงการคลัง

กองระบบบัญชีและการคลัง

กรมบัญชีกลาง

โทร. ๒๒๔๗๖๓

แก่ผู้รับเชิญโดยตรง ค่าพาหนะเดินทางรัฐบาลไม่สนับสนุนเต็มขาด สำหรับค่าที่พักและค่าเบี้ยเลี้ยง ถ้ารัฐบาลองค์การหรือสถาบันต่างประเทศออกให้ต่ำกว่าสิทธิตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ รัฐบาลจะจ่ายสมทบให้เฉพาะกรณีที่เห็นว่าการประชุมหรือสัมมนานั้นเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อส่วนราชการนั้น ๆ

๓. การส่งข้าราชการไปต่างประเทศ เพื่อประชุม หรือสัมมนาในหัวข้อและระยะเวลาเดียวกันของหลายส่วนราชการ จะพิจารณาอนุมัติให้ส่งไปเพียงส่วนราชการเดียวโดยให้กระทรวงเจ้าสังกัดคัดเลือก

๔. การส่งข้าราชการไปเจรจา ประชุม หรือสัมมนาระหว่างประเทศโดยมิได้ขอทำความตกลงเกี่ยวกับการเงินกับสำนักงบประมาณก่อน แต่ขอให้สำนักงบประมาณพิจารณาภายหลัง ให้ใช้จ่ายจากงบประมาณเจ้าสังกัด เว้นแต่เป็นกรณีที่จำเป็นเร่งด่วนแต่ขอให้ทำความตกลงในโอกาสแรก

๕. การดูงาน ฝึกงาน และศึกษา ณ ต่างประเทศ คงปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติไว้เดิม ตามหนังสือที่ นว.๑๐๔/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๐๔ ท่านรองนายกรัฐมนตรี สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาแล้ว มีบัญชาให้เสนอคณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๑๙ ลงมติเห็นชอบด้วยตามที่สำนักงบประมาณเสนอ และให้ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีทราบต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

นายไพบูลย์ ทองมิตร

(นายไพบูลย์ ทองมิตร)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองกลาง

โทร. ๘๑๒๒๕๐

ปัญหาระเบียบข้าราชการพลเรือน

การขอแก้ไข วัน เดือน ปีเกิด ใน กพ. 7 อีกที

ผู้ถาม : สมาชิกเก่า

วารสารข้าราชการ ฉบับประจำเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙ ตอบปัญหาเรื่องการขอแก้ไข วัน เดือน ปีเกิด ใน ก.พ. 7 ไว้ว่าข้าราชการผู้ที่ขอแก้ไข จะต้องเสนอสูติบัตร หรือเอกสารอื่นใดที่สามารถพิสูจน์ให้เห็นเป็นที่แน่ชัดว่า ข้าราชการผู้นั้นเกิดในวัน เดือน ปีใด เช่น ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนนักเรียน ทะเบียนทหารกองหนุน หรือกองเกิน เป็นต้น ผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับ เพื่อทำเรื่องขอให้ ก.พ. พิจารณาแก้ไข นั้น ผมขอทราบเพิ่มเติมว่า

๑. สูติบัตร กับทะเบียนคนเกิดเป็นเอกสารชนิดเดียวกันใช่หรือไม่ ในกรณีที่เกิดก่อนที่จะมีการใช้สูติบัตร หรือมีแล้วแต่สูญหายไป เช่นนี้จะทำอย่างไร

๒. ก.พ. กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาเรื่องนี้ไว้อย่างไร ถ้ามีเฉพาะทะเบียนทหาร หรือใบสุทธิอย่างเดียวจะเพียงพอหรือไม่

ตอบ :

๑. สูติบัตรกับทะเบียนคนเกิด เป็นเอกสารชนิดเดียวกัน ทางราชการได้กำหนดให้มีการจดทะเบียนคนเกิดในกรุงเทพ และธนบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘ (ตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการบาญชีคนในพระราชอาณาจักร ร.ศ. ๑๒๗) ถ้าหากฉบับที่ทางราชการออกให้เก็บไว้เป็นหลักฐานสูญหายไป ก็อาจไปขอได้จากที่ทำการอำเภอ หรือสำนักงานเทศบาลอันเป็นภูมิลำเนาที่เกิด ซึ่งส่วนราชการดังกล่าวจะมีหลักฐานการเกิดของบุคคลที่เกิดในท้องที่เก็บไว้เป็นหลักฐานของทางราชการ

๒. ก.พ. ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขอแก้ไขวัน เดือน ปีเกิดใน ก.พ. 7 ไว้ว่า

"จะต้องเสนอสูติบัตรไปประกอบการพิจารณา แต่ถ้าเป็นการพ้นวิสัยที่จะหาสูติบัตรมาแสดงได้ ก็ให้ส่งหลักฐานอื่นที่อาจพิสูจน์ให้เห็นได้โดยชัดแจ้ง และปราศจากข้อสงสัยใด ๆ ว่า วัน เดือน ปีเกิดที่ลงไว้ใน ก.พ. 7 ผิดโดยแน่นอน ไปประกอบการพิจารณา"

สำหรับแนวทางปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว ขอชี้แจงว่า

๒.๑ กรณีที่ถือว่าเป็นการพ้นวิสัยที่จะหาสูติบัตรมาแสดงได้นั้น ได้แก่กรณีที่

๒.๑.๑ เกิดก่อนที่ทางราชการจะกำหนดให้มีการจดทะเบียนคนเกิด

๒.๑.๒ เกิดในระยะเวลาที่มีการจดทะเบียนคนเกิดแล้ว แต่ฉบับที่ทางราชการออกให้เพื่อเก็บเป็นหลักฐานสูญหายไป และทางอำเภอหรือเทศบาลแล้วแต่กรณี ได้ตรวจสอบและค้นหาหลักฐานการเกิดแล้วไม่พบ

๒.๒ เมื่อเป็นการพิสูจน์วิสัยดังกล่าว จะต้องเสนอหลักฐานดังต่อไปนี้ ประกอบการพิจารณา คือ

๒.๒.๑ หลักฐานทางด้านการศึกษาที่มีวัน เดือน ปีเกิดแสดงไว้ ได้แก่ ใบสุทธิ หรือทะเบียนนักเรียน เป็นต้น จากสถานศึกษาทุกแห่งที่เคยศึกษา และ

๒.๒.๒ หลักฐานทางราชการทหาร (เฉพาะชาย) ได้แก่ทะเบียนทหารกองเกิน หรือกองประจำการ หรือนอกประจำการ และ

๒.๒.๓ หลักฐานท้องถิ่น ได้แก่ทะเบียนสำมะโนครัว หรือทะเบียนบ้าน

นอกจากจะต้องเสนอหลักฐานทั้งสามชนิดดังกล่าวแล้ว เฉพาะกรณีตามข้อ ๒.๑.๒ จะต้องเสนอหนังสือแจ้งเหตุขัดข้องที่หาหลักฐานการเกิดไม่พบของส่วนราชการนั้น ๆ ไปประกอบการพิจารณาด้วย และนอกจากนี้ ถ้าหากมีหลักฐานอื่น ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา จะเสนอไปด้วยก็ได้

หลักเกณฑ์ ตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘

ผู้ถาม: คุณดำพันธ์ ศาสุขเลิศ

มาตรา ๕๐ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๕ บัญญัติว่า "การเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น ให้เลื่อนและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขัน หรือผู้สอบคัดเลือกเพื่อดำรงตำแหน่งนั้นได้ หรือจากผู้ได้รับคัดเลือกเพื่อดำรงตำแหน่งนั้น

กรณีใดจะเลื่อนและแต่งตั้งจากผู้สอบแข่งขันได้ หรือจากผู้สอบคัดเลือกได้ หรือจากผู้ได้รับคัดเลือกให้เป็นไปตามที่ ก.พ. กำหนด"

จึงขอทราบว่า

๑. ก.พ. ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้แล้วหรือไม่ อย่างไร

๒. การเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นนั้น ระดับใดให้สอบแข่งขัน ระดับใดให้สอบคัดเลือก และระดับใดให้คัดเลือก

ตอบ :

๑. ก.พ. กำลังพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการอยู่ครับ เข้าใจว่าจะเสร็จและออกใช้ได้พร้อมกับการเริ่มใช้ พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘

๒. คำตอบข้อนี้ก็ต้องรอหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าว ๑ นั่นแหละครับ โปรดรออีกสักนิด

การเลื่อนขึ้นไปดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นตามกฎหมายใหม่

ผู้ถาม : คุณเอื้อม อุทธิภักดิ์

๑. การเลื่อนข้าราชการชั้นจัตวาเป็นชั้นตรี ตามมาตรา ๕๗ วรรค ๒ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้า-

ราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ มีใน พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ หรือไม่ ถ้ามีขอทราบวิธีดำเนินการด้วย

๒. ตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ข้าราชการระดับ ๑ เมื่ออัตราเงินเดือนถึง ๒๑๐๐.- บาท จะเลื่อนขึ้นระดับ ๒ ได้วิธีใด เช่น นาย ก. ขณะนี้เงินเดือน ๑,๘๗๕.- บาท รับราชการมาแล้ว ๒๒ ปี ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าเป็นผู้เหมาะสม เพราะมีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญงาน รับผิดชอบงานด้านธุรการ สมควรคัดเลือกบรรจุในตำแหน่งระดับ ๒ ได้หรือไม่

ตอบ :

การเลื่อนขั้นข้าราชการชั้นจัตวาเป็นชั้นตรี ตามมาตรา ๕๗ วรรค ๒ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ เป็นการเลื่อนขั้นโดยวิธีการ "คัดเลือก"

สำหรับการเลื่อนขึ้นไปดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น ตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ นั้น อาจจะเลื่อนโดยวิธีการ "คัดเลือก" ได้เช่นเดียวกัน ซึ่งขณะนี้ ก.พ. กำลังพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการอยู่ เชื่อว่าจะเสร็จและใช้ได้พร้อมกับการเริ่มใช้กฎหมายฉบับใหม่นี้ โปรดรอฟังต่อไปครับ

คุณสมบัติของผู้สมัครสอบเลื่อนตำแหน่ง

ผู้ถาม : คุณโสภณ มีบัญชา

เริ่มเข้ารับราชการเป็นข้าราชการส่วนจังหวัดในตำแหน่งเสมียนพนักงาน เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๓ ต่อมาสอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาได้ จึงลาออกมารับการบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวาในตำแหน่งเสมียนพนักงาน สำนักงานสรรพากรจังหวัด เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๑๖ รวมเวลาราชการส่วนจังหวัด ๒ ปี ๙ เดือนเศษ และโดยที่ระเบียบ ว่าด้วยการ สมัครสอบเพื่อ ดำรงตำแหน่งในระดับมาตรฐานกลางที่ ๒ กำหนดไว้ว่าจะต้องรับราชการมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี จึงขอทราบว่าจะนับเวลาราชการส่วนจังหวัดรวมกับเวลาราชการในกรมสรรพากรเพื่อสิทธิในการสมัครสอบได้หรือไม่

ตอบ :

ก.พ. ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้กรมสรรพากรพิจารณาเทียบคุณสมบัติข้าราชการผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง หรือรักษาการในตำแหน่งในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๖ เพื่อสิทธิในการสมัครสอบในตำแหน่งระดับต่าง ๆ ได้เอง และโดยเฉพาะในตำแหน่งระดับมาตรฐานกลางที่ ๒ ได้กำหนดไว้ว่า

จะต้องเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งในระดับมาตรฐานกลางที่ ๑ หรือรักษาการในตำแหน่งระดับมาตรฐานกลางที่ ๒ และเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวา หรือที่ ก.พ. เทียบเท่ามาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๖ กำหนดเวลา ๕ ปี ให้ลดเป็น ๒ ปี สำหรับผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ หรือเทียบได้ไม่ต่ำ

กว่านี้ ถ้าไม่เข้ากณฑ์ดังกล่าวจะต้องเสนอ ก.พ. พิจารณาเทียบเป็นราย ๆ ไป

ฉะนั้น กรณีของคุณอายุราชการจะยังไม่ครบ ๕ ปี ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๖ จึงเป็นเรื่องที่กรมสรรพากรต้องเสนอ ก.พ. เพื่อพิจารณาเทียบคุณสมบัติเสียก่อน

สำหรับปัญหาที่ว่า จะนับอายุราชการส่วนจังหวัดร่วมด้วยได้หรือไม่นั้น โดยที่ ก.พ. ยังไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ไว้ จึงเป็นเรื่องที่จะต้องเสนอ ก.พ. พิจารณาก่อนเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ดีผู้ตอบมีความเห็นเป็นส่วนตัวว่า น่าจะนำมานับรวมได้เช่นเดียวกับการสมัครสอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นตรี

ข้องใจประกาศนียบัตรของกรมเจ้าท่า

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๗๗๐๔

เนื่องด้วยผมมีความข้องใจเรื่องประกาศนียบัตรของชั้นต่าง ๆ ซึ่งกรมเจ้าท่าเป็นผู้ออกให้กับผู้ที่มีความรู้ความสามารถของแต่ละคนนั้น เพื่อใช้ในการควบคุมเรือตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย และเพื่อประกอบหลักฐานในการเข้ารับราชการนอกจากสังกัดกรมเจ้าท่า เช่น กรมศุลกากร กรมประมง กรมชลประทาน เป็นต้น เพราะกรมฯ ดังกล่าวมีเรือหลายขนาด ถ้าผู้ควบคุมเรือไม่มีประกาศนียบัตรตามขนาดของเรือ ก็ไม่สามารถควบคุมเรือนั้นได้ เพราะผิดพระราชบัญญัติการเดินเรือ และในกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๑๙ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ และมาตรา ๙๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๕ ซึ่งใช้บังคับแก่กรมเจ้าท่า คือ ๑. นายท้ายเรือกลลำน้ำ ๒. นายท้ายเรือกลเดินทะเล ๓. นายท้ายเรือเดินทะเลในอ่าวไทย ๔. นายท้ายต้นหนชั้น ๒ ๕. นายต้นหนชั้น ๑

นายเรือเดินทะเลที่เดินติดต่อกับต่างประเทศซึ่งไม่ตรงกับที่กรมเจ้าท่าได้ออกประกาศนียบัตรให้ และ ก.พ. ยังไม่ได้ประกาศใช้บังคับให้แน่นอน คือ ๑. ประกาศนียบัตรนายท้ายเรือกลลำน้ำชั้น ๑ ๒. นายท้ายเรือกลชายทะเลชั้น ๒ ๓. นายท้ายเรือกลชายทะเลชั้น ๑ ๔. นายเรือเดินทะเลเฉพาะเขตวุฒิต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ต้องนำมาประกอบหลักฐานเพื่อบรรจุเข้ารับราชการ และควบคุมเรือตามขนาดของเรือตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย

อนึ่ง การบรรจุเข้ารับราชการแล้วจึงขาดความยุติธรรมแก่ผู้มีคุณวุฒิต่าง ๆ คือบรรจุให้ไม่ตรงตามวุฒิ โดยอ้างว่าไม่มีกฎใน ก.พ. เป็นต้น จึงใคร่ขอเรียนถามว่า

๑. เพราะเหตุใด ก.พ. จึงไม่ออกกฎ ก.พ. เพื่อใช้บังคับ อ.ก.พ. ของกรมอื่น ๆ นอกจาก อ.ก.พ. กรมเจ้าท่า ซึ่งกรมอื่นก็ต้องใช้ประกาศนียบัตรของกรมเจ้าท่าเท่านั้น เป็นการประกอบหลักฐานเพื่อบรรจุเข้ารับราชการเช่นกัน ดังประกาศนียบัตรซึ่งกรมเจ้าท่าได้ออกให้ดังกล่าวข้างต้น

๒. ประกาศนียบัตรดังกล่าวนั้น บางวุฒิยังไม่มีอัตราของการบรรจุว่าชั้นไหน ? อันดับเท่าใด ?

๓. ก.พ. มีนโยบายที่จะเสนอหรือไม่ว่าผู้ที่มีประกาศนียบัตรดังกล่าวข้างต้น ซึ่งกรมเจ้าท่าเป็นผู้ออกให้ตามความสามารถของแต่ละคน เพื่อใช้บังคับกับกรมต่าง ๆ เพราะต้องใช้กับการควบคุมเรือเช่นกันนอกเหนือจากกรมเจ้าท่า

๔. เพราะเหตุใด ก.พ. จึงออกกฎรับรองคุณวุฒิของผู้มีประกาศนียบัตรของกรมเจ้าท่าชั้นสูงสุดและชั้นต่ำสุด ส่วนชั้นกลาง ๆ ก.พ. จึงยังไม่พิจารณาหรือ ก. พ. ไม่ทราบว่ากรมเจ้าท่าออกประกาศนียบัตรอะไรให้กับผู้ที่สอบบ้าง

๕. เพื่อความเป็นธรรมของข้าราชการพลเรือนในสังกัดกรมอื่น ๆ นอกจากกรมเจ้าท่าจะขอความเป็นธรรมแก่ข้าราชการพลเรือนทั่วประเทศ ซึ่ง ก.พ. เป็นผู้มอบให้ เพื่อขอได้โปรดพิจารณาออกกฎ ก.พ. ให้ด้วย และผมจะคอยรับฟังคำตอบจากท่านในวารสารข้าราชการต่อไป

ตอบ :

ข้อ ๑. และข้อ ๓. ประกาศนียบัตรแสดงความรู้และความชำนาญของคนประจำเรือที่กรมเจ้าท่าออกให้ตามกฎข้อบังคับว่าด้วยการตรวจเรือ ปัจจุบันมีกฎ ก.พ. สำหรับบรรจุอยู่ ๓ กฎด้วยกัน คือ

(๑) กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๑๔ ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๕ ใช้บรรจุได้เฉพาะกรมเจ้าท่า

(๒) กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘๔ ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๕ ใช้บรรจุได้ทุกกระทรวงทบวงกรมฝ่ายพลเรือน

(๓) กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๕๑๓ (พ.ศ. ๒๕๐๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ใช้บรรจุได้ทุกกระทรวงทบวงกรม

กรมศุลกากร กรมประมง หรือกรมอื่น ๆ นอกจากกรมเจ้าท่า อาจบรรจุผู้มีวุฒิบัตรดังกล่าวได้ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘๔ และฉบับที่ ๕๑๓ ดังกล่าวใน (๒) และ (๓) ไม่ใช่บรรจุได้เฉพาะกรมเจ้าท่ากรมเดียวตามที่คุณเข้าใจ

ข้อ ๒. และ ข้อ ๔. กรณีวุฒิบัตรบางระดับที่กรมเจ้าท่าออกให้ แต่ไม่มีระบุไว้ใน ก.พ. หรือระบุเฉพาะระดับสูงสุดและต่ำสุดนั้น ขอชี้แจงดังนี้

(๑) ประกาศนียบัตรผู้ชำนาญการฝ่ายเดินเรือที่กรมเจ้าท่าออกให้มีถึง ๑๖ ระดับ ทางราชการจะเลือกใช้เฉพาะระดับที่เหมาะสมกับลักษณะงานในหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งเท่านั้น

(๒) ส่วนราชการไม่มีเรือขนาดที่จะต้องใช้วุฒิที่มิได้ระบุไว้ในกฎ ก.พ.

(๓) ลักษณะงานของบางตำแหน่งเหมาะสมที่จะเป็นลูกจ้างมากกว่าตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ ทั้งนี้เพราะทำให้กรมเจ้าสังกัดสะดวกและคล่องตัวในการสรรหาบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งมาบรรจุ

(๔) ประกาศนียบัตรของกรมเจ้าท่าไม่มีหลักสูตรกำหนดชั่วโมงสอน ชั่วโมงเรียน ระยะเวลาเรียน และไม่มีโรงเรียนสำหรับฝึกอบรมเหมือนของโรงเรียนโดยทั่วไป อีกประการหนึ่งบางระดับรับเฉพาะ

ผู้มีความชำนาญอย่างเดียว ซึ่งอาจไม่จบ มศ. ๓ ก็ได้ จึงไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะพิจารณารับรองให้บรรจุเข้ารับราชการได้ตามมาตรา ๕๓ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ แต่จะพิจารณาให้บรรจุในฐานะเป็นผู้ชำนาญการพิเศษตามมาตรา ๕๕ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ โดยจะกำหนดอัตราเงินเดือนให้ตามลักษณะงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งประกอบการพิจารณา

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวผู้ได้รับประกาศนียบัตรจากกรมเจ้าท่าจึงไม่รับรองให้บรรจุเข้ารับราชการได้ทุกระดับ

ข้อ ๕ การออกกฎ ก.พ. สำหรับบรรจุผู้ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพของส่วนราชการ ในทางปฏิบัติส่วนราชการเจ้าของเรื่องจะต้องขอทำความตกลงกับ ก.พ. โดยส่งหลักสูตรให้ ก.พ. รับรองก่อน เมื่อ ก. พ. รับรองหลักสูตรและกำหนดอัตราเงินเดือนให้แล้ว จึงจะออกกฎ ก.พ. สำหรับบรรจุเข้ารับราชการต่อไป หากไม่มีส่วนราชการใดประสงค์จะบรรจุ ก็ไม่มีเหตุผลเพียงพอที่ ก.พ. จะออกกฎ ก.พ. สำหรับบรรจุได้

ปัญหาการเบิกค่าเช่าซื้อบ้าน

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๖๙๙๒

๑. กรณีข้าราชการส่วนภูมิภาคได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติราชการในส่วนกลาง และมีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบค่าเช่าบ้านข้าราชการ ได้ทำสัญญาเช่าซื้อบ้านจัดสรร โดยจะขอเบิกเงินค่าเช่าบ้านตามสิทธิเพื่อสมทบกับเงินส่วนตัวจ่ายเป็นค่าเช่าซื้อบ้านประจำเดือน จึงขอเรียนถามว่า

๑.๑ จะกระทำได้หรือไม่

๑.๒ ถ้าทำไม่ได้ ขัดต่อระเบียบอย่างไร

๑.๓ ถ้าขัดต่อระเบียบ ตามความเห็นของท่านควรมีการแก้ไขระเบียบหรือไม่ หรือระเบียบนั้นถูกต้องเป็นธรรมดีแล้ว

ตามความเห็นของผม เข้าใจว่ามีผู้กระทำแล้วโดยหลีกเลี่ยงระเบียบ

ตอบ :

๑.๑ กระทำไม่ได้

๑.๒ เพราะพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบค่าเช่าบ้านข้าราชการ พุทธศักราช ๒๔๘๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดใช้ข้าราชการเบิกได้เฉพาะค่าเช่าบ้านเท่านั้น ส่วนค่าเช่าซื้อบ้านมิได้กำหนดจึงเบิกไม่ได้

๑.๓ เห็นว่าควรมีการแก้ไข และได้ทราบว่า ขณะนี้คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบค่าเช่าบ้านข้าราชการ พิจารณายกร่างพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยค่าเช่าบ้านและค่าเช่าซื้อบ้านข้าราชการเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยมีหลักการให้ข้าราชการที่มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านเช่นสิทธิขอเบิกค่าเช่าซื้อบ้านแทนได้ แต่เนื่องจากยังมีปัญหาข้อขัดข้องบางประการ พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวยังมิได้ประกาศใช้

สำหรับผู้ที่เบิกเงินค่าเช่าบ้านโดยฝ่าฝืนพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบค่าเช่าบ้านข้าราชการ หาก ค.ต.ง. ตรวจพบเข้า ก็จะต้องถูกเรียกเงินคืน

อยากทราบบำนาญที่ได้รับ

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๖๙๙๒

๒. ๑ ก.ค. ๕๘ เป็นข้าราชการวิสามัญชั่วคราว

๑ ม.ค. ๕๕ ,, ,, สามัญ สมมุติว่าจะลาออก วันที่ ๑ ต.ค. ๑๘ ระหว่างรับราชการมีวันลาหยุดรวมกับวันไปดูงานต่างประเทศระหว่างประกาศใช้กฎอัยการศึก ๖๐ วัน เงินเดือนปัจจุบัน ๕,๐๗๕ บาท ขอทราบว่า

๒.๑ จะได้รับบำนาญด้วยเหตุใด

๒.๒ และจะได้รับบำนาญเท่าใด

ตอบ :

๒. ถ้าในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๔๕๘ ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญชั่วคราว เพื่อทดลองปฏิบัติราชการก็มีสิทธิได้นับเวลาราชการตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เป็นต้นมาเป็นเวลาราชการปกติรวม ๒๐ ปี ๓ เดือน และสมมติว่าท่านรับราชการอยู่ในกรุงเทพ ฯ หรือในจังหวัดใกล้เคียงในระหว่างประกาศกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๐๐ ท่านจะมีสิทธิได้นับเวลาราชการทวีคูณเมื่อหักวันลาหยุดออกแล้วอีก ๗ ปี ๒ เดือน ๒ วัน รวมเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญทั้งสิ้น ๒๗ ปี ๕ เดือน ๒ วัน

๒.๑ ลาออกรับบำเหน็จบำนาญเหตุรับราชการนานได้

๒.๒ ได้รับบำนาญเดือนละ ๒,๗๕๔ บาท ๕๐ สตางค์

ข้อหาของข้าราชการที่ใกล้เกษียณอายุ

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๕๐๙๐

๑. ผมเกิดวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๔๕๗ อายุจะครบ ๖๐ บริบูรณ์ เมื่อใด และผมจะเกษียณอายุราชการ วัน เดือน ปี ใด

๒. ผมรับราชการเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๘๕ เมื่อครบเกษียณอายุราชการผมจะมีเวลารับราชการเท่าใด (ระหว่างรับราชการ คือจังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดพิจิตร) มีสิทธิได้นับเวลาราชการทวีคูณ ๒ ครั้ง คือ ครั้งแรกวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ ถึงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๐๐ เวลาทวีคูณ ๑๗ วัน ครั้งที่ ๒ ตั้งแต่วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ ถึงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๐๘ เวลาทวีคูณ ๗ ปี ๙ วัน รวมทั้งสองครั้งได้รับเวลาทวีคูณ ๗ ปี ๒๖ วัน แต่ในระหว่างได้รับเวลาทวีคูณผมลาป่วย ๑๐๐ วัน ลากิจ ๓๖ วัน รวม ๑๓๖ วัน ขณะที่ผมเกษียณอายุราชการผมได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๑,๙๗๕.– บาท ผมจะได้รับเงินบำนาญ เงินบำเหน็จเท่าใด

๓. ขณะนี้ผมมีบุตรได้รับการช่วยเหลือ ๑ คน เดือนละ ๕๐.– บาท และจะมีอายุครบ ๑๙ ปี บริบูรณ์ในเดือน ตุลาคม ๒๕๑๙ เมื่อผมเกษียณอายุราชการในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๙ โดยรับบำนาญ ผมยังมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือบุตรต่อไปอีกหรือไม่จนกว่าอายุบุตรผมจะครบ ๑๙ ปีบริบูรณ์

๔. ผมครบเกษียณอายุราชการ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๘ ซึ่งตามความเป็นจริงผมจะต้องเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม ตามระเบียบจะต้องเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิมมีกำหนดระยะเวลาเท่าใด หากผมมีความจำเป็นยังไม่พร้อมจะเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม เนื่องจากบุตร และหลาน ยังกำลังศึกษาอยู่ในระหว่างปีการศึกษา (ภาคกลางปีการศึกษา) ผมจะขอผลัดการขนย้ายครอบครัวได้หรือไม่ มีกำหนดขอผลัดได้เท่าใด และการขอผลัดมีระเบียบการอย่างไร ขอได้กรุณาแจ้งระเบียบการด้วยว่าทำอย่างไร

ตอบ :

๑. เกิดวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๔๕๗ จะมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ในวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๑๗ และจะครบเกษียณอายุในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๗

๒. มีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญทั้งสิ้น ๓๕ ปี ๖ เดือน ๑๐ วัน ปัดทิ้งเป็น ๔๐ ปี ได้รับเงินเดือนเดือนสุดท้าย ๑,๘๗๕ บาท จะได้รับบำนาญ เดือนละ ๑,๕๘๐ บาท ถ้ารับบำเหน็จจะได้รับเป็นเงิน ๗๕,๐๐๐ บาท

๓. เมื่อออกรับบำนาญแล้วก็ไม่มีสิทธิ์ได้รับเงินช่วยเหลือบุตรอีก เพราะคณะรัฐมนตรีได้มีมติแล้วว่าไม่สมควรที่จะจ่ายเงินช่วยเหลือบุตรให้แก่ผู้รับบำนาญ

๔. การเลื่อนเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม อาจกระทำได้ภายในเวลาอันสมควร แต่อย่างช้าต้องไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ปรากฏในคำสั่งให้ออกจากราชการ ทั้งนี้โดยคุณต้องเสนอรายการแสดงเหตุผลความจำเป็นและกำหนดเวลาที่จะเลื่อนการเดินทางออกไป ยื่นต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงอธิบดีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าสำหรับส่วนกลาง หรือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือตำแหน่งที่เทียบเท่าสำหรับส่วนภูมิภาค (ตามมาตรา ๒๗ พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ. ๒๕๐๔ และที่แก้ไข)

ปัญหาข้องใจของพนักงานกับเพลิงของเทศบาล

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๘๗๕๑

๑. เทศบาลจะใช้ระบบกำหนดตำแหน่งเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ หรือไม่

๒. ลูกจ้างประจำของเทศบาลจะเป็นพนักงานเทศบาลสามัญได้หรือไม่

๓. ลูกจ้างประจำจะขอลาไปศึกษาต่อหรือไม่

ตอบ :

๑. เทศบาลจะใช้ระบบกำหนดตำแหน่งเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนหรือไม่นั้น ต้องขึ้นอยู่กฎหมายว่าด้วยระเบียบพนักงานเทศบาล หากยังมีการแก้ไขให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ แล้ว ก็คงต้องไปตามเดิมไปก่อน

๒. ลูกจ้างประจำของเทศบาลจะเป็นพนักงานเทศบาลสามัญได้ก็ต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับการที่ลูกประจำจะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ คือจะต

พื้นความรู้ คุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยระเบียบพนักงานเทศบาล และจะต้องเป็นผู้สอบบรรจุได้และได้รับการบรรจุให้เป็นพนักงานเทศบาลสามัญด้วย

๓. ลูกจ้างประจำจะขอลาไปศึกษาต่อต่างประเทศได้ตามระเบียบว่าด้วยลูกจ้างประจำลาไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศโดยไม่ขอรับค่าจ้าง พ.ศ. ๒๕๑๐ ส่วนการลาศึกษาต่อภายในประเทศนั้น คงอนุโลมตามระเบียบดังกล่าวด้วย

การแบ่งส่วนราชการเป็นการภายใน

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๖๖๓๑

ผมมีปัญหาข้องใจจะเรียนถามและกรุณาตอบให้หายข้องใจให้ด้วยในวารสารข้าราชการพลเรือน

๑. นาย ก. เป็นข้าราชการพลเรือน ชั้นตรี อันดับ ๑ ขั้น ๑,๒๕๕ บ. ตำแหน่งประจำแผนก เมื่อเปลี่ยนเป็นระบบจำแนกตำแหน่งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ แล้ว นาย ก. จะได้รับเงินเดือนระดับใด ขั้นใด (บัญชี ก.)

๒. ส่วนราชการที่ยังไม่ได้แยกเป็นแผนกและหน่วยงานที่ถูกต้องแล้ว หัวหน้าส่วนราชการระดับรองอธิบดี จะแต่งตั้งให้ข้าราชการชั้นโท หรือ ชั้นตรี ไปดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนก หรือหัวหน้าหน่วยจะได้หรือไม่ และเหมาะสมหรือเปล่า (หัวหน้าส่วนราชการเป็น คณบดี แผนกและหน่วยงาน ตั้งขึ้นมาเอง)

ตอบ :

๑. กรณีของนาย ก. ตามคำถามนั้น เมื่อเปลี่ยนเป็นระบบ กำหนดตำแหน่ง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ แล้ว นาย ก. ก็ยังคงได้รับเงินเท่าเดิมตามบัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่จะอยู่ในระดับใดนั้นอยู่ที่ลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบ ปริมาณและคุณภาพของงานของตำแหน่งที่นาย ก. ปฏิบัติอยู่ แต่อย่างน้อยก็คงไม่ต่ำกว่าระดับ ๒

๒. ส่วนราชการที่ยังไม่ได้ แยก เป็นแผนกและหน่วยงานที่ถูกต้องตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการนั้น ๆ แล้ว ผู้บังคับบัญชาไม่มีอำนาจที่จะแต่งตั้งให้ข้าราชการดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกหรือหน่วยงานใดได้ แต่ในกรณีที่แผนกและหน่วยงานนั้นตั้งขึ้นมาเองเป็นการแบ่งงานกันภายใน ผู้บังคับบัญชาจะมอบหมายให้ข้าราชการผู้ใดทำหน้าที่ หัวหน้า แผนกหรือหน่วยงานนั้นเป็นการภายในก็ได้.

ทั้งนี้ ตำแหน่งหัวหน้าแผนกดังกล่าวย่อมไม่มีผลตามกฎหมายเช่นเดียวกับตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการ ตามที่มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนไว้

อำนาจของหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

ผู้ถาม : คุณวีระ สัตยมาส และสมาชิกเลขที่ ๑๕๕๔

ในวารสารข้าราชการ ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๑๙ ตอบปัญหาสมาชิกเลขที่ ๖๖๖๖ ว่า สรรพสามิตอำเภอตรี หรือโท มีอำนาจอนุญาตให้นายตรวจสรรพสามิตจัตวาที่ประจำอยู่ในอำเภอเดียวกันลาป่วย หรือลากิจส่วนตัวได้ และมีอำนาจสั่งให้นายตรวจสรรพสามิตจัตวาไปราชการนอกที่ทำการได้ โดยไม่ต้องขอตรงต่อนายอำเภอนั้น

เห็นว่าน่าจะยังไม่เป็นการถูกต้อง เพราะว่าตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องระเบียบการลาของข้าราชการพลเรือน และข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๐๐ กำหนดไว้ว่า ผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจอนุญาตให้ข้าราชการพลเรือนสามัญในส่วนภูมิภาคลาได้ คือ นายกรัฐมนตรีในฐานะรัฐมนตรีเจ้าสังกัด รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และปลัดอำเภอ ซึ่งเป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เท่านั้น จึงเห็นว่าหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ จะมีอำนาจอนุญาตการลาได้ก็ต่อเมื่อได้รับมอบหมายจากนายอำเภอ และการสั่งให้ไปปฏิบัติราชการนอกที่ทำการก็เช่นเดียวกัน เห็นว่าเป็นอำนาจของนายอำเภอ เพราะเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการในอำเภอ และรับผิดชอบงานบริหารราชการของอำเภอ สำหรับหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอน่าจะเป็นเพียงผู้เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของนายอำเภอเท่านั้น จะผิดหรือถูก โปรดตอบด้วย

ตอบ :

ขอบคุณมากครับ ที่ท้วงไป ความเข้าใจของคุณถูกต้อง คุณสมาชิกเลขที่ ๖๖๖ โปรดทราบตามนี้และขออภัยด้วยครับ

การนับเวลาราชการ

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๗๒๐๙

ผมมีวุฒิ พ.ม. เป็นข้าราชการชั้นโทสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่แล้ว สอบเข้ารับราชการในตำแหน่ง ครูตรี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นได้ จึงลาออกจาก จังหวัด เดิมไปรับการบรรจุ เป็นชั้นตรี ตำแหน่งครูตรีในจังหวัดใหม่ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๗ (ได้รับบรรจุวันเดียวกับวันที่ลาออก) ต่อมาเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๑๘ สอบเลื่อนชั้นเป็นชั้นโทได้ จึงขอทราบว่าจะขอนับเวลาราชการเดิมรวมกับเวลาราชการในปัจจุบันไว้ครบ ๓ ปี เพื่อเลื่อนเป็นชั้นโทได้หรือไม่ ถ้าได้อยู่ในระเบียบใด

ตอบ :

การที่กฎหมายบัญญัติให้ใช้เวลาราชการเป็นคุณสมบัติประการหนึ่งเพื่อการเลื่อนชั้นนั้น เป็นการให้นำประสบการณ์มาใช้ และการที่ได้ออกจากราชการไปแล้วกลับมารับราชการใหม่ ก็มิได้ทำให้ประสบการณ์ที่เคยมีอยู่นั้นขาดหายไป ฉะนั้น ก.พ. จึงลงมติให้นับเวลาราชการครั้งก่อนรวมกับเวลาราชการปัจจุบันเพื่อประโยชน์ในการเลื่อนชั้นได้ (มติ ก.พ. ตอบข้อหารือกระทรวงคมนาคม ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ ค.ต. ๑๖๒๐/๒๔๕๘ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม๒๔๕๘)

การไปช่วยราชการเบิกเบี้ยเลี้ยงค่าที่พักได้หรือไม่

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๖๐๖๔

ข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอตรี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ต่อมาข้าพเจ้าสอบชั้นโทได้ กรมการปกครองได้มีคำสั่งเลื่อนชั้นให้ข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอโท อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่โดยปรับอัตราปลัดอำเภอตรีเป็นปลัดอำเภอโท ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๑๗ เป็นต้นไป ต่อมากรมการปกครอง

ได้สั่งให้ข้าพเจ้าไปช่วยราชการในตำแหน่งปลัดอำเภอโท อำเภอเมืองกระบี่ ข้าพเจ้าได้ช่วยราชการอยู่ประมาณ ๑๕ วัน ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่ได้มีคำสั่งให้ข้าพเจ้าไปช่วยราชการในตำแหน่งปลัดอำเภอโท อำเภออ่าวลึก จนกระทั่งกรมการปกครองได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้ข้าพเจ้าไปดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอโทตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๙ เป็นต้นไป โดยให้อัตราเงินเดือนตั้งจ่ายทางเดิมไปพลางก่อน จึงขอเรียนถามว่า ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่ได้สั่งให้ข้าพเจ้าไปช่วยราชการที่อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นอำเภอที่ข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งอยู่ ข้าพเจ้าจะมีสิทธิเบิกเบี้ยเลี้ยงช่วยราชการ และค่าเช่าที่พักในระหว่างนั้นได้หรือไม่

ตอบ :

เนื่องจากท่านดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอโท ประจำอยู่ที่อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้สั่งให้ท่านกลับไปปฏิบัติราชการที่อำเภออ่าวลึก จึงมีผลเท่ากับสั่งให้ไปปฏิบัติราชการในตำแหน่งที่ท่านดำรงอยู่ มิใช่เป็นการไปช่วยราชการตามที่ท่านเข้าใจ ท่านจึงไม่มีสิทธิเบิกเบี้ยเลี้ยงช่วยราชการและค่าเช่าที่พัก ในระหว่างที่ปฏิบัติราชการอยู่ที่อำเภออ่าวลึก

ข้าราชการในต่างประเทศอยากทราบระดับตำแหน่งและการสอบเลื่อนระดับ

ผู้ถาม : ข้าราชการในต่างประเทศ

ผมได้ติดตามข่าวและบทความเกี่ยวกับระบบ พ.ช. ตลอดมา และภายหลังจากได้อ่านบทความในหนังสือแจกของสำนักงาน ก.พ. แล้ว ยิ่งทำให้เข้าใจระบบ พ.ช. แจ่มแจ้งขึ้นมาก อย่างไรก็ดี ผมมีปัญหาที่ใคร่ขอเรียนถามเป็นส่วนตัว ๒ ประการ คือ

๑. ขณะนี้ผมเป็นข้าราชการ **ชั้นเอก** ประจำสถานเอกอัครราชทูตในต่างประเทศอัตรา **เงินเดือน ๔,๘๔๕ บาท** อยากทราบว่าเมื่อปรับเข้ากับระบบ พ.ช. แล้วจะเข้าอยู่ในระดับใด เพราะดูอัตราเงินเดือนตามระบบ พ.ช. แล้ว เงินเดือนขั้นนี้มีอยู่ทั้งในระดับ ๔,๕ และ ๖

๒. ตามระบบเก่าเมื่อเป็นข้าราชการชั้นเอกแล้ว **ก็ไม่ต้องมี** การสอบเลื่อนเป็นชั้นพิเศษจึงอยากทราบว่า อย่างผมนี้ยังจะต้องมีการสอบเพื่อเลื่อนระดับอีกหรือเปล่า เพราะรู้สึกว่าเท่าที่สอบตั้งแต่ชั้นจัตวามาจนถึงชั้นเอกรวม ๔ ครั้ง (ไม่รวมที่สอบตกหรือสอบได้แต่ไม่ได้บรรจุ) ก็รู้สึกว่ามากพอแล้ว

ตอบ: การกำหนดระดับตำแหน่งตาม พ.รบ. ใหม่นี้จะขึ้นกับตำแหน่งที่ดำรงอยู่ ซึ่งไม่ทราบว่าขณะนี้คุณดำรงตำแหน่งระดับใด หากดำรงตำแหน่งเลขานุการโท ชั้น ๑ จะปรับเข้าระดับ ๕ แต่หากเป็นเลขานุการเอกจึงจะปรับเข้าระดับ ๖ อย่างไรก็ตามคำตอบข้างต้นนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ในภายหลัง

ส่วนการเลื่อนระดับตำแหน่งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่จากระดับ ๖ เป็นระดับ ๗ หรือจากระดับ ๕ เป็นระดับ ๗ นั้นใช้วิธีคัดเลือกไม่ต้องสอบ สำหรับกระทรวงการต่างประเทศอาจมีวิธีการแตกต่างจากทั่วไปบ้างก็ได้

อนึ่งระดับ ๕ ขึ้น ๖ ต้องสอบแต่อาจมีข้อยกเว้นว่าผู้ที่เคยสอบชั้นเอกแล้วไม่ต้องสอบอีก

สิทธิบางประการของข้าราชการพลเรือนวิสามัญชั่วคราว เพื่อทดลองปฏิบัติราชการ

ศูนาม : สมาชิกเลขที่ ๖๙๓๘

มีข้อสงสัยบางประการเกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนวิสามัญชั่วคราว เพื่อทดลองปฏิบัติราชการตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๕๗ ดังนี้

๑. จะได้รับเงินเดือนเต็มระหว่างลาป่วย ลากิจหรือไม่ เพราะเหตุใด

๒. ไปรับราชการทหารตามกฎหมาย ว่าด้วยรับราชการทหาร ทางราชการจะสงวนตำแหน่งและอัตราเงินเดือนไว้ เพื่อรอรับบรรจุเข้ารับราชการตามเดิมหรือไม่ หรือว่าจะต้องพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ราชการไป เพราะตามมาตรา ๔๖ วรรค ๓ แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ไม่ได้ระบุไว้ชัดแจ้ง เพียงแต่ทำให้เข้าใจว่า เมื่อกลับจากรับราชการทหารโดยไม่มีความเสียหาย ก็ต้องกลับ มา ทดลอง ปฏิบัติ ราชการ ต่อไป จนครบ กำหนดเท่านั้น

๓. ในระหว่างที่ไปรับราชการทหาร จะได้รับเงินเดือนจากทางส่วนราชการที่ทดลองปฏิบัติราชการหรือไม่ แต่เข้าใจไม่ควรจะได้รับ เป็นการถูกต้องหรือไม่

ตอบ : ๑. คณะรัฐมนตรีวินิจฉัยว่า ข้าราชการพลเรือนวิสามัญชั่วคราว เพื่อทดลองปฏิบัติราชการยังไม่ได้เป็นข้าราชการประจำ จึงไม่มีสิทธิลาหยุดราชการโดยมีสิทธิได้รับเงินเดือนเต็ม ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจ่ายเงินเดือน ระหว่างลาราชการของข้าราชการพลเรือน และตุลาการ พ.ศ. ๒๔๗๘ สิทธิของข้าราชการประเภทนี้ จึงต้องถือปฏิบัติตามสิทธิการลาของลูกจ้างประจำตามระเบียบ ว่าด้วยการจ่ายค่าจ้างลูกจ้างของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๐๖ ซึ่งจะมีสิทธิลาโดยได้รับเงินเดือนเต็มดังนี้

๑.๑ ในปีหนึ่งๆ ลาป่วยได้ ๓๐ วันทำการ และลากิจได้ ๑๐ วันทำการ ถ้ารับราชการไม่เต็มปีให้ลดลงตามส่วน

๑.๒ ลาคลอดบุตรได้ไม่เกิน ๔๕ วัน

๒. ข้าราชการที่ลาออกจากราชการไปรับราชการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร มีสิทธิสมัครกลับเข้ารับราชการในส่วนราชการเดิม ฉะนั้น ส่วนราชการนั้น ๆ จำเป็นต้องสงวนตำแหน่งและอัตราเงินเดือนไว้ให้

๓. การไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการจะต้องลาออกจากราชการ ฉะนั้น จึงไม่มีสิทธิได้รับเงินเดือน

ผู้ตอบปัญหาในฉบับนี้

สำนักงาน ก.พ.

ธงชัย	วาณิชกะ
สุพจน์	สาทรกิจ
สุธี	สุทธิสมบูรณ์
ดุสิต	พัวศิริ
ประจักษ์	บุญที

กรมบัญชีกลาง

ผาสุขนิตย์	ปิ่นทะรุจิ
สุรัย	วารุธิรารักษ์
สมพงษ์	วัฒนสุระ

ใหม่ๆ ในราชการ

ยกเลิกการต่อเวลาราชการ

เดิมทีกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการได้บัญญัติให้มีการต่อเวลาราชการให้ข้าราชการที่มีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์แล้ว รับราชการต่อไปอีกได้ในกรณีพิเศษ โดยคณะรัฐมนตรีเห็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการอย่างยิ่ง

แต่บัดนี้ ได้มีพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งให้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ เป็นต้นไป ได้ยกเลิกการต่อเวลาราชการให้แก่ข้าราชการที่มีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์แล้ว ไม่ว่ากรณีใด เว้นแต่ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ สมุหราชองครักษ์ และรองสมุหราชองครักษ์ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการในพระองค์ จะต่อเวลาราชการให้รับราชการต่อไปอีกคราวละ ๑ ปี จนถึงอายุครบ ๖๕ ปีบริบูรณ์ก็ได้

สำหรับข้าราชการการเมือง ไม่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์นี้

ตั้งสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยมีฐานะเป็นกรมสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ รวม ๕ ประการ ทั้งนี้ ตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๘

(พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับที่กล่าวข้างต้นนี้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๒ ตอนที่ ๑๐ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘)

ตั้งสถาบันเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติสถาบันเทคโนโลยีการเกษตร พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยการยกฐานะวิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ ขึ้นเป็นสถาบันเทคโนโลยีการเกษตร มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา วิจัยส่งเสริมทางเทคโนโลยีการเกษตรและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ทั้งนี้ โดยให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการตลอดจนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณของวิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ กรมอาชีวศึกษา กระทรวง

ศึกษาธิการไปเป็นของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตร ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐด้วย

สถาบันนี้ เป็นนิติบุคคล และมีฐานะเป็นกรม สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

(พระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันนี้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๓๐ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๘)

ตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยเป็นนิติบุคคล และมีฐานะเป็นกรม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

วิทยาลัยนี้ เป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์ที่จะผลิตครูอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรี ให้การศึกษาทางด้านวิชาชีพทั้งระดับต่ำกว่าปริญญา ระดับปริญญาตรี และประกาศนียบัตรชั้นสูง ทำการวิจัยส่งเสริมการศึกษาทางด้านวิชาชีพ และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๘

(พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับที่กล่าวข้างต้นนั้น ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๓๙ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๘)

ตั้งวิทยาลัยครู

พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. ๒๕๐๙ กำหนดให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิชาการและผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ทำการวิจัย ส่งเสริมวิชาชีพและฐานะของครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทำนุบำรุงวัฒนธรรมและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ทั้งนี้โดยให้วิทยาลัยครูเป็นส่วนราชการในกรมการฝึกหัดครู สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

การจัดตั้งวิทยาลัยครู หรือการยกฐานะสถาบันฝึกหัดครูที่ดำเนินการสอบอยู่ในเวลานี้ให้เป็นวิทยาลัยครู อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่จะเป็นผู้พิจารณาตามที่เห็นสมควร และให้กระทำโดยการออกเป็นพระราชกฤษฎีกา

(พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. ๒๕๐๙ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๔๙ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๘

ตั้งสำนักงาน ป.ป.ป.

สำนักงาน ป.ป.ป. มีชื่อเต็มว่า สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๑๘ มีฐานะเป็นกรมสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงาน ป.ป.ป. มีหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ป. และปฏิบัติงานธุรการอื่นๆ โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป

เป็นผู้ควบคุมดูแลโดยทั่วไป ซึ่งราชการของสำนักงาน ป.ป.ป. และจะให้มีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยปฏิบัติราชการก็ได้

การแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. ต้องได้รับความเห็นชอบของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร เลขาธิการ และรองเลขาธิการจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า ๔ ปีไม่ได้

ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘

(พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับที่กล่าวข้างต้น ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๒ ตอนที่ ๕๘ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๑๘)

เงินช่วยเหลือบุตร

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณามีมติให้แก้ไขระเบียบว่าด้วยเงินช่วยเหลือบุตรข้าราชการและลูกจ้างประจำ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๘ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๑๘

(เวียนให้ทราบโดยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๑๒๐๓/ว. ๕๖ ลงวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๑๘)

การเสนอเรื่องด่วนต่อคณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณากำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีว่าในกรณีที่กระทรวงทบวงกรม หรือรัฐมนตรีท่านใด เห็นว่าเรื่องใดจำเป็นจะต้องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเป็นการด่วน ก็ให้แจ้งไปด้วยว่า ประสงค์จะให้เสนอคณะรัฐมนตรีในวันอังคารใด และให้ส่งเรื่องนั้นไปถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีอย่างช้าที่สุดก่อนเวลา ๑๒.๐๐ น. ของวันศุกร์ในสัปดาห์ก่อนวันอังคารที่ขอให้เสนอคณะรัฐมนตรีนั้น เพื่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะได้มีเวลาเสนอให้รัฐมนตรีทุกท่านได้พิจารณาล่วงหน้าโดยละเอียดรอบคอบก่อน

(หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๑๒๐๒/ว. ๕๐ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๑๘)

แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารการกระจายอำนาจและการขจัดความยากจน

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณามีมติเห็นชอบด้วยกับข้อเสนอของท่านนายกรัฐมนตรีให้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารการกระจายอำนาจและการขจัดความยากจนขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยท่านนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีก ๑๓ ท่าน โดยให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ รวม ๕ ประการ และเพื่อให้การบริหารงานของคณะกรรมการนี้บังเกิดผลดียิ่ง ให้จัดส่วนราชการเป็นสำนักงานเป็นการภายในตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เรียกว่า "ศูนย์ปรับปรุงการบริหารของนายกรัฐมนตรี" ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี โดยให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่างๆ ให้ความร่วมมือตามควรแก่กรณีทั้งในด้านเจ้าหน้าที่ของสำนักงานและในด้านการปฏิบัติงาน และให้คณะกรรมการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาหรืออนุกรรมการได้ตามความจำเป็น

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ๕ ประการ มีดังนี้

๑. พิจารณารูปการ แก้ไข ปรับปรุง ยกเลิก หรือกำหนดรูปการบริหารใหม่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารยิ่งขึ้น รวมทั้งการดำเนินการเพื่อให้การปฏิบัติบังเกิดผล

๒. สั่งให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงแสดงความเห็น หรือทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของตนเพื่อเป็นข้อมูลประการพิจารณาของคณะกรรมการ

๓. พิจารณา กระจาย อำนาจการ บริหารตามแผนงาน พิจารณากฎหมาย ระเบียบและคำสั่งที่เป็นอุปสรรคต่อการกระจายอำนาจ และดำเนินการเพื่อให้การกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนสำเร็จผล

๔. กำกับการ ปฏิบัติ งาน ของ หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานของหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

๕. ดำเนินการใดๆ ตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ สร ๐๒๐๑/๒๐ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๑๘

สมศักดิ์ สุภะรัชฎเดช

วิจารณทัศน์อันคับแคบ

ประกาย ตาวัน

ในกระบวนบัญหาร้อยแปดพันประการของราชการพลเรือนไม่ว่าจะเป็นเมื่อห้าสิบปีที่ผ่านมาหรือในพุทธศักราชนี้ก็ตาม บัญหาที่สำคัญที่สุดเห็นจะได้แก่เรื่อง "**คน**" นี่แหละ

เอาลวงตาตัวเองเป็นกล้องถ่ายภาพยนตร์ แพนสูงขึ้นไปจากจุดที่ยืนอยู่

ปรับโฟกัสให้ชัดเจน

แล้วเก็บเจารายละเอียดมาพูดกันให้มันจริงจังจริงใจและตรงไปตรงมา

เอากันอย่างไม่ต้องอ้อมค้อม
จะทนฟังกันได้ ไหม-นักบริหาร?

นั่งคุยอยู่กับเพื่อนหนุ่มผมยาวคนหนึ่ง ช่วยกันไล่เรียงคุณสมบัติของนักบริหารที่ดี – ไม่ต้องถึงขั้นนักบริหารในอุดมคติ พูดกันเพียงแค่ระดับปุถุชนนี่แหละ เราสองคนกำหนดคุณลักษณะเช่นนั้นตามหลักวิชาการบริหาร ได้หลายประการ

ส่องกระจกดูอย่างผ่าน ๆ ก็ได้

ต้องมีความคิดริเริ่มในการทำงาน, ไม่หลับหูหลับตากอดระเบียบ รู้จักยืดหยุ่น เพื่อประโยชน์หรือความสำเร็จของงาน / ต้องพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ–ก้าวหน้าให้ทันโลกในด้านวิทยาการต่าง ๆ / มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี / มีความยุติธรรมอยู่ในหัวใจ ไม่ใช่มีอยู่แค่ริมฝีปากหรือปลายลิ้น / ใช้เป็นและถูกจังหวะทั้งพระเดชพระคุณ / เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน **และที่สำคัญก็คือต้องมีลักษณะเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย**

ด้วยความหมายเร้นซ่อนในประการหลังนี้เป็นเรื่องที่เราน่าจะได้พูดกันให้มันลึกล้ำลงไปอีกนิด

พูดกันอย่างหยาบ ๆ – ไม่ใช่หยาบคายแล้วก็ไม่ใช่หยาบกระด้าง ๆ แต่หมายความเพียงว่า พูดอย่างไม่ต้องให้มันละเอียดละออนัก

ลักษณะของผู้นำแบบประชาธิปไตย น่าจะเป็นอย่างนี้

– ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น ทั้งที่อยู่ใต้บังคับบัญชาและอยู่ในระดับเดียวกัน (ส่วนผู้ที่อยู่สูงกว่านั้นไม่ต้องพูดถึง ยังไงๆก็ต้องรับฟังอยู่แล้ว)

– ไม่ตัดสินปัญหาในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความคิดเห็นของตนเพียงคนเดียว

รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อให้ผู้ร่วมงานรู้สึกว่าตนมีส่วนร่วมในงานนั้น ๆ บ้าง และเมื่อจะได้รับประโยชน์จากการทำงานใด ๆ ก็ต้องได้รับโดยเสมอหน้ากัน

แล้วในยุคสมัยที่ประชาธิปไตยคือการเดินขบวน คือการเรียกร้อง คือการรวมพลัง คือการข่มขู่ และคืออะไรก็ตามที่ชนกลุ่มหนึ่งต้องการอย่างเช่นทุกวันนี้

นักบริหารของเรามีจิตใจเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยเพียงพอแล้วหรือยัง

พระเดชพระคุณขอรับ

กระผมขอยกกระจกเงาขาวใสสะท้อนภาพแจ่มชัดเจนมาวางไว้ตรงหน้าพระคุณท่าน

แอบหรี่ตามองสักนิดเถอะขอรับ

อย่าหลับตาอยู่ในความมืดมิดแห่งโทสะจริตและอวิชชาอยู่เลย

กำลังจะพูดถึงเรื่องความใจกว้างของนักบริหาร

ความใจกว้าง การยอมรับฟัง ความเป็นผู้ใหญ่ที่ใหญ่จริงซึ่งประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขาหรืออะไร ๆ ทำนองนี้ เป็นองค์ประกอบสำคัญอยู่ในเส้นเลือดและวิญญาณของความเป็นประชาธิปไตย

ซึ่งนักบริหารยังไม่ค่อยมี

เมื่ออาทิตย์ที่แล้ว อ่านหนังสือพิมพ์พบข่าวว่า คณะรัฐมนตรีลงมติอนุญาตให้ข้าราชการเขียนบทความไปลงหนังสือพิมพ์ได้ โดยต้องใช้ชื่อจริง ถ้าหากจะใช้นามปากกา หรือนามแฝง ต้องขออนุญาตจากผู้บังคับบัญชาเสียก่อน

ทั้งนี้การเขียนนั้น จะต้องอยู่ในกรอบของวินัยข้าราชการพลเรือนโดยเคร่งครัด

เป็นความใจกว้างของคณะรัฐมนตรีเป็นอย่างมาก ขอบใจ

แต่อย่าทำใจกว้างเสียเลยจะดีกว่า

มองอย่างทะลุดวงเข้าไปในเจตนารมณ์ของความใจกว้างนี้

แล้วก็ได้เห็นเจตนาแห่งความต้องการที่จะจำกัดความคิดเห็นของข้าราชการซ่อนเร้นอยู่ด้วย

มันมีลักษณะเป็นการควบคุมเข้าไปถึงความคิดเห็นและการแสดงออกของข้าราชการอย่างชัดแจ้ง

พูดกันตรง ๆ ก็คือ ฝ่ายบริหารแทบจะไม่อยากให้ข้าราชการเขียนบทความไปลงหนังสือพิมพ์

เพราะเมื่อมองออกมาจากจุดยืนของข้าราชการมันเป็นไปได้ในกรณีที่ว่า บางครั้งเมื่อข้าราชการจับปากกาเขียนบทความแสดงความคิดเห็นเพื่อส่งไปลงหนังสือพิมพ์ ข้าราชการผู้เขียนก็ไม่อยากจะเปิดเผยตัว

เพราะเปิดเผยแล้วมันเป็นภัย

อย่าถามเลยว่า – เมื่อรู้ว่าเป็นภัยแล้วทำไมถึงเขียน

มันเขียนเพราะมันต้องเขียน – นี่ไม่ใช่เป็นการตีฝีปากเล่นสำนวน

การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอันอิสระ เป็นสิทธิมนุษยชนประการหนึ่ง และเป็นพันธะหน้าที่อันสำคัญของความเป็นคน

ไม่ว่าคน ๆ นั้นจะเป็นข้าราชการหรือไม่ก็ตาม

ลองไปอ่านประวัติการต่อสู้ของ จิตร ภูมิศักดิ์ นักคิดและนักเขียนผู้ที่ผลงานอันกล้าหาญฉกาจฉกรรจ์

ของเขายังไม่เคยตาย ก็คงพอจะรู้ได้

ว่าทำไมคนเราจึงต้องคิดและ จึงต้องเขียน

ถ้าจะถามว่าเขียนแล้วภัยจะมาจากแหล่งไหน

คำตอบมีอยู่แล้วว่า – ภัยนั้นย่อมจะต้องมาจากผู้ที่เราต่อต้านทางความคิดเห็นนั่นเอง

และเมื่อปรากฏว่า เรามีความสุจริตใจ แต่อีกฝ่ายหนึ่งมีอำนาจ

คิดดูเอาเองเถิดว่าฝ่ายไหนจะชนะในยกแรก

แน่นอน สัจจะย่อมมีอายุยืนยาวกว่าอำนาจเสมอ

แต่คนผู้อยู่ข้างสัจจะ หรือผู้ที่กล่าวสัจจะนั้น ไม่แน่ว่าจะมีอายุยืนยาวกว่าผู้มีอำนาจเสมอไป มิใช่หรือ

จะยกตัวอย่างให้ฟังสักเรื่องก็ได้

สมมุติว่าข้าราชการคนหนึ่ง หรือหลายคน ไม่เห็นด้วยกับปฏิบัติการอันไม่ถูกต้องของผู้บังคับบัญชาระดับสูง ที่ไม่ได้บริหารราชการแผ่นดินด้วยคุณธรรม นึกจะเลื่อนคนที่ไม่ได้ทำงานทำการอะไรมากมายไปกว่าการเสนอหน้ารับใช้และคอยโค้งให้ถูกจังหวะ ขึ้นไปดำรงตำแหน่งระดับสูง

ข้าราชการที่รู้สึกตัวว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมก็แน่นอิดอัดอยู่ในหัวอก

หลังจากแอบสรรเสริญด้วยมธุรถ้อยจนสะใจแล้วก็อยากจะให้เรื่องนี้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร

ก็เลยอยากจะเขียนบทความไปลงหนังสือพิมพ์ให้ชาวบ้านได้ร่วมรับรู้ด้วยว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมจากผู้บริหารสั่ง ๆ

เขียนเสร็จแล้ว จะใช้ชื่อจริงหรือ เป็นไปไม่ได้

ชาตินี้ทั้งชาติไม่ต้องโงหัวขึ้นมาจากตำแหน่งเดิมแน่

มันก็ต้องใช้นามแฝงกันบ้างพอสมควร

แล้วจะให้ถอดต้นฉบับบทความที่มีนามแฝงนั้นเดินเข้าไปในห้องแอร์เพื่อขออนุญาตกระนั้นหรือ

ประสาท !

ใช่ ก็บอกกันไว้แล้วว่าเป็นเรื่องสมมุติ

แต่วันนี้เราจะพูดความจริงและฟังความจริงกันแล้วไม่ใช่หรือ

จะยอมรับไหมว่าเรื่องราวทำนองนี้มีอยู่เสมอมา ยังคงมีอยู่ และจะมีอีกต่อไป ในวงราชการ

เป็นเรื่องธรรมดาเหลือเกิน

เพราะฉะนั้นถ้าจะเปิดโอกาสอย่างใจกว้างให้ข้าราชการเขียนบทความได้อย่างอิสระเสรี มันก็รับฟังกันไม่หวาดไม่ไหว

นักบริหารผู้ทนฟังความจริงไม่ค่อยจะได้ก็เลย ต้องตีกรอบความคิดและการแสดงออกของนกกระจิบนกกระจอกตัวเล็ก ๆ เสีย

ด้วยการกำหนดทางปฏิบัติอันพิลึกพิลั่น

แถมยังใส่กุญแจปากให้แน่นหนาเสียอีกด้วย ว่าการเขียนบทความของข้าราชการต้องอยู่ในกรอบเกณฑ์ของวินัยข้าราชการพลเรือนเสียด้วย

ก็ห้ามเขียนบทความตรง ๆ เลยเลยดีไหม

จะว่าไปแล้วการไม่กล้าฟังความจริง หรือการไม่กล้าส่องกระจกที่ผู้ใต้บังคับบัญชายกมาวางไว้ให้นั้น **เป็นอุปนิสัยโดยฉับพลันของนักบริหารใจแคบในบ้านเรา**

ถ้าจะให้วิเคราะห์นักบริหารตระกูลนี้ก็คงหาข้อ

สรุปได้ว่าเป็นเพราะนักบริหารมีจุดบกพร่องในการบ
หารราชการแผ่นดินที่จะถูกโจมตีได้

จึงเป็นโรคกลัวคำวิจารณ์เป็นที่สุด

ถ้าจะเขียนภาพประกอบนักบริหารพันธุ์นี้ ต้องเขียนเป็นรูปคน ใส่เสื้อนอก นั่งอยู่บนเก้าอี้ ลิ่อุดอยู่ที่หูทั้งสองข้างอย่างแน่นหนา เพื่อมิให้เสีย โอกาสลอดเข้าไปได้

สองมือปิดตา–แอบโผล่ลูกตาดำมาตรงช่อง นิดเดียว

ส่วนปากเปิดกว้างเพื่อบัญชาการตาม หน้าที่ นักบริหาร

เป็นภาพที่งดงามมาก

งดงามในสายตาของสาวกผู้ซื่อสัตย์ และตาของสมุนกับทาสที่ยังไม่ได้รับการปลดปล่อย

ความคิดและภูมิปัญญา

ซึ่งไม่เคยไม่ได้ดี

ความเคยชินอยู่กับการได้รับฟังถ้อยยกยอเยินสรรเสริญอันระรื่นหู (มาตลอดเวลาที่มีอำนาจซึ่งสามารถให้คุณและให้โทษแก่บุคคลอื่นได้) เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักบริหารทนฟังบทวิพากษ์วิจารณ์ อันเกี่ยวพันมาถึงตนหรือถึงการปฏิบัติงานของตนไม่ได้

โรคนี้เป็นโรคติดต่อ

จากนักบริหารระดับสูง ลงมาเป็นลำดับ

โรคแสลงความจริงนี้ วงการแพทย์ยังค้นหาวัคซีนป้องกันไม่พบ

แต่เชื่อกันว่า ร้ายแรงกว่าโรคกลัวน้ำ

หรือโรคพิษสุนัขบ้า

ในเมืองร้อนอย่างเมืองไทย

เมืองซึ่งยังคงด้อยพัฒนาทางความคิดอยู่พอสมควร

หยิบกระจกเงามาวางไว้ให้นักบริหารอย่างนุ่มนวล ไม่กราดเกรี้ยว

เชื่อว่านักบริหารใจกว้างคงกล้าส่องกระจกบ้าง

สำหรับนักบริหารใจแคบ ถ้าจะเดินมาหยิบกระจกเงาบานนี้คว่ำลง แล้วออกคำสั่ง–ห้ามเอากระจกมาวางไว้ที่นี่

ก็ย่อมทำได้

มันไม่ใช่เรื่องสลักสำคัญอะไรสำหรับข้าราชการตัวเล็ก ๆ ระดับนกกระจอก ที่จะถูกกรรมวิธีบางประการสั่งเชิงห้ามกลาย ๆ ให้หยุดทำเสียงจุ๊บจิ๊บ ๆ อันน่ารำคาญใจนักบริหารเสีย

ก็นกอินทรีระดับเสนาบดียังถูกสั่งให้รูดซิบปากได้เลย

เงียบจนได้ยินเสียงถอนหายใจ.

จดหมาย
เปิดผนึก

สมชาย สมบูรณ์เจริญ

การเก็บและการเสียภาษี

การเก็บและการเสียภาษีเท่าที่รัฐได้ปฏิบัติอยู่ขณะนี้ เชื่อแน่ว่าไม่สามารถเก็บภาษีจากผู้มีรายได้ทั่วถึง และผู้เสียภาษีก็ไม่ได้เสียโดยเสมอภาคทัดเทียมกัน จึงควรที่รัฐจะได้พิจารณาหาวิธีเก็บและหาวิธีการที่จะให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการเสียภาษีให้น้อยที่สุด ดังนั้น ข้าพเจ้าในฐานะผู้เสียภาษี มีความเห็นว่าถึงเวลาแล้วที่รัฐควรจะปรับปรุงการเก็บภาษีเสียใหม่ ซึ่งเราอาจจะยังไม่พบวิธีทดที่สุด แต่บางทีเราก็อาจจะพบวิธีแก้ความเหลื่อมล้ำในการเรียกเก็บภาษีได้บ้าง ถ้ารัฐจะพยายาม

ขณะนี้ ผู้เสียภาษีสามารถหักค่าใช้จ่ายได้ ๒๐% ได้ส่วนลดสำหรับบุตรและภรรยา ซึ่งถ้าพิจารณาจากรายได้และรายจ่ายจริงแล้วจะเห็นเป็นเรื่องที่ขมขื่นใจเป็นที่สุด เพราะข้าพเจ้าเชื่อว่าไม่มีข้าราชการคนใดเลยที่ใช้จ่ายเพียง ๒๐% ของรายได้ตลอดปี เพราะถ้าสามารถใช้ได้เช่นนั้นจริง บ้านนี้ข้าราชการไทยเราคงจะมีฐานะมั่นคง ไม่ต้องได้รับการดูถูกดูแคลนเช่นนี้ ข้าพเจ้ามีความเห็นส่วนตัวว่า ถ้าจะได้ลองพิจารณาจากค่าใช้จ่ายจริง และเงินรายได้เหลือเท่าใดจึงนำจำนวนเงินนั้นมาประเมินภาษี ถ้าเรายอมรับหลักการนี้ ก็จะต้องวางมาตรการให้ผู้มีเงินได้รวบรวมหลักฐานการใช้จ่ายจริงตลอดปีของแต่ละบุคคลส่งรัฐ ซึ่งการรวบรวมการใช้จ่ายจริงนี้ จะทำให้ประชาชนผู้ต้องเสียภาษีรวบรวมหลักฐาน (ใบเสร็จ) การใช้จ่ายจากแหล่งจัดจำหน่ายต่าง ๆ ที่ผู้เสียภาษีได้ซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคมา ถ้าไม่มีหลักฐานก็เท่ากับเป็นการสละสิทธิ์ที่ควรจะเรียกร้องเอา ถ้าประชาชนผู้เสียภาษีรวบรวมหลักฐานดังกล่าวให้รัฐได้ครบถ้วน (อาจไม่ครบบ้าง) รัฐก็สามารถตรวจสอบผู้จัดจำหน่ายต่าง ๆ ได้ด้วย (เช่นการใช้น้ำมันเบนซินก็ไม่ใช่ให้ทุกจำหน่ายน้ำมันมีสมุดให้ผู้ซื้อเซ็นชื่อ ซึ่งหลักฐานนั้น ๆ จะถึงมือของรัฐจริงหรือ ?) นอกจากนั้นรัฐก็จะรู้ปริมาณของต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวันของประชาชนได้ถูกต้องใกล้เคียง ซึ่งอาจจะใช้เป็น

แนวทางในการวางนโยบายของการอุตสาหกรรมเกษตรกรรมต่าง ๆ ในอนาคตได้อีกด้วย ถ้าได้มีการตรวจหลักฐานที่ผู้เสียภาษีได้รวบรวมหลักฐานแล้ว ก็จะสามารถตรวจสอบผู้จัดจำหน่าย และเกี่ยวโยงไปถึงผู้ผลิตได้ในที่สุด ซึ่งผู้จัดจำหน่ายผู้ผลิตก็จะต้องแจ้งการใช้จ่ายจริง โดยมีหลักฐานต่าง ๆ ตลอดจนเงินพิเศษที่ต้องเสียเป็นค่าคุ้มครองหรือเสียไป เพราะความจำเป็น บางทีจะรู้ว่าเงินเหล่านั้นไปอยู่ที่ไหน และบางทีที่เราก็อาจจะแก้ปัญหาที่เราเรียกว่าคอรัปชั่นได้ แต่ถ้าบุคคลเหล่านั้นไม่แจ้ง ก็เท่ากับเขายอมรับว่ามีเงินเหลือจากรายการใช้จ่ายจริงเท่าใด

มาตรการดังกล่าวจะเกี่ยวกันเป็นลูกโซ่ ซึ่งทำให้ทุกคนต้องรักษาสิทธิของตัวเองไว้ นี่คือหลักการที่ข้าพเจ้าใคร่เสนอรัฐพิจารณากระทำการเก็บภาษีให้เกิดความยุติธรรมในสังคมขึ้น และให้ประชาชนเป็นผู้ใฝ่หาความยุติธรรมด้วย ท่านอาจจะแย้งว่าเป็นเรื่องใหญ่ งานทุกอย่างของชาติก็ล้วนแต่เป็นเรื่องใหญ่ทั้งสิ้น และยิ่งมาถึงสมัยคอมพิวเตอร์แล้วเรื่องเหล่านี้ดูจะเป็นเรื่องขยุ่งเอาเสียด้วย เพราะชื่อบริษัทร้านค้าต่าง ๆ ก็ล้วนแต่อยู่ในมือของรัฐแล้วทั้งสิ้น นอกจากนั้นแล้วรัฐก็ควรจะกำหนดการจ่ายสูงสุดที่ต้องเสียภาษีไว้ ถ้าใช้จ่ายเกินก็ต้องเสียภาษี ถ้าไม่มีเงินเสียก็เป็นหนี้รัฐ และรัฐก็ควรจะกำหนดการเสียภาษีของผู้มีเงินฝากในธนาคารเสียใหม่ เช่นผู้มีเงินฝากตั้งแต่ ๑,๐๐๐–๕๐,๐๐๐ บาท เสียภาษี ๑% ของดอกเบี้ยที่ได้ ๕๐,๐๐๐–๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เสีย ๒% และ ๑,๐๐๐,๐๐๐–๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เสีย ๕% ๖,๐๐๐,๐๐๐–๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เสีย ๑๐% ตามลำดับ จนกระทั่งต้องเสียภาษีถึง ๑๐๐% (ไม่ว่าจะแยกเงินฝากไว้ในธนาคารใด รายชื่อก็จะต้องไปอยู่กรมสรรพากรหมด) เงินที่นอนตายในธนาคารก็อาจจะไหลเวียนในตลาดการเงินได้มากขึ้น เราอาจจะมีมูลนิธิต่าง ๆ เพื่อเลี่ยงภาษีมากขึ้น แต่ก็เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน เราอาจจะมีโรงเรียน โรงพยาบาลมากมายดังเช่น สหรัฐอเมริกา (แต่วัดใหม่ห้ามสร้าง บูรณะได้แต่วัดเก่า)

เมื่อเขยนมาถึงตรงนี้เพื่อนที่นั่งฟังอุดมคติของข้าพเจ้าก็ถามขึ้นว่า แล้วพวกขับรถ TAXI ซึ่งมีรายได้เดือนละหลายพันบาท จะเก็บภาษีอย่างไร ข้าพเจ้าก็ได้อธิบายให้ฟังว่า ไม่น่าจะเป็นปัญหา เพราะผู้มีรถให้เช่าต้องแจ้งจำนวนผู้ขับรถ เช่น ชื่อ บัตร

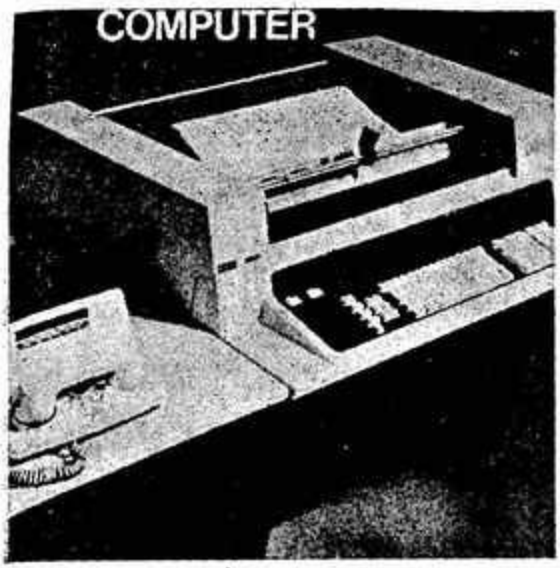

ประจำตัว ฯลฯ พอที่เป็นโค้ตตัวแทนตัวผู้ขับ TAXI ให้กรมสรรพากรทราบ และเจ้าของรถจะต้องมีหลักฐานให้ผู้ใช้รถ TAXI แต่ละครั้ง ซึ่งก็อาจจะทำเป็นตั๋วเล็ก ๆ ขนาดรถเมล์ มีเบอร์ TAXI ราคาที่คนขับต้องกรอกให้ผู้โดยสาร เราก็จะทราบรายได้จริงของผู้ขับ TAXI ซึ่งจะตรงกับผู้ใช้รถ TAXI ที่ส่งไปให้กรมสรรพากร และในที่สุดเราก็จะมาถึงการเสียภาษีรายได้จากค่าเช่า นอกจากเสียภาษีป้ายและภาษีทะเบียน งานเหล่านี้เป็นงานละเอียดมีขั้นตอนซึ่งทำได้ ถ้าจะทำ และเมื่อเราทราบนามผู้มีรายได้จากการขับรถ เราก็ทราบการใช้จ่าย จะไม่เสนอก็เอาประเมินไปตามแบบเก่า ถ้าเสนอมาก็ว่าไปตามแบบใหม่ ส่วนแม่ล้านแบกะดินทั้งหลาย ข้าพเจ้าจะปล่อยไปชั่วคราวก่อน ถ้ารัฐเกิดจะทำตามโครงการที่ข้าพเจ้าเสนอแล้วจะหนีอย่างไรก็ไม่พ้นวิธีของข้าพเจ้าแน่ และข้าพเจ้าก็คงจะโดนลำดับญาติให้โดยไม่ค่อยถูกต้องกับความจริงนัก แต่จะทำอย่างไรได้ละ ในเมื่อข้าพเจ้าเกิดความรักชาติขึ้นมาเสียแล้ว ●

มองคนละมุม

คอลัมน์

"วันหนึ่งในฤดูร้อน"

อิสรา อาทิตย์

เมษายน พุทธศักราชสองพันห้าร้อยสิบแปด อุณหภูมิในมหานครพุ่งทะยานขึ้นไปเกือบถึงเลขสี่สิบ

สายลมแห่งฤดูร้อนรินระบายความร้อนผ่าวเข้ามาทางช่องหน้าต่าง ผมนั่งจรดปากกาอยู่อย่างนิ่งแน่วและเร่าร้อน–นิ่งแน่วคืออาการ และเร่าร้อนคืออากาศ เพียรพยายามนึกถึงคำคุณศัพท์หรือคำวิเศษณ์ที่เหมาะสมสำหรับจะมาใช้ประกอบกับสภาพอากาศของวันนี้อยู่เป็นเวลานาน และยังหาคำที่เหมาะใจไม่ได้

ความจริงผมมีคำคุณศัพท์อร่อย ๆ ที่จะใช้กับความร้อนอย่างที่กำลังร้อนอยู่เดี๋ยวนี้อยู่หลายคำ ใช้ไปในภาษาพูดก็หลายครั้งแล้ว

แต่เขียนไม่ได้

เดี๋ยวจะถูกหาว่าพูดจาไม่สุภาพ ผมเกรงใจท่านรองท่าน

ในสถานะภาพอย่างวันนี้ คำที่พอจะพูดได้มา ๆ ก็คงแค่ **ร้อนตายห่า**

คงไม่หยาบคายอะไรมากมายนัก

ผมได้ยินถ้อยคำในทำนองนี้บ่อย ๆ จากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลามีการประชุมสภา

ผมคงไม่ต้องบอกว่ามันเป็นเสียงของใคร

อากาศร้อนเจียนบ้าอย่างวันนี้ ถ้าจะคุยกันให้หอมหู มันก็ต้องคุยกันเรื่องพักร้อน

ผมหมายใจจะพูดถึงมติของคณะรัฐมนตรีที่อนุญาตให้ข้าราชการหยุดพักผ่อนได้ปีละสิบวัน โดยไม่ถือว่าเป็นวันลา

"ขอบใจ รัฐบาล"

ประโยคคำพูดประโยคนั้นของผมไม่ใช่เป็นการกระตกลันตามมรรยาททางสังคม หากแต่ผมรู้สึกอย่างนั้นโดยแท้ และโดยไม่กังวลใจว่าใครจะตีความไปว่าสิ่งที่เร้นซ่อนอยู่เบื้องหลังมตินี้คือ การหาเสียงของรัฐบาล ก็ตามที

ผมรู้สึกอยู่อย่างหนึ่งว่า นี่เป็นการ **"ได้รับ"** ประการหนึ่งที่ข้าราชการอย่างเรา อย่างคุณกับผม มีโอกาสได้รับจากรัฐบาลบ้าง นอกเหนือไปจากค่าตอบแทน (จากกระเป๋าข้างขวาของรัฐบาล) ซึ่งถูกหักภาษี (ไปสู่กระเป๋าข้างซ้ายของรัฐบาล)

ก็เท่านั้นเอง เราอยากจะได้บ้าง

ผมค่อนข้างแน่ใจว่ามีข้าราชการจำนวนมากพอสมควรที่จะไม่มีโอกาสได้ใช้วันหยุดพักผ่อนประจำปีของเขา (หรือเธอ) ด้วยเหตุผลหลายประการ เป็นต้นว่า งานมากเสียจนไม่มีเวลาจะหยุดพัก หรือรู้สึกว่าสุขภาพทั้งทางกาย หรือทางจิตของตนอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์สุดขีดจนไม่มีความจำเป็นที่จะต้องหยุดพักอีกแล้ว หรือประเภทที่อยากจะโชว์ฟอร์มให้ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าเป็นคนเอางานเอาการจนไม่แยแสกับการหยุดพักร้อนก็คงจะมี

แต่ทั้งหมดที่ว่ามานั้นไม่ใช่ประเด็น

ประเด็นมันอยู่ตรงที่ว่าเรา"**ได้รับ**"มาแล้วถึงหาก

ได้ที่ว่าได้รับมาแล้วจะใช้หรือไม่ใช้นั้นมันไม่ใช่เรื่องของชาวบ้านคนไหนที่จะกระเสือกกระสนเข้

มาก้าวก่าย

เรียกว่ามันเป็นเอกสิทธิ์ส่วนบุคคลก็ได้ มิใช่หรือ

เราคงใช้วันหยุดพักผ่อนประจำปีไม่เหมือนกัน

ชายหนุ่มทรามคะนองบางคนเตรียมตัวเตรียมหัวใจไว้สำหรับฤดูร้อนนี้อย่างเร่งรีบและวิลิศมาหราเขามีทุกอย่างแล้ว นอกจากเงิน วงการนักเล่นแชร์สะท้านสะเทือนเมื่อเขาทุ่มดอกเบี้ยเข้าใส่อย่างชนิดที่ว่าต้องเอาให้ได้เพื่อฤดูร้อนอันแสนดีนี้ หรืออย่างเพื่อนหนุ่มสองสามคนของผมวางแผนอย่างรอบคอบทรหด และน่าตื่นเต้น ที่จะลุยขึ้นไปสู่ความสูงอันทรงเสน่ห์น่ารักของภูเขา ขณะที่ผู้หญิงคนหนึ่งน่ารักคนหนึ่งบอกกับผมว่า วันหยุดพักร้อนของเธอคือการได้มีโอกาสหยุดงานและได้เลี้ยงลูกด้วยมือของเธอเอง แน่นอน มันเป็นไปได้ด้วยสำหรับข้าราชการบางคนที่ต้องการเพียงแค่เวลาสำหรับนอนดูทีวีหน้าภาษี เอ๊ย! ทีวีสีอยู่กับบ้าน

อีกร้อยคนก็อาจเป็นอีกร้อยแบบ

แต่ที่ก้าวขึ้นมาบนสำนักงานของเรานั้นเขาคงไม่เหมือนใคร

สุภาพบุรุษจากกรมป่าไม้ เรือนกายแข็งแกร่งบึกบึนอย่างได้ดุลย์กับดวงตาสีเหล็กซึ่งบ่งบอกความเป็นนักสู้ของเขา (อย่าไปรู้จักชื่อเขาเลย) บทสนทนาบางประโยคของเขาคือการชักชวนให้เราไปสู่และสัมผัสกับความเป็น ป่าไม่ใช่ให้ไปดูความงดงามหรือความลึกลับของป่า แต่เขาอยากให้เราไปดูว่าป่าไม้นั้นถูกลักลอบตัดฟันจนเกือบไม่มีอะไรเหลืออยู่แล้ว ก็เมื่อต้นไม้ถูกโค่น เราก็ขาดที่เก็บกักน้ำตามธรรมชาติ นี่เป็นหลักวิชาเบื้องต้น และบทสรุปของเรื่องนี้ก็คือ – เมืองไทยถึงได้ร้อนตายห่าอยู่อย่างทุกวันนี้

หลายประโยคต่อไปนี้ของเขาเป็นเรื่องที่น่าคร่ำครวญมาก

ร้อนแบบในกรุงเทพมหานครก็ยังพอทนได้อย่างน้อยก็ยังมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทำให้ร้อนคลายมีแอร์คอนดิชั่น มีพัดลม แต่ร้อนตามต่างจังหวัดน่ะคุณ จะหาน้ำล้างหน้าระบายความร้อนยังหายากมันร้อนถึงขั้นนั้น เรื่องของเรื่องมันก็ต้องย้อนกลับไปเอาเหตุข้างต้นมาเป็นผล ก็คือเรื่องการตัดฟันไม้ในป่าสงวนนั่นแหละ

และใครบางคนในกลุ่มของพวกเราสัพยอก – ถ้าต้นไม้ถูกลักลอบตัดจนหมดป่าสงวน ก็ไม่จำเป็นต้องมีกรมป่าไม้ใช่ไหม

สุภาพบุรุษหนุ่มตอบทันควัน

กรมป่าไม้น่ะไม่สำคัญอะไรหรอกครับ จะอยู่หรือจะไปก็ได้ ไอ้ที่สำคัญจริงๆ ก็คือประชาชน ถ้าไม่มีป่าประชาชนน่ะชีครับที่อยู่ไม่ได้

เป็นสัจจะที่ยังไม่ค่อยมีใครคิดไปถึงเลย

คำเชิญชวนของเขาก่อนถึงคำอำลาก็คือ

– ไอ้พักร้อนเมื่อไหร่ก็รวมหัวเข้าป่าไปกับผมซี่ อย่าไปเลยแบบบ้าที่เป็นวันอุทยานใกล้ๆ มหานคร ขนาดเมืองกาญจน์นี่น่ะเราเดินหลบคนกรุงเทพไม่พ้นหรอก

เขาทำท่าครุ่นคิด

– ไปป่าที่อุทัยธานีดีกว่า ผมจะพาไปดูร่องรอยการลักลอบตัดฟันต้นไม้ที่นั่น ดีไหม คุณจะได้

เที่ยวและผมจะได้เข้าไปทำงานด้วย

ผมบอกคุณแล้วว่าพักร้อนร้อยคนก็คงร้อยแบบ แต่สุภาพบุรุษไพรของเราคนนี้ไม่เหมือนใคร

การพักร้อนของเขาคือการเดินทางไปดูป่า เพื่อทำงาน

ร้ายกาจมาก

เป็นบ่ายวันที่ร้อนจัดเอามาก ๆ อันนี้ผมใช้ความรู้สึกของตัวเองวัดด้วยความจริงใจและไม่เสแสร้ง

ผมบรรจงรูดเจ็ดปมเนคไทออก เก็บมันเข้าลิ้นชักอย่างเรียบร้อย ผมปลดกระดุมเนคบนสุดออกเพื่อให้หน้าอกผมมีช่องระบายอากาศบ้าง

ซี ไอ เอ และสันติบาล ประจำกรม ของผมเดินขึ้นมาเจอเข้าพอดี เขาทำท่าทางเหมือนผมเดินไปเหยียบหาง เอ๊ยเหยียบขาเขาเข้ายังไงยังงั้น

ไฮ! ความจริงเขาพูดว่าเฮ้ย ผมแปลงให้มันนุ่มหูและฟังเป็นภาษาต่างด้าวอันน่าเลื่อมใสขึ้นมาหน่อยหนึ่งเท่านั้น – ทำไมเอ็งไม่ผูกเนคไท ?

ผมลอบเขาไปตามลรงว่าผมร้อน

เขาพูดทำนองว่า–ทำไมคนอื่นเขาทนได้

ข้อนี้ผมไม่เห็นด้วยอย่างรุนแรง เพราะผมมองไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องอดทนผูกเนคไทอยู่ในวันที่ร้อนบัดซบอย่างนี้ สภาพภูมิอากาศอย่างเมืองไทยผมว่าน่าจะอนุญาตให้ข้าราชการนุ่งกางเกงขาสั้นมาทำงานได้ด้วยซ้ำไป

(พาราดราฟที่แล้วผมเพียงแต่คิดเอาไว้ในใจ ผมไม่กล้าพูด กลัวเขาเก็บคำพูดของผมไปฟ้องเจ้านาย กลัวจริงๆ)

เขาเห็นผมนิ่งก็เลยรุกใหญ่ เอ็งรู้หรือเปล่าว่ามันผิดระเบียบ

ผมก็ ไม่กล้าย้อนถามเขาว่าระเบียบข้อไหน กลัวเขาตอบไม่ได้ แล้วเขาจะอาย

ร้อนก็ร้อน กลัวก็กลัว ผมไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดีกับเนคไท ผมก็เลยไปขอร้องให้เพื่อนหนุ่มนักกฎหมายของผม ช่วยรวบรวมและเรียบเรียงระเบียบเกี่ยวกับการแต่งกายของข้าราชการ มาให้ผมดูหน่อย ผมจะได้ปฏิบัติตัวให้ถูกเกี่ยวกับการแต่งกาย

แล้วผมก็ได้ระเบียบเกี่ยวกับเรื่องนี้มาทั้งหมด เอามาตีแผ่ให้คุณลองช่วยพิจารณาดูด้วยวิจารณญาณอันเที่ยงธรรม

ย้อนหลังขึ้นไปถึงพอศอสองพันสี่ร้อยเจ็ดสิบแปด ระเบียบการแต่งกาย ลงวันที่ ๑ มกราคม ออกโดยพระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ รักษาการณ์แทนนายกรัฐมนตรี กำหนดให้เครื่องแต่งกายประกอบด้วยเสื้อคอแบะ หรือคอปิด ถ้าใช้เสื้อชั้นนอกคอแบะ เสื้อเชิ้ต ผ้าผูกคอเงื่อนกะลาสี หรือผูกอย่างหูกระต่าย ส่วนกางเกงใช้ได้ทั้งกางเกงขาสั้นและขายาว

เป็นชุดที่คงจะทันสมัยมากเมื่อสี่สิบปีก่อน ไม่เชื่อลองนึกภาพคนใส่เสื้อเชิ้ต ผูกหูกระต่าย ใส่กางเกงขาสั้นดูเอาเองก็แล้วกันเถิดขอรับ พระเดชพระคุณ

หลังจากนั้นก็มีคำสั่งเกี่ยวกับระเบียบเครื่องแต่งกายข้าราชการออกมาอีกห้า–หกฉบับ นับตั้งแต่พอศอสองพันสี่ร้อยเก้าสิบ เรื่อยมาจนถึงพอศอสองพันห้าร้อยสิบสี่

ผมอ่านคำสั่งแต่ละคำสั่งดูอย่างละเอียด พบ

เพียงแต่คำสั่งให้แต่งกายให้เรียบร้อย หรือถ้อยคำที่จะเน้นกันอย่างมากก็คือ "**เครื่องแต่งกายแบบสากล**" ก็เท่านั้น

ซึ่งคำที่เน้นดังกล่าวแล้วก็ไม่เคยได้มีการให้คำจำกัดความ ถึงความหมายของมันไว้อย่างเป็นทางการเลยสักคราว

และผมคิดว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ยังไม่กล้าตีความหรือให้ความหมายของคำว่า "เครื่องแต่งกายแบบสากล" ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร

เพราะถ้าทำใจกล้าตีความออกมาอย่างไม่รอบคอบรัดกุม

มันก็เสียมวยเอาได้ง่าย ๆ เหมือนกัน

กับคำว่าสากลนิยม–ผมคิดถึงเรื่องสั้นของ อาจินต์ ปัญจพรรค์ ขึ้นมาได้เรื่องหนึ่ง ดูเหมือนจะชื่อเรื่อง "นายฝรั่งจะมา" หรืออะไร ๆ ทำนองคล้าย ๆ อย่างนี้ เนื้อเรื่องง่าย ๆ คือ มีข่าวว่านายฝรั่งจะมาที่เหมืองแร่ ทุกคนเตรียมตัวต้อนรับเต็มที่ จัดเสื้อผ้าชุดทันสมัยมาใส่กันทุกคน ผู้จัดการและนายช่างผูกเนคไทอย่างโก้ แล้วรถของนายฝรั่งก็ฝ่าดงฝุ่นเข้ามาถึง

นายฝรั่งลงจากรถ

เครื่องแต่งตัวของนายฝรั่งคือกางเกงขาสั้นตัวเดียว เปลือยอกคือไม่ใส่เสื้อ ในมือถือพัดใบลานซึ่งนายฝรั่งโบกให้ตัวเองอยู่ตลอดเวลา

เรื่องสั้นเรื่องนี้หยอกเอินคนไทยผู้เป็น "สากลนิยม" ได้เจ็บปวดนัก

แล้วก็คิดถึงเพื่อนต่างกองอีกคน เขาถามผมด้วยประโยคอันน่าเบื่อหน่ายที่สุดว่า ทำไมผมไม่ผูกเนคไท

ผมไม่ตอบ แต่ย้อนถามเขาไปว่า เขาไม่ร้อนหรือสำหรับการผูกเนคไท เขาตอบว่า–ไม่รู้ซิ คนที่กองเขาผูก เขาก็เลยต้องผูก

ผมก็เลยเพิ่งรู้ว่าเขาใช้ความรู้สึกและผิวหนังของคนอื่นวัดอุณหภูมิในตัวเขา

พูดไปพูดมาเขาก็กล่าวหาผม

หาว่าผมเป็นพวกปฏิกริยา–เพราะผมไม่ผูกเนคไท

ก็ไม่เลว–ไอ้พวกปฏิกริยา

กำลังชื่นชมกับคำที่เขายัดเยียดให้ผมเป็นเพื่อนหนุ่มนักสังคมนิยมของผมก็เดินทางมาถึง คุยกันได้สามประโยค ผมบ่นว่าร้อน เท่านั้นเอง เขาก็เริ่มบรรเลง

– คุณนั่งทำงานอยู่ในที่ร่ม มีพัดลม คุณยังบ่นว่าร้อน ไปดูชนชั้นกรรมาชีพ ผู้ใช้แรงงาน ผู้ทำงานกลางแดดดูบ้างซิเขาร้อนกว่าคุณกี่สิบเท่า เขาไม่เคยปริปากบ่น อย่างคุณนี่มันพวกศักดินา–นายทุนนี่หว่า

ผมนั่งทำตาปริบ ๆ ไม่ตอบโต้สักคำเดียว

ครุ่นคิดวิเคราะห์ถึงคำว่าปฏิกริยา-ศักดินา-นายทุน

คิดไปสิบตระหลบแล้วก็ยังหาจุดยืนไม่ถูก

ไม่รู้ว่าเอียงข้างไหน

ไหน ๆ ผมก็ได้จงใจที่จะพูดถึงระเบียบเกี่ยวกับการแต่งกายแล้ว มันก็น่าจะได้พูดกันถึงระเบียบการไว้ผม และการแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจ ฉบับล่าสุด ลงวันที่ ๖ มิถุนายน พอศอสองพันห้าร้อยสิบหก เสียด้วย

แม้จะเคยพูดถึงคำปรารภของระเบียบนี้ไปบ้าง

ในโอกาสต่าง ๆ กันแล้วก็ตาม ผมก็ยังไม่เบื่อที่จะพูดซ้ำอีก

ยิ่งพูดยิ่งมัน เขาว่าอย่างนั้นครับ

โดยที่ชาติไทยได้มีวัฒนธรรมอันดีงามและยั่งยืนมานาน อันเป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความมั่นคงของชาติมาด้วยดีโดยตลอด บัดนี้ ปรากฏว่าอิทธิพลแห่งความผันแปรทางวัฒนธรรมต่างประเทศ ได้ครอบงำจิตใจคนไทยบางคน ทำให้ลืมวัฒนธรรมอันดีงามของคนไทยมานานนั้นเสีย ทำให้พ่นเผือไป และอาจเป็นเหตุต่อเนื่องให้ลืมความเป็นคนชาติไทยของตัวเอง

หลังจากคำปรารภอันพ่นเผือนี้ก็คือระเบียบสามข้อ โดยสรุปก็คือ ห้ามผู้ชายไว้ผมยาวปิดต้นผม ห้ามผู้หญิงนุ่งกระโปรงเหนือเข่า และห้ามทั้งชายทั้งหญิง คาดเข็มขัดใต้สะดือ

ผู้ลงชื่อในระเบียบนี้ก็คือ อดีต นายก ฯ คนชื่อ ของผม จอมพล ถ. กิตติขจร

ผมจำได้ว่าเกรียวกราวมากสำหรับเรื่องนี้ มีการเรียกประชุมชี้แจงกันอย่างเอาจริงเอาจัง ทั้งตักเตือนและกวดขัน แทบจะเรียกได้ว่า เกือบจะเปิดสะดือวัดเข็มขัดกันเลยทีเดียว

ครับ ! ฮือฮา ๆ เป็นไฟไหม้ฟาง
มันมอดเร็วเหลือเกิน
นี่แหละคือระบบราชการและอุปนิสัยส่วนลึกของข้าราชการไทยผู้ถูกดูดกลืนหายเข้าไปแล้ว

เพราะพอคุณน้ำถนอมของผมไปอยู่บอสตันหลังจากเซ็นชื่อในระเบียบนี้ได้สี่เดือน ระเบียบนี้มันก็เป็นแค่กระดาษเปื่อนหมึกพิมพ์ธรรมดา ๆ ซึ่งไม่มีความหมายอะไรเลย

ทั้งนี้เพราะคนสั่งหมดอำนาจไปแล้ว
ถึงแม้ว่าระเบียบจะยังไม่ถูกยกเลิกก็ตาม

ท้ายระเบียบฉบับนี้เขียนเสือให้ลิงกลัวเอาไว้ว่า ถ้าผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่กล่าวนี้ ให้ผู้บังคับบัญชาถือว่าไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้ลงโทษทางวินัยตามควรแก่กรณี

โถ.....

แล้วทุกวันนี้จะเอาเท่าไหร่
ทั้งชายหนุ่มผู้ไว้ผมยาวปิดต้นผม
หญิงสาวผู้นุ่งกระโปรงเหนือเข่า
กับชายหนุ่มและหญิงสาวผู้คาดเข็มขัดใต้สะดือ
ร้อยคนจะเอาสักห้าสิบคนก็เห็นจะได้

แต่ความข้อนี้คาดคะเนเอาเองอย่างไม่ละเอียดนัก ถ้าตัวเลขมันจะผิดไปสักสาม–สี่เปอร์เซ็นต์ ก็อย่าด่วนกล่าวหากันว่ายกเมฆเลย

เพราะทุกวันนี้ ไอ้ตัวเลขที่รายงานผู้บังคับบัญชาน่ะ

อย่าว่าแต่ผู้บังคับบัญชาจะไม่รู้เลย
ตัวผู้รายงานเองก็ยังไม่รู้
พูดอย่างนี้คงไม่กระทบกระเทือนใครใช่ไหม?

ผมเขียนเรื่องเกี่ยวกับการแต่งกายของข้าราชการมายืดยาว ข้อที่ผมอยากจะพูดไม่ใช่ว่าจะเตือนความจำเพื่อให้มีการเน้นให้ปฏิบัติตามระเบียบอะไร

ดังกล่าวข้างต้น

ที่ผมอยากจะบอกตรง ๆ ก็คือ ระเบียบบางอย่างของราชการมีเข้าหมายออยู่ที่รูปแบบมากกว่าเนื้อหา

ลักษณะมันจึงฉาบฉวย ไม่หนักแน่น

แทนที่จะมุ่งเน้นถึงวิธีการที่จะทำให้ข้าราชการมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการมากขึ้น ปฏิบัติราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตหรืออะไรก็ตามในความหมายที่ดีงามทำนองนี้ ราชการกลับไปพะวงเป็นกังวลเสียเวลาและหยุมหยิมอยู่กับเรื่องไม่เป็นเรื่องอย่างเรื่องผม เรื่องกางเกงหรือเรื่องเข็มขัด ซึ่งมันจุกจิกเกินไปจนแทบไม่มีความสำคัญเลย

แล้วพอผู้บังคับบัญชาระดับสูงให้ความเอาใจใส่ (อย่างเงียบ) กับเรื่องจุกจิกหัวใจพรรค์อย่างนี้

บรรดาลิ่วล้อก็กระโดดโลดเต้นตามไปด้วย

ชี้ไอเอ กับสันติบาลประจำกรม ก็มีงานที่จำต้องทำมากขึ้น

คือต้องคอยเดินดู และจดหรือจำชื่อไอ้กลุ่มปฏิกริยาผมยาว โชว์หัวเข่า หรือใต้สะดือพวกนี้

อยากรู้เหมือนกันว่ามันสนุกตรงไหน

วันหนึ่งในฤดูร้อน ผมมองต่อไปถึงลักษณะอ้อลู่ลม ของระบบราชการแบบไทย ๆ แล้วอยากจะทำนายว่า คงอีกไม่นานที่ระเบียบไอ้เรื่องห้ามไว้ผมยาวปิดต้นผมอันนี้มันจะต้องถูกยกเลิกไป หรืออาจจะถูกยกเลิกเป็นการชั่วคราว (โดยการทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นหรือไม่สนใจกับคนที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้)

เหตุผลสนับสนุนคำทำนายของผมก็คือ ท่านนายกฯ ท่านชอบผมยาว

สมัยที่นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันเป็นแค่ผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์สยามรัฐ เคยมีผู้สื่อข่าวสัมภาษณ์เกี่ยวกับระเบียบห้ามไว้ผมยาวปิดต้นผม นายกรัฐมนตรีตอบได้แสบมากว่า–ผมใครก็อยู่บนหัวคนนั้น ไม่เห็นไปเกี่ยวหรือหนักหัวใครเลย ไปห้ามเขาไว้ผมทำไมกัน

พังไว้เถิด ต้นอ้อทั้งหลาย

แล้วพอหมดยุคท่านนายกฯผู้นิยมผมยาว ค่อยว่ากันใหม่

ตอนนี้อยู่ว่าง ๆ ร้อน ๆ ไม่มีอะไรทำ จะเลี้ยงเส้นผมไว้ให้เลื้อยเรื่อยระต้นคอตามสมัย (ท่าน) นิยมดูบ้างก็ได้

อย่าให้เสือที่เกิดมาเป็นต้นอ้อยนกูเขาเลย

เพื่อนหนุ่มคนหนึ่งของผมเดินมาหาผมที่โต๊ะ

เขาหยิบต้นฉบับที่ผมเขียนไว้ทั้งหมดไปอ่าน ผมไม่รู้ว่าเขาเห็นด้วยหรือเห็นแย้ง แต่เขายิ้มกับผม

ผมบอกเขาว่า–อ่านตามสบาย ถ้ามีธุระอะไรก็ขอให้คอยผมสักครู่ เดี๋ยวผมมา

เพื่อนหนุ่มถามผมว่าจะไปไหน

ผมกลัดกระดุมเสื้อทุกเม็ดเรียบร้อย เปิดลิ้นชักโต๊ะหยิบเนคไทมาผูกอย่างบรรจง บอกกับเขาตามตรงว่าจะเอางานไปเสนอท่านหัวหน้ากองเพื่อพิจารณา

ในวันหนึ่ง ในฤดูร้อน.

ข่าวคราวที่เกิดขึ้นในประเทศเพื่อนบ้านของเราซึ่งกำลังประสพชะตากรรมบ้านแตกสามัคคีขาด มีการรบราฆ่าฟันระหว่างคนในชาติเดียวกัน มีการแทรกแซงโดยคนต่างชาติ ไม่ว่าจะอ้างเหตุผลกลใดก็ตาม เชื่อแน่ว่าเป็นเรื่องที่ผู้ได้ยินได้เห็นต่างพากันปริวิตกและปรารถนาจะให้ยุติไปโดยเร็วที่สุด

ปรากฏการณ์ดังกล่าวพอเป็นนิทัศน์อุทาหรณ์ได้ว่า การใช้พละกำลังเข้าตัดสินปัญหาใด ๆ มีแต่จะสร้างความวิบัติและหายนะเท่านั้น และน่าจะเป็นบทเรียนอย่างดียิ่งแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนผลักดันให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้

หันมาพิจารณาประเทศของเรา มีผู้กล่าวว่าจะเกิดปัญหาเช่นเดียวกับประเทศเพื่อนบ้านหรือไม่ ขึ้นอยู่กับบรรดาข้าราชการทั้งหลายนี่แหละ นั่นคือ หากข้าราชการพากันเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว มุ่งแต่จะสร้างความมั่งคั่งให้กับตัวเองและพรรคพวกโดยมิชอบ ปล่อยปละละเลยไม่สนใจทุกข์สุขของประชาชน ไม่คำนึงถึงความเป็นธรรมในสังคม ก็จะเป็นต้นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความแตกแยกภายในชาติ และการทำลายล้างซึ่งกันและกันอย่างที่ทุกคนไม่พึงปรารถนาเลย

ด้วยเหตุนี้ ข้าราชการทุกท่านจึงนับว่าเป็นผู้มีบทบาทอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะเป็นจักรกลในการพัฒนาประเทศยังเป็นต้นตอสำคัญที่ทำให้ประเทศชาติอยู่รอดหรือไม่ ทั้งนี้ เงื่อนไขสำคัญก็คือ ข้าราชการทุกท่านต้องสนใจ ติดตามวิเคราะห์ปัญหาของบ้านเมือง ต้องพยายามทำตัวให้เป็นประโยชน์ เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อดทน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่ฉวยโอกาสใช้อำนาจหน้าที่ของตนสร้างความเดือดร้อนและไม่เป็นธรรมในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการในส่วนภูมิภาคซึ่งมักจะมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์กันอยู่เสมอ

มีผู้กล่าวว่าคนไทยมักจะใจเย็น ต้องรอให้จวนเจียนเกิดความคับขันเสียก่อนจึงจะดำเนินการอย่างแข็งขันจริงจัง ซึ่งเท่าที่ผ่านมาก็เอาตัวรอดไปได้อย่างหวุดหวิดทุกครั้ง เช่น การปฏิบัติราชการในเรื่องต่าง ๆ แม้จะกำหนดเวลาล่วงหน้าไว้นาน ๆ เราไม่ค่อยทำกันปล่อยจนเกือบถึงเวลาจึงรีบระดมทำกันทั้งวันทั้งคืน

ข้อนี้ท่านผู้อ่านคงคิดว่า รวมถึงการจัดทำวารสารข้าราชการด้วย ก็มีส่วนจริงอยู่บ้าง แต่ใคร่เรียนว่ามีเหตุผลเป็นพิเศษนอกไปจากอุปนิสัยของคนไทย ซึ่งเป็นความอัดอัดใจของคณะผู้จัดทำทุกคน

สำหรับเรื่องคอขาดบาดตายดังกล่าวข้างต้น จะต้องรีบหาทางยุติและดำเนินการเสียแต่เนิ่น ๆ และเชื่อว่าไม่มีใครใจเย็นรอให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นก่อนเป็นแน่